

ÎMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

BULETINUL INFORMATIV AL DELEGAȚIEI UNIUNII EUROPENE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

COOPERAREA UE – R. MOLDOVA: NOUTĂȚI

IANUARIE – MARTIE 2023

CUPRINS

01

MOBILITATE ȘI OAMENI

Europe Café a găzduit premiera filmului „Oh, Sister!” – un documentar despre lupta pentru pace a femeilor din Ucraina	7
Mai multă Uniune Europeană în municipiul Cahul	9
Rețeaua Erasmus+ de experți în reforma învățământului superior (HEREs)– a desemnat o nouă echipă locală de experți	11
Atleți de pe ambele maluri ale râului Nistru au participat la cea de-a 6-a ediție a ultramaratonului RUBICON	13
170 de copii beneficiază de condiții mai bune la grădinița „Garofița” din Cocieri	15
Cursuri de antreprenariat, digitalizare și ghidare în carieră pentru școlile partenere ale proiectului UE Joboteca	17
Platforma EU4Dialogue: Femeile lider din Regiunea Parteneriatului Estic discută despre leadership și participarea femeilor la procesele de elaborare a politicilor	19
Un an de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei: mărturiile unor persoane dislocate din Ucraina	21
Banca de Alimente din Moldova și-a îmbunătățit activitatea datorită suportului Uniunii Europene	25
Prezentarea rezultatelor „Studiului privind evaluarea serviciilor de cantină de ajutor social din Republica Moldova”	27
Proiectul UE „MOVE IT like Lublin” a prezentat raportul privind mobilitatea urbană în mun. Chișinău	29
Programul Uniunii Europene „Parteneriate pentru orașe durabile” a convocat municipalitățile beneficiare la prima întrunire globală de la Bruxelles	30

02

SOCIETATE MAI PUTERNICĂ

Istoria unei victime a discriminării în Republica Moldova: relatată într-un documentar video	32
Dialog eficient al societății civile cu sprijinul proiectului EU4Accountability	33
Animalele, inclusiv cele fără stăpân, vor fi protejate prin lege	35
"Micuți cu inima plină de dragoste":doi copii cu sindromul Down au găsit iubirea și înțelegerea în familii de Asistență Parentală Profesională	36
Educarea civică a tinerilor din Moldova cu suportul proiectului HOPE, finanțat de UE	37
La Comrat a fost deschis un centru de plasament pentru copiii aflați în situații de risc, cu sprijinul Uniunii Europene, Fundației Soros Moldova și autorităților locale	38
Centru multifuncțional pentru copiii în situație de risc și cu dizabilități a fost deschis la Soroca cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova	40
Un centru de plasament temporar pentru copiii separați de părinți, deschis la Taraclia cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova	42
Societatea civilă și autoritățile publice locale din Telenești au creat un serviciu de ghidare în carieră pentru tinerii cu cerințe educaționale speciale	44
Proiecte de promovare a egalității de gen vor fi realizate în 15 localități ale R. Moldova, cu suportul financiar al UE	46
Cu suportul Uniunii Europene, organizațiile societății civile au la dispoziție sfaturi și instrumente practice pentru a putea susține în continuare refugiații din Ucraina	47
Inaugurarea primului Serviciu specializat din Republica Moldova pentru victimele violenței sexuale	49

03

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Actorii publici din sectorul sănătății din Republica Moldova - instruiți în domeniul integrității, riscurilor de corupție și măsurilor de atenuare a acestora	51
Bilanțul cooperării cu Poliția din Republica Moldova în domeniul combaterii discriminării	53

Către o mai bună cooperare între Consiliul Egalității și sistemul judiciar din Republica Moldova	55
Procurorii și judecătorii din Republica Moldova și-au îmbunătățit cunoștințele privind standardele și hotărârile Europene care abordează discursul de ură	57
Polițiștii din Republica Moldova au beneficiat de instruire pentru a îmbunătăți în continuare colectarea datelor privind infracțiunile motivate de prejudecată	58
Atelier de lucru la tema „Monitorizarea Funciară în Republica Moldova”, organizat cu sprijinul UE	60
EUBAM contribuie la siguranța și sănătatea consumatorilor moldoveni	61
EUBAM a prezentat raportului anual pentru 2022	63
EUBAM și partenerii săi discută despre identificarea modalităților de îmbunătățire a fluxului de trafic transfrontalier	64
Consolidarea capacităților tehnice ale Consiliului Audiovizual al Republicii Moldova va asigura combaterea eficientă a propagandei și a dezinformării	66
Platforma pentru Gestionarea Asistenței externe a fost actualizată	68
Consolidarea capacităților Agenției Relații Funciare și Cadastru cu asistența UE	69

04

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

Consolidarea sistemului educațional și formare profesională în Moldova, cu suportul financiar al UE și ADA	71
Nouă localități din Republica Moldova vor dezvolta serviciile publice cu suportul proiectului „EU4Moldova: Comunități Locale”	73
Grupurile participative construiesc un mediu de afaceri prosper în raioanele Edineț, Strășeni și Leova	75
Comunitatea de business de pe ambele maluri ale Nistrului face bilanțul parteneriatelor comune	76
A fost lansat un barometru online de afaceri, relevant pentru comunitățile de business de pe ambele maluri ale Nistrului	77
De la muzică și motociclete, la meșterit obiecte de decor din rășină epoxidică	79
Întreprinderile sociale din Cahul și Ungheni vor implementa inițiative comunitare, datorită sprijinului Uniunii Europene	81

Parteneriate mai puternice între Grupurile de Acțiune Locală din Moldova și România consolidate prin intermediul Fondului pentru Parteneriate LEADER	83
Investiții în sudul țării. Șase proiecte în valoare de 3,9 milioane de lei urmează a fi implementate în regiunea Cahul cu sprijinul Uniunii Europene	85
Cahul.travel - o nouă platformă care va promova atracțiile turistice și locurile de cazare din sudul țării	87
Discuții despre personal branding la Innovation Talks: tinerii din Cahul au aflat cum își pot construi o imagine de succes	89
UE sprijină Moldova pentru îmbunătățirea respectării standardelor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor	91
Dezvoltarea infrastructurii publice locale în opt comunități rurale în cadrul programului "EU4Moldova: Comunități locale"	92

05

REZILIENTĂ ENERGETICĂ

Puterea femeilor în climă și energie: acționând pentru un viitor durabil	93
50 de tineri au evaluat performanța energetică a locuințelor din mediul rural	95
Mii de gospodării vulnerabile din țară au fost ajutate să treacă mai ușor de criza energetică cu sprijinul Uniunii Europene și People in Need	97

06

MEDIU ȘI CLIMĂ

Cooperarea UE-Moldova în domeniul supravegherii sanitare a apelor reziduale	99
Etichetarea ecologică și achiziții durabile în Republica Moldova, prezentate comunității de afaceri	101
Introducerea inițiativei Pieței Unice a UE pentru Produsele Ecologice în Republica Moldova în cadrul programului Uniunea Europeană pentru Mediu	103

Ghidul privind sistemul de etichetare ecologică în Republica Moldova elaborat cu sprijinul UE	104
Uniunea Europeană împreună cu Banca Mondială ajută Moldova să înverzească spațiile verzi	105
Promovarea eco-inovațiilor în cadrul IMM-urilor din Republica Moldova	107
UE și Republica Moldova își unesc forțele în direcția transformării verzi	108
Spre o tranziție verde a Republicii Moldova	109
Uniunea Europeană susține elaborarea Planurilor locale de adaptare la schimbările climatice	110

08

TRANSFORMARE DIGITALĂ REZILIENTĂ

EaPConnect scoate în evidență femeile inspiraționale din PaE în STEM	111
EU4Digital: discuții despre importanța schimbului electronic de informații privind transportul de marfă și a reglementării acestuia pentru țările partenere din est	113
Acceleratorul comerțului electronic al EU4Digital demarează activitățile pentru IMM-urile din PaE	115
Forumul EU4Digital privind Inovarea TIC scoate în evidență educația digitală pentru îmbunătățirea competențelor IMM-urilor și startup-urilor	117
Centrul de consultanță al EU4Digital privind comerțul electronic lansează cursuri de instruire pentru IMM-uri	119
600 de profesori din Republica Moldova instruiți să aplice metoda inovativă de predare „clasa inversată”	121
ICT4Women consolidează comunitatea tech a femeilor din Cahul și stimulează antreprenoriatul	123
Cel mai mare maraton de coding din țară și-a desemnat câștigătorii. Cine sunt învingătorii din regiunea Cahul	125
Regiunea Cahul, în pas cu inovațiile. Antreprenorii din sudul țării sunt încurajați să implementeze instrumentele digitale în afaceri	127

MOBILITATE ȘI OAMENI

Europe Café a găzduit premiera filmului „Oh, Sister!” – un documentar despre lupta pentru pace a femeilor din Ucraina

Pe 24 februarie, întreaga lume a marcat un an de rezistență a Ucrainei la invazia militară pe scară largă a Rusiei – agresiune care s-a transformat într-o catastrofă umanitară. Zeci de milioane de ucraineni, majoritatea femei și copii, au fost nevoiți să-și părăsească casele și să-și găsească refugiu în afara țării lor.

Circa 750.000 de ucraineni – majoritatea femei și copii – au traversat hotarul Republicii Moldova în căutarea unui loc în siguranță, dintre care peste 100.000 de mii au rămas în țara noastră. Republica Moldova este țara cu cel mai mare număr de refugiați ucraineni pe cap de locuitor.

Uniunea Europeană și statele sale membre, în cadrul inițiativei Echipa Europa, și-au mobilizat resursele pentru a veni cu un răspuns prompt la necesitățile stringente ale Republicii Moldova și ale refugiaților din Ucraina. Peste 59 de milioane de euro este valoarea ajutorului umanitar pe care UE și statele membre l-au alocat pentru gestionarea fluxului de refugiați. Asistența a inclus suport financiar, dar și bunuri de primă necesitate pentru cetățenii Ucrainei ajunși în Moldova în căutarea siguranței.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Provocările generate de invazia Rusiei în Ucraina au arătat cât de importantă este solidaritatea dintre state, dar și cea dintre oameni. Agresiunea Rusiei împotriva Ucrainei continuă. Mii de oameni, sute de copii au fost uciși și mult mai mulți torturați, hărțuiți sau strămutați cu forța. Oamenii, deopotrivă bărbați și femei, continuă să înfrunte forța distrugătoare a războiului din Ucraina.

Pe 24 februarie, la un an de război, Europe Café a adus poveștile emoționante ale femeilor din Ucraina ce au ales să rămână în țara lor și să lupte pentru pace, dreptate și libertate. În acea zi va avea loc premiera filmului „[Oh, Sister!](#)”

„[Sister!](#)”, un film ce documentează istoriile a șase femei – juriste, medici, voluntare, conductoare – ce salvează vieți, luptă pentru pace și demnitate la ele acasă.

La premiera filmului la Chișinău a venit Justine Elferte, reprezentanta Nobel Women’s Initiative și coordonatoarea producției „Oh, Sister!”. Filmul a fost produs de Nobel Women’s Initiative, în parteneriat cu United for Ukraine, în urma călătoriei a trei femei laureate ale Premiului Nobel pentru Pace – Tawakkol Karman din Yemen, Jody Williams din SUA și Leymah Gbowee din Liberia – în regiunile Cracovia, Polonia și Lviv, Ucraina, în iunie 2022.

Mai multă Uniune Europeană în municipiul Cahul

Tinerii Ambasadori Europeni, însoțiți de Șeful adjunct al secției Cooperare din cadrul Delegației Uniunii Europene, Adam Grodzicki, și cel al Departamentului Cooperare pentru dezvoltare din cadrul Ambasadei Suediei în Republica Moldova, Thomas Alveteg, au adus Uniunea Europeană mai aproape de

locuitorii municipiului Cahul. În cadrul vizitei lor, aceștia au interacționat cu antreprenorii care dezvoltă afaceri cu suportul UE, au vizitat spațiul inovator și creativ pe care îl pune la dispoziție Laboratorul Digital și au purtat discuții despre perspectiva europeană a Republicii Moldova.

Vizita a început cu un tur al Incubatorului de Afaceri din Cahul, ce găzduiește rezidenții care beneficiază de mentorat și consultanță în afaceri. Oficialii, alături de TAE, i-au cunoscut pe elevii Liceului Teoretic „Piotr Rumeanțev”, în incinta căruia se află Laboratorul Digital, echipat cu cel mai performant echipament pentru studierea disciplinelor viitorului. Laboratorul a fost finanțat de UE și Suedia.

Participanții au devenit parte a unui dialog cu elevii și studenții din municipiul

Cahul și localitățile învecinate, găzduit de Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu”. În cadrul vizitei la universitate, reprezentanții corpului diplomatic, alături de antreprenorii și beneficiarii proiectelor UE au discutat cu Tinerii Ambasadori Europeni, studenții și elevii prezenți despre oportunitățile susținute de UE și statele membre, despre antreprenoriatul inovativ și posibilitățile de cooperare în contextul Anului European al Competențelor, care este marcat în 2023.

Evenimentul a inclus, de asemenea, și un Târg de Oportunități UE la care au participat proiectele finanțate de statele membre, care susțin antreprenorii din Cahul și care facilitează digitalizarea afacerilor, implicit

oferă oportunități de învățare și suport pentru start-up-uri din regiune. Participanții au interacționat și cu jurnaliștii instituțiilor media locale.

Pe parcursul ultimilor ani, UE și Statele Membre au investit peste 30 de milioane de euro pentru municipiul Cahul și locuitorii regiunii. Suportul a fost direcționat preponderent spre finanțarea proiectelor de

modernizare a serviciilor publice, proiector de infrastructură, renovarea zonelor de agrement, sprijinirea antreprenorilor locali, dar și pentru alte inițiative locale.

Rețeaua Erasmus+ de experți în reforma învățământului superior (HEREs) – a desemnat o nouă echipă locală de experți

O nouă Echipă a Experților în Reformarea Învățământului Superior (Higher Education Reform Experts - HEREs) din Republica Moldova a fost selectată și aprobată la sfârșitul anului 2022 de comun acord al Oficiului Național Erasmus+ cu Ministerul Educației și Cercetării, Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova, dar și al Agenției Executive Europene pentru Educație și Cultură (EACEA).

În țările terțe neasociate la Programul Erasmus+, precum este Republica Moldova, echipele naționale de experți în reformarea învățământului superior oferă cunoștințe de specialitate autorităților locale și părților interesate, pentru a promova reformele și a impulsiona progresul în învățământul superior. Experții participă la elaborarea politicilor în învățământul superior din țările lor.

Membrii echipei HEREs din Moldova sunt personalități academice importante, care se implică constant în proiecte și inițiative care privesc direct sau indirect modernizarea și reformarea învățământului superior din țară. Astfel, acționând atât în funcțiile lor directe din cadrul instituțiilor, cât și sub expertiza lor ca profesioniști în domeniu, ei reușesc să impulsioneze reformele învățământului

superior la nivel național. Echipa HEREs din Republica Moldova este alcătuită din cinci membri specializați în domeniul învățământului superior: **Maria Ceropita** (studentă, Erasmus Student Network Chișinău, Universitatea de Stat din Moldova), **Dumitru Ciorbă** (decan, Universitatea Tehnică a Moldovei), **Valentina Prițcan** - prorector, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din

Bălți), **Alexandru Stratan** - rector, Academia de Studii Economice a Moldovei și **Doina Usaci** (șefă, Direcția politici în domeniul învățământului superior, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova).

Misiunea experților în reformarea învățământului superior este de a sprijini:

- » elaborarea de politici în țările vizate, prin susținerea modernizării, a procesului și a strategiilor de reformă în învățământul superior, în strânsă legătură cu autoritățile locale;
- » dialogul cu UE în materie de politici în domeniul învățământului superior;
- » activități de formare și de consiliere care vizează părțile interesate de la nivel local, în special, instituțiile de învățământ superior și personalul acestora;
- » proiecte Erasmus+ (în special, cele puse în aplicare în cadrul acțiunii de consolidare a capacităților), prin diseminarea rezultatelor, în special a bunelor practici și a inițiativelor inovatoare, precum și prin exploatarea acestora în scopul formării.

Echipele HEREs susținute de programul Erasmus+ activează în Republica Moldova începând cu anul 2015. În această perioadă membrii echipei HEREs din Moldova au

fost implicați direct în diverse grupuri de lucru pentru elaborarea, actualizarea și îmbunătățirea diferitelor documente legislative și studii legate de dezvoltarea învățământului superior în țară. De asemenea, Oficiul Național Erasmus+ în comun cu reprezentantul studenților în echipa HERE au susținut crearea în 2019 a filialei Erasmus Student Network Chișinău, care a devenit membru cu drepturi depline în rețeaua internațională ESN. Astfel Moldova a devenit cea de-a 42-a țară inclusă oficial pe harta ESN International.

Cu suportul echipei HEREs în Moldova au fost organizate 12 seminare specializate – misiuni de asistență tehnică, deschise pentru toate cadrele universitare și menite să impulsioneze modernizarea sferei învățământului superior. Seminarele naționale au fost dedicate diverselor tematici, cum ar fi: mobilitatea academică și internaționalizarea instituțiilor de învățământ superior; procedurile de recunoaștere și echivalarea studiilor și calificărilor; predarea bazată pe cercetare; TIC și e-learning; programe de studii comune și duble; îmbunătățirea competențelor profesionale academice a personalului universitar, etc. Aceste evenimente au reunit peste 1000 de participanți din 25 de instituții de învățământ superior din Moldova.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Atleți de pe ambele maluri ale râului Nistru au participat la cea de-a 6-a ediție a ultramaratonului RUBICON

200 de atleți înscriși la ultramaratonul Rubicon 2023 au parcurs timp de trei zile 540 de kilometri, prin nouă raioane situate de-a lungul râului Nistru. Dintre aceștia, 170 de sportivi de pe malul drept și 30 de

pe malul stâng al Nistrului au participat la diferite etape ale cursei, datorită sprijinului oferit de Uniunea Europeană, prin intermediul programului „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

„Ultramaratonul Rubicon reflectă spiritul programului UE ‘Măsuri de Promovare a Încrederii’ pentru a promova cooperarea dintre oamenii din comunitățile de pe ambele maluri ale Nistrului. Sportul este un instrument excelent pentru construirea încrederii, deoarece adună sportivi din diferite zone ale țării, uniți pentru a participa la aceeași inițiativă, promovând un stil de viață sănătos și valori pozitive. Sportul unește oamenii, indiferent de naționalitate, limbă, diferențe sociale, gen sau vârstă”

a afirmat Giuseppe Paglione, manager de programe la Delegația UE în Republica Moldova.

Traseul a fost conceput astfel încât alergătorii au savurat totodată principalele atracții turistice din raioanele traversate.

Din 2017, peste 1000 de sportivi și alergători amatori s-au alăturat ultramaratonului Rubicon.

„Ciclul de șase ani al Rubiconului s-a încheiat. Atunci am dat startul de la Cetatea Soroca, neștiind ce ne așteaptă. Și iată-ne în 2023, premiind câștigătorii Rubicon: copiii au alergat peste 100 km, iar adulții peste 340 km! Este de necrezut, dar adevărat. Este grozav că Rubiconul își atinge obiectivul - extinde

granițele capacităților umane și a încrederii în sine! Le mulțumesc partenerilor pentru încredere și echipei Sporter”,

a spus Dmitri Voloșin, președintele Clubului Sportiv Sporter.

Programul UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, contribuie la consolidarea încrederii între locuitorii de pe ambele maluri ale râului Nistru, prin implicarea lor în proiecte comune de dezvoltare.

170 de copii beneficiază de condiții mai bune la grădinița „Garofița” din Cocieri

Grădinița „Garofița” din Cocieri, raionul Dubăsari a fost reparată și modernizată conform celor mai bune practici educaționale, cu suportul Uniunii Europene și al PNUD. Astfel, toți copiii de grădiniță, inclusiv cei de creșă, vor beneficia de condiții mai bune

pentru educația timpurie. Pentru efectuarea tuturor acestor lucrări, în perioada 2019-2022 au fost investiți aproximativ 173 de mii de euro, prin intermediul programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

„Uniunea Europeană este mândră să contribuie la îmbunătățirea accesului la educație timpurie de calitate și incluzivă pentru copiii de pe ambele maluri ale Nistrului. Renovarea grădiniței Garofița din Cocieri asigură mediul potrivit de învățare și condiții mai confortabile pentru copii și educatori, care beneficiază acum de săli moderne, mobilier nou, blocuri sanitare renovate etc.

Grădinița din Cocieri este un exemplu perfect al valorilor pe care le promovează Uniunea Europeană prin intermediul Programului Măsuri de Promovare a Încrederii, și anume cooperarea dintre comunitățile de pe ambele maluri ale râului Nistru, unite pentru a aduce soluții concrete la necesități comune”,

a menționat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Blocul patru al instituției preșcolare a beneficiat de reparația capitală a acoperișului. Au mai fost reparate două grupe pentru copii, inclusiv spațiile de acces către ele și instalațiile sanitare. Încăperile au fost dotate cu mobilier și lenjerie de pat.

Condițiile mai bune din grădiniță au făcut posibilă deschiderea a trei grupe suplimentare și crearea a noi locuri de muncă.

„Este de apreciat faptul că datorită condițiilor îmbunătățite din cadrul grădiniței, capacitatea acestei instituții de învățământ s-a dublat și copiii din satele învecinate au acces la educație timpurie de calitate. Părinții vor putea merge la serviciu, în timp ce copiii lor sunt îngrijiți în această grădiniță”,

a afirmat Andrea Cuzyova, reprezentantă rezidentă interimară PNUD Moldova.

Grădinița „Garofița” din Cocieri este frecventată de aproximativ 170 de copii, care vin și din localitățile din apropiere –

Dubăsari, Corjova sau Roghi. Totodată, la grădiniță se organizează cursuri de dans, judo, de limba română și engleză.

„Datorită investițiilor de durată, instituția educațională a devenit mai atractivă atât pentru copiii din localitate, cât și pentru cei din localitățile vecine. Grădinița practic a devenit și un mic centru comunitar unde copiii pot frecventa diferite cursuri”,

a spus Tatiana Nirca, directoarea grădiniței „Garofița” din Cocieri.

În perioada 2017-2018, tot cu sprijinul din partea programului UE „Măsuri de Promovare a Încrederii”, au fost alocați peste 83 mii de euro pentru lucrări de reparație în blocul 3 al grădiniței: schimbarea tuturor rețelelor (electricitate, încălzire, ventilare), construcția unui nou acoperiș, reparația sălii festive, modernizarea sistemului de scurgere a apelor pluviale ș.a.

Cursuri de antreprenoriat, digitalizare și ghidare în carieră pentru școlile partenere ale proiectului UE Joboteca

Elevii din cele 25 de școli partenere ale proiectului, finanțat de UE, Joboteca au posibilitatea să își dezvolte noi abilități în cadrul a trei cursuri: dezvoltarea competențelor digitale, educație antreprenorială și ghidare în carieră. Activitățile au loc în spațiile Joboteca, care au fost mobilate și dotate cu tehnică ca locație de bază pentru toate inițiativele ce țin de orientarea în carieră și pregătire pentru piața muncii.

În 2022, profesorii interesați din școlile partenere au participat la cursuri de formare în cele trei domenii. Au fost instruiți 141 de profesori, câte doi din fiecare școală pentru fiecare disciplină.

Profesorii au fost ghidați să predea materia

într-un mod original, implicând profesioniști din diferite domenii, părinți și specialiști din diaspora, care pot oferi povești reale despre carierele și experiențele lor. Cele trei programe conțin atât aspecte teoretice, cât și practice și dispun de descrieri detaliate ale fiecărei activități.

Pelaghia Traci, este profesoară la Liceul „Stefan cel Mare și Sfânt” din satul Taraclia și predă cursul de dezvoltare a competențelor digitale. Doamna Traci consideră că acest curs este potrivit pentru a le dezvolta elevilor un set de competențe necesare pentru realitatea curentă.

„Conținutul acestui program completează cunoștințele și abilitățile elevilor de la alte discipline și le cultivă o atitudine mai

conștientă față de utilizarea tehnologiilor informaționale și a gadgeturilor. Tinerii sunt expuși la multe riscuri în mediul online și este important să cunoască reguli de bază de igienă cibernetică și protecție în mediul online. De asemenea, punem accent pe valorificarea oportunităților pe care le oferă mediul online și platformele digitale. Îmi doresc ca, în urma acestor cursuri, tinerii să fie capabili să utilizeze tehnologiile în favoarea lor”,

spune profesoara.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Ce presupun cele trei cursuri

Cursul de educație antreprenorială familiarizează elevii cu conceptele de bază ale antreprenoriatului și îi învață să inițieze și să gestioneze eficient activități sau proiecte de antreprenoriat. Programul oferă un set de activități orientate spre a consolida elevilor capacitatea de a-și transforma ideile în acțiuni, de a gestiona proiecte, de a lucra în echipă și de a identifica oportunități de dezvoltare a unei afaceri.

Cursul de ghidare în carieră le oferă tinerilor o serie de instrumente pentru a-și crea un plan de dezvoltare a competențelor necesare pe piața muncii. Elevii află despre opțiunile de carieră, inclusiv informații despre oportunități de studii și cele mai solicitate și actuale meserii. De asemenea, elevii au ocazia să facă teste de aptitudini și să participe la activități de experiență profesională pentru a testa diferite profesii.

„Cursul de ghidare în carieră îmi este foarte util. Datorită lui am aflat care sunt particularitățile anumitor profesii, am discutat despre piața muncii din țara noastră și am simulat procesul de desfășurare a unui interviu de angajare. Toate acestea îmi vor facilita luarea deciziilor referitor la viitorul meu profesional”,

spune Savca Anatolie, elev în clasa a 10-a la Liceul „Grigore Grigoriu” din satul Cârnațeni.

Cursul de dezvoltare a competențelor digitale propune un set de activități menite să le dezvolte elevilor abilități în utilizarea tehnologiilor informaționale pentru muncă, învățare și comunicare. Cursul include componente precum alfabetizarea în domeniul informației și al datelor, comunicarea și colaborarea digitală, dezvoltarea de conținut digital, protecția digitală și utilizarea creativă a tehnologiilor digitale etc.

„Fiecare dintre cele trei cursuri mă ajută să-mi văd mai clar viitorul profesional. Antreprenoriatul a dezvoltat în mine așa zisul „mod de gândire antreprenorial”, care mă ajută să nu-mi pierd controlul în situații critice și să găsesc oportunitatea care vine la pachet cu problema cu care mă confrunt. Totodată, anume activitățile practice din cadrul sesiunilor ce țin de antreprenoriat și ghidare în carieră mi-au demonstrat că îmi place să preiau inițiativa, să organizez și să fiu cea care coordonează o echipă. De asemenea, de când frecventez aceste cursuri, am înțeles că nu neapărat vreau să urmez studiile în domeniul economiei și să devin contabilă. Nu alegem meseria doar după materiile la care suntem buni, dar trebuie să explorăm și din alte perspective care este cea mai potrivită meserie pe care să o urmăm”,

și-a expus perspectiva asupra cursurilor Anastasia Sargarovschi, elevă în clasa a 11-a la liceul „Mihai Eminescu” din orașul Căușeni.

Începând din septembrie 2022, cei 141 de profesori au desfășurat peste 700 de ore de activități la care au participat aproximativ 1000 de copii. Profesorii colectează constant feedback de la elevi pentru a îmbunătăți programul. După pilotare, cele trei cursuri vor fi ajustate și vor fi prezentate Direcțiilor de Învățământ raionale și Ministerului Educației și Cercetării pentru distribuire în toate școlile care vor fi interesate de acestea, iar toate modulele de formare vor fi disponibile inclusiv online.

Proiectul „JOBOTECA – Program pilot de pregătire a tinerilor din Moldova pentru piața muncii” (2021 – 2024) este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Fundația Terre des hommes, biroul România și cel din Moldova, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Platforma EU4Dialogue: Femeile lider din Regiunea Parteneriatului Estic discută despre leadership și participarea femeilor la procesele de elaborare a politicilor

Aproximativ 40 de femei din Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Republica Moldova au participat la o Conferință a femeilor #EU4Dialogue, care a avut loc la Bruxelles în martie 2023.

Femeile din regiune, cu diferite domenii profesionale, se întrunesc periodic, mai bine de un an, pe o platformă digitală numită Platforma Femeilor pentru Stabilirea

Agendei (WPFAS). Pe scurt, platforma își propune să ajute „la creșterea leadershipului și a participării femeilor la toate deciziile/procesele de elaborare a politicilor în toate domeniile legate de pace și securitate”, în conformitate cu noul Plan de acțiune al UE privind egalitatea de gen și abilitarea femeilor în acțiunea externă 2021– 2025 (GAP III).

Conferința de la Bruxelles a oferit participanților platforme online o oportunitate de a se întruni pentru prima dată în format fizic. Participanții au reprezentat activiști ai societății civile, profesori universitari și alți specialiști, cum ar fi experți în domeniul apei și al energiei. În cadrul sesiunii privind apa, energia și schimbările climatice, participanții au discutat provocările privind politicile și impactul de gen în contextul schimbărilor climatice și au oferit recomandări practice.

Recomandările nu numai că evidențiază

modul în care femeile sunt puternic afectate de impacturile fizice, economice sau sociale asociate cu schimbările climatice, ci și modul în care femeile abordează problemele legate de sărăcia energetică, consolidarea capacităților, finanțele și conștientizarea publicului. Grupul a discutat necesitatea unei viziuni și obiective comune pentru colaborare bazate pe o înțelegere comună a provocărilor și oportunităților din regiune legate de femei, apă, schimbări climatice și energie; inițiative comunitare transfrontaliere; instrumente de monitorizare și multe alte idei.

În timpul întrunirii de la Bruxelles, participanții au avut, de asemenea, șansa de a vizita Parlamentul UE și au avut un privilegiu imens de a-și împărtăși viziunea asupra problemelor vitale cu inspirata doamnă Marina Kaljurand, deputată UE și o femeie cu o vastă experiență în politică și conducere.

Proiectul finanțat de UE „EU4Dialogue: Sprijinirea înțelegerii între părțile în conflict”

este prima componentă a unui program mai amplu EU4Dialogue. EU4Dialogue Componenta 1 este un proiect care își propune să încurajeze dialogul și o mai bună înțelegere între părți prin desfășurarea de studii, organizarea de evenimente, traininguri și ateliere la diferite niveluri și în diferite setări pentru participanții din Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Republica Moldova.

Un an de agresiune a Rusiei împotriva Ucrainei: mărturiile unor persoane dislocate din Ucraina

De aproape un an, Ekaterina Cilei din Odesa lucrează la o clinică estetică din Ungheni. Femeia s-a refugiat în Republica Moldova la începutul lunii martie 2022 și de atunci locuiește la Ungheni împreună cu cei doi

copii ai săi și sora sa. La Ungheni, Ekaterina lucrează part-time, întrucât ea merge periodic și la Odesa, unde este așteptată de soț și familie.

„Pe 24 februarie ne-am pomenit într-un coșmar”

Ekaterina Cilei a ajuns în Republica Moldova pe 3 martie 2022. Până atunci, femeia locuia la Odesa împreună cu soțul și cei doi copii ai săi. Înainte de război, ea a fost în Republica Moldova în calitate de turist, a mers la un concert și a vizitat câteva vinării.

Războiul, însă, i-a schimbat instant viața și planurile.

„Când m-am trezit dis-de-dimineața pe 24 februarie, sub bombardamente, eram complet derutată și dezorientată. Nu aveam nicio valiză pregătită, nu mi-am alimentat mașina... pur și simplu nu credeam că în secolul XXI să poate dezlănțui un război”.

În Ucraina, Ekaterina a absolvit Universitatea de Medicină și lucra mai bine de șapte ani în calitate de medic dermatolog-cosmetolog la Odesa.

Își amintește Ekaterina de ziua în care a început războiul.

Își amintește Ekaterina de ziua în care a început războiul.

Pe 3 martie, Ekaterina împreună cu familia sa asemenea miilor de ucraineni s-a refugiat în Republica Moldova și a ajuns la Ungheni.

„Aveam cunoștuți care s-au refugiat la Ungheni și de aceea am decis să venim și noi aici. Orașul din prima a fost pe placul meu, e curat, drăguț, confortabil și nu este foarte mare. Mulți au hotărât să meargă mai departe, dar noi am decis să rămânem aici”.

În scurt timp, Ekaterina a închiriat o locuință, băiatul a mers la școală și a început să practice fotbalul, iar fetița – la grădiniță. Ekaterina spune că este bucuroasă pentru copiii săi, care s-au încadrat rapid în noile colective, și-au făcut mulți prieteni și au fost primiți foarte călduros de copiii și profesori.

„În curând e ziua feciorului și l-am întrebat pe cine ar vrea să invite la serbare, el mi-a răspuns - toți colegii din echipa sa de fotbal”.

povestește înduioșată Ekaterina.

„Îmi pare rău că este război, dar îmi pare bine că am cunoscut-o pe Ekaterina”

În aprilie, la o lună de la venirea sa în Republica Moldova, Ekaterina a reușit să se angajeze la o clinică estetică din Ungheni.

„A fost o întâmplare fericită, am cunoscut-o pe Olesea, proprietara clinicii. Am discutat, i-am povestit cu ce mă ocup și ea mi-a propus să lucrăm împreună”.

povestește Ekaterina.

Specializată în mezoterapie și diverse tratamente faciale anti-age, Ekaterina s-a dovedit a fi o adevărată găselniță pentru Olesea Crăciun, proprietara unei clinici estetice din Ungheni, care a beneficiat în 2022 de un grant în valoare de 15.000 euro din partea Programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, finanțat de UE și implementat de PNUD și UNICEF.

„Am fost foarte interesată de experiența profesională a Ekaterinei. Ea face proceduri pentru care e nevoie de background medical, mă bucur că s-a alăturat echipei noastre. Este profesionistă și cliențele o adoră”.

explică Olesea

În aproape un an, Ekaterina a început să fie cunoscută și apreciată de tot mai multe cliențe. Ea își face publicitate pe rețele sociale, dar tot mai multe cliențe ajung la ea prin recomandare. Cele două lucrează pe programări și împart același spațiu. Ekaterina face tratamente faciale minim invazive, iar Olesea – remodelări corporale.

„Îmi pare rău că este război, dar îmi pare bine că am cunoscut-o pe Ekaterina. Mereu îi spun că vreau ca la ea acasă totul să fie bine, dar mai doresc ca ea să revină la noi periodic, aici deja o așteaptă cliențele fidele”.

povestește Olesea.

Potrivit Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă până la mijlocul lunii ianuarie 2023, **959 cetățeni din Ucraina** s-au angajat în câmpul muncii. Cei mai mulți dintre ei lucrează la Chișinău -720 persoane.

Sindromul vieții amânate versus dorința de a trăi din nou

„Situția în care ne aflăm ne-a făcut să nu

ne mai facem planuri de lungă durată, trăim aici și acum, lucrăm, ne dezvoltăm, învățăm și evident ne dorim cât mai rapid să ne întoarcem acasă”,

relatează Ekaterina.

Ea recunoaște că se gândea în această primăvară să se întoarcă definitiv la Odesa, dar atacurile asupra infrastructurii energetice și loviturile cu rachetă asupra blocurilor de locuit și a civililor o opresc.

„Azi se întâmplă un atac cu rachetă într-un oraș, mâine se poate întâmpla în alt oraș. În asemenea momente în primul rând mă gândesc la copii și îmi doresc ca ei să fie în siguranță, de aceea deocamdată nu planific nimic”.

După un an de război, Ekaterina a regăsit puterea de a fi optimistă din nou, iar pentru reabilitare și conștientizarea că trebuie să-și trăiască viața în continuare i-a luat ceva timp. Sindromului vieții amânate a fost înlocuit cu motto-ul „aici și acum”. Ea consideră că sursa sa de optimism sunt familia și pacientele sale, care în acest răstimp i-au devenit foarte apropiate.

„Sunt foarte recunoscătoare familiei mele, care este foarte unită, când cineva dintre noi clachează, ne susținem și ajutăm reciproc. Vreau să mulțumesc și pacientelor mele, care pe timp de război nu au renunțat să trăiască și să fie frumoase. Femeile din Odesa mergeau la saloane de frumusețe și își făceau manichiura chiar sub alarma de bombardamente și neavând lumină. Războiul ne-a unit și ne-a făcut mai puternici”.

Ekaterina are clienți și în România. Ea merge periodic la Iași, București, unde este așteptată de către cliențele sale.

„Pentru mine distanța de 300 de km deja nu mai este o distanță, este o zi obișnuită când merg la lucru”,

recunoaște Ekaterina.

O dată la fiecare două săptămâni, Ekaterina merge la Odesa, unde continuă să aibă programări și să lucreze.

„Prima dată am mers la Odesa în luna martie 2022, atunci am mers ca să iau o parte din lucruri necesare pentru copii. Am mers singură, pe copii i-am luat la Odesa abia în vară, când lucrurile cumva s-au mai liniștit. Viața acolo s-a schimbat dramatic, dar chiar și așa orașul trăiește în ritmul său, oamenii au învățat să trăiască într-o nouă realitate, fără lumină, fără căldură, este instituită stare de asediu”.

Războiul, a determinat-o pe femeie inclusiv să-și reevalueze valorile legate de familie.

„Dacă înainte puteam să ne arătăm anumite nemulțumiri, acum nu mai atragem atenție, sunt fleacuri. În aceasta nouă realitate a războiului, înțelegi care sunt lucrurile cu adevărat importante- familia sănătoasă, unită și în siguranță”.

Când se întâlnește din nou pentru scurt timp cu soțul său la Odesa, prețuiesc fiecare moment împreună.

Între timp, la Ungheni, oraș pe care l-a îndrăgit cu toată inima și care i-a devenit a doua casă o așteaptă copiii și sora mai mică.

După încheierea războiului, Ekaterina susține că va reveni în Republica Moldova, va avea vizite de lucru, pentru că aici are clienți fideli și prieteni.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Programul „EU4Moldova: regiuni-cheie” (2019-2024) susține dezvoltarea social-economică inteligentă, prietenoasă mediului, incluzivă și durabilă în regiunile Cahul și Ungheni, pentru a asigura cetățenilor o calitate mai bună a vieții. Programul are un

buget total de 23 milioane euro, este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

Banca de Alimente din Moldova și-a îmbunătățit activitatea datorită suportului Uniunii Europene

În cadrul unui eveniment public care a avut loc în data de 24 ianuarie, Uniunea Europeană a donat două unități de transport pentru a eficientiza funcționarea Băncii de Alimente. Este vorba despre două autoturisme

specializate dotate cu sisteme frigorifice ce vor face posibilă distribuția în condiții de siguranță a alimentelor ușor perisabile colectate de Bancă pentru serviciile sociale din întreaga țară.

Acest sprijin a fost oferit prin intermediul proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” ce urmărește dezvoltarea serviciilor de cantină socială din țară.

Banca de Alimente reprezintă un mecanism practicat la nivel internațional prin care surplusul de produse alimentare sigure pentru consum ce riscă să fie aruncate de către operatorii din lanțul agro-alimentar sunt donate către Bancă. Ulterior, aceste produse sunt distribuite către serviciile sociale care deservește persoane din grupuri vulnerabile.

„Banca de Alimente este un mecanism inovativ prin care ne-am propus să diminuăm risipa de alimente și numărul oamenilor afectați de foame și malnutriție. Apreciem faptul că Uniunea Europeană e alături de oamenii aflați la limita existenței. Gestul de azi, dar și sprijinul complex- parte din proiect, capacitează Banca și contribuie la crearea unei platforme de cooperare extrem de necesară în contextul social actual”,

**a declarat Igor Belej, director executiv
I.R.M.S. Diaconia.**

Până în anul 2024, în cadrul proiectului, sunt acoperite financiar costurile de funcționare a Băncii. Totodată, cu suportul proiectului, va fi creată o platformă online ce va îmbunătăți capacitatea de funcționare a Băncii de Alimente. Prin intermediul platformei, donatorii de produse alimentare vor putea indica cantitatea de produse disponibile, iar serviciile sociale le vor putea accesa în funcție de amplasarea lor regională. În prezent, Banca colaborează cu 30 de servicii sociale din țară, iar în următorii doi ani urmează a fi dublat numărul acestora și circa 5000 de persoane aflate în dificultate vor avea parte de hrană datorită alimentelor recuperate.

„Statistica arată că majoritatea persoanelor care apelează la cantinele sociale sunt în etate sau cu dizabilități. Pentru acești beneficiari, prânzul oferit de către cantina socială este unica masă caldă din zi. În acest context este esențial să valorificăm fiecare oportunitate de a diminua insecuritatea alimentară a grupurilor vulnerabile”,

a menționat Ludmila Malcoci, directoare executivă Keystone Moldova.

Perioada de implementare a proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile” este 01.01.2022 – 31.12.2024, valoarea totală fiind de circa 1,3 milioane euro.

Prezentarea rezultatelor „Studiului privind evaluarea serviciilor de cantină de ajutor social din Republica Moldova”

În data de 10 martie, în cadrul unei conferințe de presă, au fost prezentate rezultatele „Studiului privind evaluarea serviciilor de cantină de ajutor social din Republica Moldova” realizat la nivel național cu suportul financiar al Uniunii Europene.

Studiul a efectuat o analiză de ansamblu a situației serviciilor de cantină de ajutor social din țară vizând atât cadrul legal, cartografierea serviciilor și evaluarea gradului de satisfacție a beneficiarilor.

Cartografierea a arătat că în Republica

Moldova activează 93 de cantine de ajutor social care prestează anual servicii de alimentare pentru circa 16000 persoane. 58% din numărul total al beneficiarilor cantinelor de ajutor social sunt persoane în etate, fapt ce denotă un nivel sporit de vulnerabilitate în rândul acestei categorii de vârstă.

A fost relevată o acoperire teritorială limitată la nivel național cu servicii cantină de ajutor social. Distribuția acestora este neuniformă la nivel de raioane, în 3 raioane neexistând niciun serviciu, iar cele mai multe servicii CAS operează în mun. Chișinău (10 servicii).

În ansamblu, s-a constatat un nivel ridicat de satisfacție a beneficiarilor de servicii cantină socială. Cu toate acestea, ei au menționat că perioada de acces la servicii (30 de zile o dată în trimestru - în total 120 de zile pe an) este destul de limitată, fapt ce nu le asigură securitatea alimentară. De altfel, 83% dintre beneficiari consideră că au nevoie de serviciul CAS mai mult de un an sau permanent. După categorii de vârstă, 58% dintre beneficiarii CAS sunt persoane în etate, fapt ce denotă un nivel sporit de vulnerabilitate în rândul acestei categorii.

Totodată, majoritatea prestatorilor a menționat că activează cu bugete insuficiente și întâmpină dificultăți în identificarea surselor de finanțare, în situația în care pentru 58% dintre serviciile CAS bugetul disponibil le acoperă parțial necesitățile.

Principala sursă de finanțare pentru 60% din serviciile CAS o reprezintă mijloacele bănești obținute prin intermediul OSC-urilor, iar mai mult de jumătate din serviciile CAS sunt finanțate sau cofinanțate de către APL. Se relevă totodată o implicare semnificativă a cetățenilor în finanțarea serviciilor CAS acoperind 22 de servicii.

Studiul a fost elaborat în cadrul proiectului „Parteneriate pentru servicii de cantină socială incluzive și durabile”, finanțat de Uniunea Europeană, co-finanțat și implementat de I.P. „Keystone Moldova”, A.O. „Concordia. Proiecte Sociale” și I.R.M.S. „Diaconia”.

Studiul complet poate fi accesat aici:

<https://www.keystonemoldova.md/wp-content/uploads/sites/4/2023/03/Study.pdf>

Proiectul UE „MOVE IT like Lublin” a prezentat raportul privind mobilitatea urbană în mun. Chișinău

În contextul dezvoltării Planului de mobilitate urbană durabilă (PMUD), proiectul „MOVE IT like Lublin” a prezentat pe 17 ianuarie, rezultatele analizei mobilității urbane în municipiul Chișinău la ședința Grupului de lucru pe transport public din cadrul Primăriei.

În cadrul ședinței publice, experții consorțiului internațional condus de compania Civitta, contractat să dezvolte PMUD, au prezentat principalele probleme constatate în domeniul mobilității urbane, managementul traficului, precum și în domeniul parcărilor.

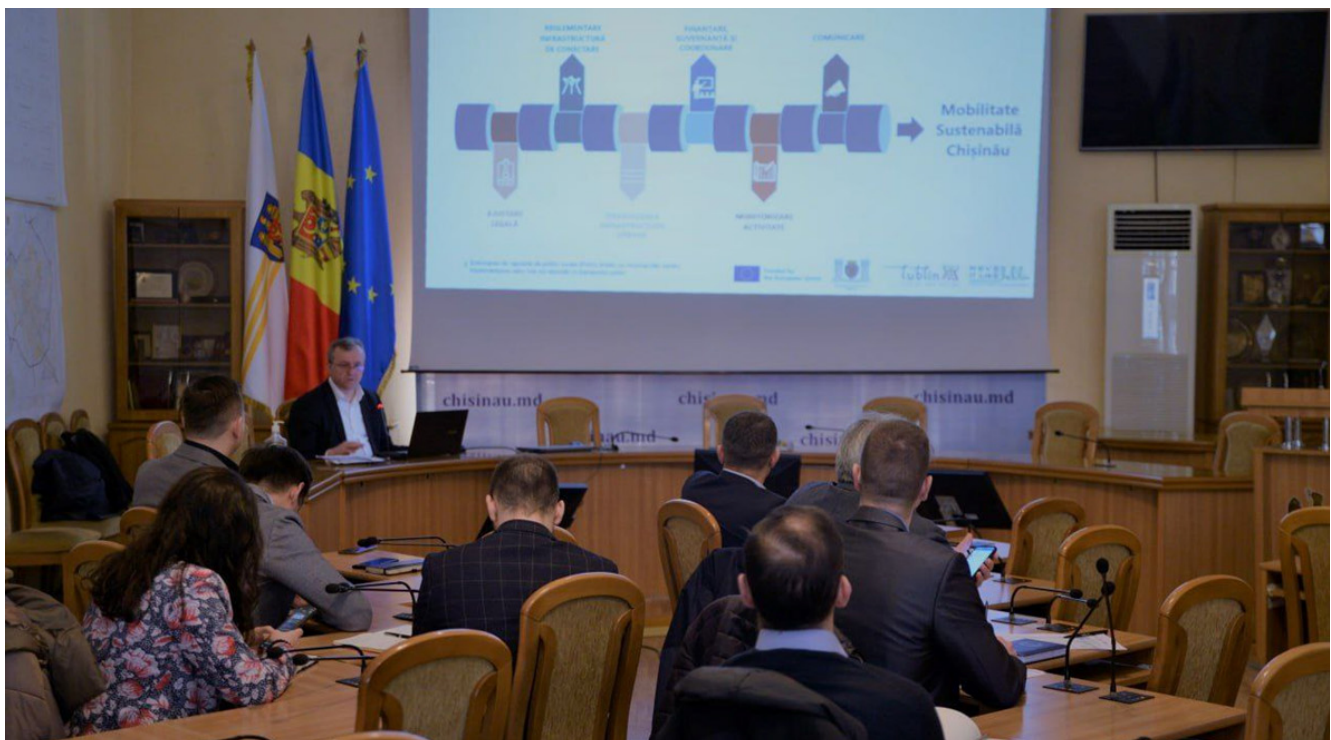
Totodată, echipa de consultanți a identificat prioritățile cetățenilor privind mobilitatea urbană durabilă și au formulat un set de propuneri importante pentru municipalitate, în scopul atingerii obiectivelor de dezvoltare a unui Plan de mobilitate.

La eveniment au participat conducerea Primăriei mun. Chișinău, echipa de implementare a Proiectului „MOVE IT like Lublin”, reprezentanți ai Direcției generale mobilitate urbană, Direcției generale

arhitectură, urbanism și relații funciare și alți experți în domeniu.

Planul de mobilitate urbană durabilă va fi elaborat în decurs de 2 ani și reprezintă un document strategic privind mobilitatea integrată, cu obiective și ținte clare, care vizează o accesibilitate și o calitate a vieții mai bune.

Proiectul „MOVE IT like Lublin” - Inițiativa de dezvoltare durabilă a transportului public din mun. Chișinău, finanțat de Uniunea Europeană, este implementat în baza unui parteneriat între Primăria mun. Chișinău și Primăria orașului Lublin din Polonia. Proiectul va fi implementat până în anul 2025 și va oferi sprijin pentru a transforma serviciile de transport public din oraș într-un sistem de transport mai incluziv, mai sigur, mai rezistent și mai durabil. Bugetul total al proiectului este în valoare de 3.500.000 euro, dintre care 3.325.000 euro este contribuția Uniunii Europene în formă de grant, iar 175.000 euro sunt alocați de către Primăria municipiului Chișinău.

Programul Uniunii Europene „Parteneriate pentru orașe durabile” a convocat municipalitățile beneficiare la prima întrunire globală de la Bruxelles

În perioada 7-8 martie 2023, la Bruxelles s-a desfășurat prima întrunire globală organizată în cadrul Programului Uniunii Europene „Parteneriate pentru orașe durabile”. Acest program este o inițiativă lansată de Comisia Europeană în anul 2018, cu scopul de a încuraja orașele din întreaga lume să colaboreze și să dezvolte soluții durabile pentru provocările urbane. Inițiativa are ca obiective îmbunătățirea calității vieții în orașe, promovarea dezvoltării durabile și creșterea competitivității economice.

Primăria municipiului Chișinău, în calitate de beneficiar al Proiectului „MOVE IT like Lublin”, finanțat de Uniunea Europeană, a fost reprezentată la întrunire de viceprimarii capitalei Olga Ursu și Ilie Ceban, precum și de managerul Proiectului Octavian Lungu.

Aceștia au avut oportunitatea să împărtășească cu colegii din 56 de proiecte de parteneriat rezultatele Proiectului și experiența de colaborare cu autoritățile locale din Lublin (Polonia), precum și alte inițiative ale municipalității în materie de dezvoltare durabilă a orașelor.

Reprezentanții orașelor participante au discutat despre provocările și oportunitățile în dezvoltarea durabilă a orașelor și au identificat cele mai bune practici pentru a îmbunătăți infrastructura urbană, a reduce emisiile de carbon și a îmbunătăți calitatea vieții oamenilor. De asemenea, s-a subliniat importanța colaborării între orașe și Uniunea Europeană pentru a sprijini dezvoltarea durabilă a orașelor și a împărtăși bunele practici.

Proiectul „MOVE IT like Lublin” - Inițiativă de dezvoltare durabilă a transportului public din mun. Chișinău, finanțat de Uniunea

Europeană, este implementat în baza unui parteneriat între Primăria mun. Chișinău și Primăria orașului Lublin din Polonia. Proiectul va fi implementat până în anul 2025 și va oferi sprijin pentru a transforma serviciile de transport public din oraș într-un sistem de transport mai incluziv, mai sigur, mai rezistent și mai durabil. Proiectul prevede îmbunătățirea politicilor de transport urban la nivel municipal; sporirea capacităților instituționale ale Primăriei Chișinău, în conformitate cu practicile Uniunii Europene în domeniul mobilității urbane; sporirea calității managementului transportului public în Chișinău prin soluții și tehnologii inovatoare durabile. Adicional, în cadrul proiectului va fi înființat un Centru modern de Monitorizare a Traficului și va fi elaborat un Plan de Mobilitate Urbană Durabilă pentru Chișinău. De asemenea, proiectul va digitaliza operațiuni, cum ar fi biletele electronice și aplicațiile web pentru transportul public, reflectând bunele practici din orașele Uniunii Europene, inclusiv Lublin.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Bugetul total al proiectului este în valoare de 3.500.000 euro, dintre care 3.325.000 euro este contribuția Uniunii Europene în formă

de grant, iar 175.000 euro sunt alocați de către Primăria municipiului Chișinău.

Istoria unei victime a discriminării în Republica Moldova: relatată într-un documentar video

Discriminarea este o problemă răspândită ce poate avea consecințe ample pentru diverse grupuri ale societății. Video-ul documentar, intitulat Istoria unei victime a discriminării în Republica Moldova (disponibil în limba română cu subtitrare în limba engleză) varsă lumină peste problema discriminării în Republica Moldova. Filmul, produs pentru Consiliul pentru Egalitate, relatează istoria Svetlanei, care lucrează de mulți ani în calitate de Secretar al Consiliului Local și a fost discriminată la locul de muncă. Prin istoria Svetlanei, video-ul documentar ilustrează incidența discriminării în țară și impactul asupra persoanelor discriminate.

Mai mult decât atât, video-ul prezintă și experiența Svetlanei de interacțiune cu echipa Consiliului pentru Egalitate, anume felul în care instituția a sprijinit-o în restabilirea în drepturi. Această porțiune a video-ului subliniază importanța instituțiilor cum este Consiliul pentru Egalitate în combaterea discriminării și promovarea egalității.

Documentarul poate fi vizionat la următorul link: <https://vimeo.com/813164304>

Acest video a fost realizat în cadrul proiectului „Consolidarea capacităților actorilor din sectorul justiției pentru realizarea actului de justiție în conformitate cu standardele europene, în particular pentru combaterea discriminării în Republica Moldova”, finanțat de către Uniunea Europeană și Consiliul Europei și implementat de către Consiliul Europei în cadrul Parteneriatului pentru Buna Guvernare II 2019-2022. Punctele de vedere prezentate aici nu pot fi considerate în niciun fel ca reflectând opinia oficială a oricăreia dintre părți.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Dialog eficient al societății civile cu sprijinul proiectului EU4Accountability

Pe 1 februarie, la Europe Café, s-a desfășurat un dialog al reprezentanților societății civile pe marginea proiectului de Lege „privind accesul la informațiile de interes public”, propus spre consultare de Ministerul Justiției. Evenimentul a avut loc ca parte a inițiativei „Dialog de politici în domeniul responsabilității sociale” și a reunit reprezentanți și reprezentante ai/ale organizațiilor societății civile, organizațiilor mass-media și inițiativelor civice.

Această acțiune s-a desfășurat în cadrul proiectului EU4Accountability. Evenimentul „Dialogul de politici în domeniul responsabilității sociale în Moldova”, a

fost organizat de Centrul de Politici și Reforme din Moldova, cu suportul European Partnership for Democracy și finanțat de Uniunea Europeană.

În cadrul acestui dialog, a fost pus în dezbateră prevederile noii legi, concordanța acestora cu standardele internaționale și alte subiecte care nu sunt prevăzute în lege. Totodată s-au formulat propuneri de îmbunătățire pentru unele aspecte cheie, cum ar fi mecanismul de aplicare a legii și apărare a dreptului la informație, accesul la informațiile cu caracter personal, accesul la informație a persoanelor cu dizabilități și publicarea proactivă a informațiilor.

O noutate foarte bună a fost lansarea Consiliului Raional de Participare Glodeni. Acesta a fost constituit cu participarea a 5 organizații din raion, și anume AO „Solidarii Neamului” (Glodeni), AO „Neemia” (Cobani), AO „Terra-Gold” (Glodeni), AO Asociația Băștinașilor „Ciuciulea-Vatră de Dor”, AO „Centrul Comunitar din Balatina”, cu scopul de a spori accesibilitatea cetățenilor la procesul decizional, dar și de a sprijini organizațiile începătoare în obținerea finanțării pentru proiectele implementate.

În cadrul Consiliului, organizațiile locale vor primi suport în implementarea proiectelor în localitățile din raionul Glodeni. Valoarea totală a granturilor accesibile este de 90 mii

euro, iar o parte din acești bani au fost deja planificați pentru a face procesul decizional local mai vizibil, transparent și incluziv. Se vor cumpăra calculatoare, se vor achita facturile la internet ale Autorităților Locale și se va furniza echipament performant, așa încât ședințele să fie transmise în direct și cetățenii să poată participa în proces.

Accesul la informație este un domeniu esențial pentru funcționarea mecanismelor democratice și asigurarea răspunderii autorităților în fața cetățenilor. Proiectul EU4Accountability vine să aducă valorile democratice mai aproape de locuitorii Republicii Moldova.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Animalele, inclusiv cele fără stăpân, vor fi protejate prin lege

Un proiect de lege care asigură protecția animalelor, inclusiv a celor fără stăpân, a fost elaborat cu sprijinul proiectului „Ajută micii noștri prieteni”, implementat de către Centrul Național de Mediu cu suportul financiar al Uniunii Europene. Proiectul de lege este accesibil pe [site-ul Parlamentului](#) și a fost prezentat pentru consultări publice în data de 4 aprilie.

Cinci aziluri pentru animalele fără stăpân au beneficiat de un ajutor material acordat în urma unui concurs deschis și a unei evaluări individuale a necesităților efectuate de către echipa de implementare a proiectului. Grație susținerii Uniunii Europene, astăzi circa 1750 de câini și pisici au căsuțe noi, care le apără de vânturi și ploie. În afară de aceasta, celor cinci aziluri le-au fost livrate medicamente și hrană specializată.

În cadrul proiectului se desfășoară o amplă campanie de sensibilizare cu genericul „Adoptă un prieten”, cu scopul de a promova înfierea animalelor fără stăpân într-un mod conștient și responsabil. Primele animale

deja au fost adoptate, iar familiile lor noi pot fi urmărite într-un [reportaj video](#) realizat în cadrul proiectului. Toate materialele video pot fi accesate pe pagina de [Facebook a Centrului Național de Mediu](#) sau pe [canalul Youtube](#). De asemenea, echipa de implementare a proiectului a îndemnat cetățenii să direcționeze cele [2%](#) către azilurile pentru animalele fără stăpân.

Persoana de contact: Anastasia Radu, manager de comunicare al Centrului Național de Mediu.

"Micuți cu inima plină de dragoste": doi copii cu sindromul Down au găsit iubirea și înțelegerea în familii de Asistență Parentală Profesională

Discriminarea și prejudecata împotriva copiilor cu dizabilități, inclusiv sindromul Down duc adesea la neglijarea și abandonul de către părinți. Presiunea socială, lipsa serviciilor și a specialiștilor pregătiți pentru a sprijini familiile în dificultate sunt factori cheie în această problemă. În plus, mulți părinți nu înțeleg nevoia de a crește copiii cu dizabilități într-un mediu familial și sunt descurajați de stereotipurile și prejudecățile sociale legate de acești copii. Este important ca societatea să sprijine familiile cu copii cu sindrom Down și să promoveze o cultură a acceptării și respectului pentru toate persoanele, indiferent de diferențele lor.

Cu suportul CCF Moldova, în cadrul Proiectului HOPE – Abordarea holistică a protecției copilului în Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană, Agenția Austriacă de Dezvoltare și Caritas Austria, familiile în situații de risc, inclusiv cu copii cu dizabilități sunt sprijinite pentru a preveni separarea și instituționalizarea lor. CCF Moldova oferă suport, consiliere, facilitând accesul la servicii medicale și de reabilitare, astfel încât 22 de copii cu diverse dizabilități, inclusiv copii cu sindrom Down și familiile lor au primit ajutorul de care au nevoie, inclusiv terapie, kinetoterapie, consiliere psihologică și socială și multe altele. CCF Moldova ajută familiile să înțeleagă importanța de a crește copiii cu dizabilități într-un mediu familial, unde pot beneficia de dragostea și sprijinul lor și pot dezvolta în mod corespunzător.

Sindromul Down este o afecțiune genetică cauzată de prezența unui cromozom suplimentar în celulele unui copil, cunoscut și sub numele de trisomia 21. Această afecțiune poate afecta dezvoltarea fizică și intelectuală a copilului și poate provoca o serie de

probleme de sănătate, inclusiv probleme cardiace, respiratorii și de vedere.

Ziua Mondială a sindromului Down este sărbătorită în fiecare an pe 21 martie și își propune să crească gradul de conștientizare asupra acestei afecțiuni, să promoveze drepturile și incluziunea persoanelor cu sindrom Down și să sărbătorească realizările și abilitățile lor. Această zi a fost declarată de Organizația Națiunilor Unite în 2011 și este sărbătorită în întreaga lume prin diferite evenimente și campanii de creștere a gradului de conștientizare.

Educarea civică a tinerilor din Moldova cu suportul proiectului HOPE, finanțat de UE

Echipa Diaconiei a ales, în cadrul proiectului, finanțat de UE, HOPE, să creeze Parlamente ale Tinerilor în Acțiune pentru că este o metodă de învățare prin proiecte civice. Astfel tinerii învață:

- » să observe problemele care sunt în jurul lor;
- » să comunice – să vorbească și să fie auziți;
- » să creeze o mișcare proprie a tinerilor;
- » să devină cetățeni responsabili și activi;
- » să mobilizeze comunitatea;
- » să scrie proiecte.

În lunile februarie și martie, membrii Parlamentelor au avut parte de formări pe subiectul **SCRIERE DE PROIECTE**. Astfel, ei au învățat în mod simplificat cum se scrie o propunere de proiect.

Algoritmul implementării unui proiect este:

- » analiza nevoilor comunității;
- » alegerea prin vot a unei nevoi/probleme la care sunt capabili să răspundă;
- » scrierea unei mini-propunere de proiect;
- » implementarea propunerii;
- » lansarea proiectului.

Până acum s-au realizat 9 formări în urma cărora au fost inițiate următoarele idei de proiecte: spațiu de relaxare pentru tineri, dulapuri individuale pentru elevi, amenajarea unui spațiu verde în curtea școlii, amenajarea salii de educație tehnologică, dotarea laboratorului de biologie cu microscopie, etc.

În perioada următoare aceste propuneri de proiecte vor fi implementate.

La Comrat a fost deschis un centru de plasament pentru copiii aflați în situații de risc, cu sprijinul Uniunii Europene, Fundației Soros Moldova și autorităților locale

Un centru de plasament pentru copiii aflați în situație de risc a fost deschis la 31 martie Comrat, cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova. Serviciul social a fost creat de Asociația Obștească „VESTA”, în parteneriat cu administrația raionului Comrat, care a cofinanțat lucrările de reparație și amenajare.

În centru vor fi plasați copiii ajunși temporar în custodia poliției, cei separați de părinți sau rămași fără un loc de trai, pentru a beneficia de protecție temporară și de asistență la

reintegrarea în familie sau integrarea socială. Aici ei au condiții de trai și educație adecvate vârstei, nevoilor și stării de sănătate.

„Copiii care au ajuns într-o situație dificilă au nevoie de susținere în procesul de învățare și dezvoltare. Vom vizita împreună expoziții, vom participa la ateliere de meșteșugărit și la lucrări în gospodăria agricolă a asociației noastre, ajutând astfel copiii să-și autoevalueze potențialul și să se integreze în societate”,

a spus Antonina Volkova, președinta Asociației „VESTA”, la deschiderea Centrului.

„Crearea acestui serviciu ne permite să diversificăm serviciile sociale în regiune, cu un accent deosebit pe protecția drepturilor copilului. Din această cauză noi am contribuit cu 334,5 mii de lei din bugetul Găgăuziei pentru reparația încăperilor Centrului. Asigurarea protecției și securității copiilor aflați în situații dificile este principala noastră preocupare”,

a declarat președintele administrației raionale Comrat, Ivan Topal.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Acest serviciu este unul dintre cele 40 de servicii sociale pe care le creăm în diferite localități împreună cu partenerii noștri - Fundația Soros Moldova, Keystone Moldova și Institutum Virtutes Civilis. Ne bucurăm că aici am găsit înțelegerea și deschiderea autorităților publice locale, care au venit cu propria contribuție. Noi vom continua să susținem societatea civilă nu doar în domeniul social, prioritar pentru moment din cauza crizelor prin care trece Republica Moldova, și sperăm că societatea civilă din Găgăuzia va fi la fel de activă și vom continua să implementăm proiecte împreună”,

a declarat Victoria Neaga, manageră de proiecte la Delegația Uniunii Europene.

Centrul de plasament temporar pentru copiii aflați în situație de risc din Comrat este unul dintre cele 40 de servicii sociale dezvoltate în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune” finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Fundația Soros Moldova în parteneriat cu Keystone Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis.

Centru multifuncțional pentru copiii în situație de risc și cu dizabilități a fost deschis la Soroca cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova

Circa 100 de copii aflați în situație de risc și cu dizabilități din raionul Soroca vor beneficia anual de servicii de recuperare și terapie ocupațională, consiliere și reabilitare psihosocială, în cadrul Centrului multifuncțional de servicii sociale „O șansă”. Centrul a fost deschis la 30 martie, în cadrul unui proiect implementat de AO „Casa Speranțelor”, în parteneriat cu Consiliul Raional Soroca și Primăria Municipiului Soroca, cu suportul financiar al Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova.

Din sursele proiectului, au fost realizate lucrări de reparație a încăperilor și procurat mobilierul și echipamentul necesar. Centrul dispune de săli pentru activități în grup și individuale, o sală pentru recreere și o cameră senzorială, dotată cu diferite tipuri de stimuli și echipament specializat pentru reabilitarea copiilor cu tulburări de dezvoltare și comportament.

Centrul va activa în regim de zi și va oferi activități atât pentru copii, cât și pentru părinți. Pentru a asigura calitatea serviciilor, Asociația „Casa Speranțelor” a organizat ateliere de instruire pentru asistenții sociali și prestatorii de servicii sociale, pe care i-a informat cum să identifice, să evalueze, să acorde asistență și să monitorizeze copiii potențiali beneficiari ai serviciilor Centrului „O șansă”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„În procesul de creare a acestui serviciu social am desfășurat și campanii de informare a comunităților privind drepturile egale ale tuturor copiilor și serviciile sociale disponibile pentru ei în raionul Soroca. La centrul nostru, copiii din diverse grupuri vulnerabile vor avea acces sporit la servicii de suport și vor fi ajutați să depășească eventuale inechități”,

a declarat Valentina Onică, administratoarea Asociației Obștești „Casa Speranțelor”, la evenimentul de deschidere.

„Uniunea Europeană consideră societatea civilă un partener esențial în procesul de implementare a reformelor, în special în contextul noului statut al Republicii Moldova de țară candidată la aderarea la Uniunea Europeană. Asociația „Casa Speranțelor” este un partener de încredere al Uniunii Europene, a implementat mai multe proiecte finanțate de Uniunea Europeană și le-a asigurat durabilitatea,

împreună cu autoritățile locale. Vom continua alocarea de fonduri prin intermediul apelurilor de propuneri pentru a crea noi servicii sociale sau a le îmbunătăți pe cele existente”,

a spus, prezent la eveniment, Jānis Mažeiks, Ambasador al Uniunii Europene în Republica Moldova.

Proiectul de creare a Centrului are un buget de 60 de mii de euro din resursele Uniunii Europene și două cofinanțări – 270 de mii de lei alocați de Primăria Municipiului Soroca și alte 250 de mii de lei – de Consiliul Raional Soroca. Acest serviciu social este unul dintre cele 40 de servicii create în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune”, finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Fundația Soros Moldova în parteneriat cu Asociația Keystone Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis.

Un centru de plasament temporar pentru copiii separați de părinți, deschis la Taraclia cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova

Copiii separați de părinți din raionul Taraclia: orfani, ai căror părinți au fost declarați dispăruți, și copiii despărțiți temporar de familie vor beneficia de servicii specializate la Centrul de plasament temporar

„Încredere”, creat de Asociația Obștească „PRIMA” și Consiliul raional Taraclia, cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova.

Amenajat în clădirea unei foste școli auxiliare, care a fost reparată și adaptată corespunzător, Centrul are o capacitate de 25 de locuri. Copiii în situații de risc vor fi plasați aici în baza deciziei Direcției raionale asistență socială și protecție a familiei (DASPF) și vor rămâne la Centru până când se va stabili o formă permanentă de protecție socială. Copiii vor beneficia de cazare, siguranță și hrană, dar și de asistența permanentă a specialiștilor: asistent medical, psiholog și pedagog. Ei vor fi înmatriculați la școală sau grădiniță, vor fi ajutați să însușească programa școlară, să-și formeze abilități de viață independentă și vor primi consiliere și reabilitare psihosocială.

Consiliul raional Taraclia a finanțat o parte din lucrările de reparație, a procurat echipamentul și va gestiona Centrul în continuare.

„Acest serviciu este absolut necesar, el ne va permite să ajutăm mulți copii din raionul nostru, de aceea îl vom finanța în continuare. Consiliul Raional Taraclia a alocat 1,2 milioane de lei pentru lucrările de reparație și amenajare”,

a spus la inaugurare Lazari Dermenji, vicepreședintele raionului Taraclia.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Crizele sociale prin care trecem au afectat mai multe familii din grupul de risc, care se confruntă cu dificultăți financiare și sociale. În consecință suferă copiii. Serviciile Centrului de plasament vor îmbunătăți esențial calitatea vieții copiilor separați de părinți. Sperăm că vom colabora în continuare cu Uniunea Europeană și Fundația Soros Moldova pentru a dezvolta servicii sociale”,

a menționat șefa DASPF Taraclia, Galina Filipova.

„Este esențial ca sistemul de protecție socială să intervină în ajutorul copiilor în situații de risc cât mai curând. Pentru aceasta, este necesar ca autoritățile și societatea civilă să aibă la dispoziție un inventar cât mai larg de instrumente de suport. Fundația Soros Moldova sprijină, alături de Uniunea Europeană, crearea serviciilor corespunzătoare destinate copiilor în diferite regiuni ale țării. În acest fel, noi contribuim la protecția și reabilitarea copiilor și familiilor care se află în dificultate”,

a spus Diana Teacă, specialistă evaluare și monitorizare în cadrul Fundației Soros Moldova.

Pentru Delegația Uniunii Europene cooperarea cu societatea civilă este foarte importantă, în special cu organizațiile care prestează servicii sociale. Crizele prin care am trecut -pandemică, energetică și criza războiului, au făcut multe persoane vulnerabile, iar copiii vulnerabili au nevoie de susținere în mod deosebit. Aici, la Centru, 25 de copii vor beneficia de asistență. Au fost create condiții pentru plasamentul lor, dar greul abia începe, deoarece serviciul urmează a fi prestat calitativ și într-o manieră multidisciplinară”,

a spus Victoria Neaga, manageră de proiecte la Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova.

Centrul de plasament temporar pentru copiii separați de părinți „Încredere” este unul dintre cele 40 de servicii sociale dezvoltate în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune” finanțat de Uniunea Europeană, cofinanțat și implementat de Fundația Soros Moldova în parteneriat cu Keystone Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis.

Societatea civilă și autoritățile publice locale din Telenești au creat un serviciu de ghidare în carieră pentru tinerii cu cerințe educaționale speciale

Peste 50 de elevi și adolescenți cu dizabilități și cerințe educaționale speciale din raionul Telenești vor beneficia în acest an de servicii de consiliere și ghidare în carieră, care îi vor ajuta să-și aleagă meserii conforme cu aptitudinile lor și să se integreze astfel mai ușor pe piața muncii. Serviciul social „Șanse egale” este creat de Asociația Obștească „Concordia” în parteneriat cu Consiliul raional Telenești, cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova.

Tinerii cu cerințe educaționale speciale (CES) au nevoie de sprijin și ghidare în procesul de învățare, sprijin adaptat particularităților individuale. Prin dezvoltarea acestor servicii, tinerii vor fi ghidați să evite izolarea, să participe la activități de orientare, în acest fel asigurându-le integrarea în societate.

„Prin intermediul atelierelor și altor activități de comunicare, vom oferi tinerilor suport pentru a-și autoevalua potențialul, un psihopedagog va lucra cu ei pentru a-i ghida să-și aleagă asumate studiile și profesia. De asemenea, în cadrul serviciului, tinerii vor fi informați despre oportunitățile de studii și de angajare la muncă, astfel ca un număr cât mai mare de tineri să poată practica meseria dorită și să se simtă bine în comunitate”,

a spus președinta AO „Concordia”, Eugenia Roșca, la evenimentul de lansare a serviciului.

„Crearea acestui serviciu cu sprijinul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova ne oferă o șansă valoroasă să extindem activitățile pentru tinerii cu cerințe educaționale speciale, de aceea Consiliul Raional a susținut

fără rezerve această inițiativă și a alocat 154 de mii de lei din bugetul raionului pentru reparația oficiului în care va activa serviciul”,

a declarat președinta raionului Telenești, Mariana Ombun.

Prezentă la lansare, **Victoria Neaga**, manageră de proiecte la Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, a menționat că Uniunea Europeană, prin proiectele din domeniul social, încurajează organizațiile societății civile și autoritățile publice să creeze condiții de integrare eficientă pentru toate persoanele vulnerabile.

„Însușirea asumată a unei profesii facilitează accesul tinerilor cu nevoi speciale la serviciile și oportunitățile din comunitate și exclude izolarea lor, iar Uniunea Europeană susține incluziunea socială și asigurarea drepturilor tuturor membrilor comunității. Uniunea Europeană va continua să susțină crearea unor astfel de servicii”,

a spus Victoria Neaga.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Asociația Obștească „Concordia” este una din cele 40 de organizații beneficiare de grant în cadrul proiectului „Organizațiile societății civile acționează pentru servicii sociale mai bune” finanțat de Uniunea Europeană, implementat și co-finanțat de Fundația Soros-Moldova, în parteneriat cu Keystone Moldova și AO Institutum Virtutes Civilis.

AO „Concordia” implementează proiectul „Serviciu de consiliere și ghidare în carieră pentru copii și tineri cu cerințe educaționale speciale „Șanse egale” cu un buget de 35,000.00 EUR, în cadrul căruia este dezvoltat serviciul social „Șanse egale”. Serviciul are scopul de a facilita incluziunea profesională

a elevilor cu cerințe educaționale speciale, cu vârsta cuprinsă între 14-18 ani, prin participare la activități de consiliere, educație și orientare vocațională în vederea promovării incluziunii sociale și creșterea calității vieții lor. Serviciul este creat de asociație în parteneriat cu Consiliul raional Telenești, ulterior acesta va fi prestat de Serviciul de asistență psiho-pedagogic din raion.

Pe parcursul implementării mai multor proiecte cu finanțare din partea Uniunii Europene, Fundația Soros Moldova împreună cu partenerii au reușit să creeze deja mai mult de 40 de servicii sociale în țară.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Proiecte de promovare a egalității de gen vor fi realizate în 15 localități ale R. Moldova, cu suportul financiar al UE

15 Organizații ale societății civile din toată țara vor primi granturi pentru implementarea proiectelor de promovare a egalității de gen, de asigurare a bunei guvernări, de sprijinire a fetelor și femeilor dornice să se implice în viața publică și de susținere a tinerilor și tinerelor să devină agenți ai schimbării în localitățile lor. Cele 15 inițiative vor fi realizate în cadrul proiectului „Parteneriate pentru liderismul femeilor și bună guvernare”, implementat de Fundația „Friedrich Ebert” Moldova și AO „Institutum Virtutes Civilis”, cu suportul financiar al Uniunii Europene și Fundației „Friedrich Ebert”.

Stas Cebotari reprezintă Centrul de Resurse „Univers” și va face parte din echipa ce va realiza proiectul „Young People in Action”. Proiectul și-a propus să implice tinerii în procesul de luare a deciziilor la nivel local. El a dat asigurări că organizația pe care o reprezintă va continua să promoveze egalitatea de gen și după încheierea proiectului.

„Ne propunem ca proiectul în cauză să crească gradul de conștientizare a tinerilor despre importanța implicării fetelor și femeilor în procesul decizional. De asemenea, vom

organiza activități de instruire și de promovare a egalității de gen în mai multe localități țintă ale proiectului. Vom elabora și un plan de acțiune locală, prin care vom promova incluziunea socială la nivel local. Vrem să îl prezentăm ulterior autorităților și să încercăm să obținem finanțare pentru implementarea acestuia”,

a menționat Stas Cebotari.

CertIFICATELE de grant au fost înmânate în prezența șefei Unității Plan de Investiții Economice pentru Georgia și Republica Moldova, DG NEAR, Comisia Europeană, Diana Jabłońska.

Cu suportul Uniunii Europene, organizațiile societății civile au la dispoziție sfaturi și instrumente practice pentru a putea susține în continuare refugiații din Ucraina

Războiul din Ucraina, care durează de mai mult de un an, a reușit să afecteze numeroase categorii de populație. Pe lângă refugiații afectați direct, care au fost nevoiți să-și părăsească locuințele în căutarea unui loc mai sigur, acest război a afectat și populația vulnerabilă a țărilor învecinate, dar

și reprezentanții societății civile din aceste țări, ei fiind nevoiți să lucreze în condiții de stres major. Voluntarii și membrii asociațiilor obștești au pus umărul pentru a ajuta refugiații, oferindu-le sprijin în numeroase forme, inclusiv sprijin psihologic.

La rândul lor, acești oameni au nevoie de ajutor pentru a putea face față mai ușor mediului de lucru stresant în care activează, dezvoltând reziliență și abilități de gestionare a crizelor. People in Need Moldova, împreună cu Centrul Societății Civile din Praga și Comitetul Helsinki din Olanda, colaborează în cadrul proiectului regional „Reziliența societății civile și răspunsul mass-media la războiul din Ucraina”, finanțat de Uniunea Europeană. Scopul primordial al acestui proiect este de a depune eforturi pentru consolidarea capacităților, formarea competențelor și furnizarea de resurse financiare și de sprijin psihosocial inițiativelor locale, pentru a gestiona nevoile în evoluție ale regiunii afectate de conflictul armat.

În cadrul instruirilor puse la dispoziția

organizațiilor beneficiare, People in Need Moldova a oferit un set de sfaturi și instrumente practice pentru a gestiona stresul în situații dificile. Am discutat despre cum oferim primul ajutor psihologic, cum gestionăm starea emoțională a echipelor care lucrează cu refugiații din Ucraina, care sunt semnele de ardere profesională și cum intervenim pentru a face față stresului.

Colegii au dezvoltat abilități extrem de utile, atât în gestionarea volumului mare de muncă specific situațiilor de criză, cât și în comunicarea cu mass-media și diseminarea corectă a informațiilor în spațiul public. Prin exerciții și activități în grup, colegii au înțeles ce putere transformatoare are informația datorită instrumentelor și canalelor multiple. Le-am prezentat principiile de bază în

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

domeniul protecției și am analizat studii de caz, pentru a înțelege mai bine ce trebuie făcut la modul practic.

Chiar dacă războiul și-a lăsat amprenta dureroasă în viața a numeroși oameni, atât din Ucraina, cât și în Republica Moldova și țările învecinate, prin efortul nostru comun putem face față mult mai bine acestei

crize. People in Need Moldova, împreună cu partenerii săi, va continua să depună eforturi pentru ca munca voluntarilor să fie cât mai sigură, iar refugiații și categoriile de populație afectate de război să primească un ajutor cât mai adaptat nevoilor pe care le au.

Inaugurarea primului Serviciu specializat din Republica Moldova pentru victimele violenței sexuale

Primul Serviciu specializat din Republica Moldova pentru victimele violenței sexuale a fost inaugurat la Ungheni. Serviciul este finanțat de Uniunea Europeană și a fost creat cu susținerea UN Women în parteneriat cu

autoritățile centrale și locale. Serviciul oferă oricărei persoane care a fost victimă a violenței sexuale posibilitatea de a beneficia de asistență medicală, legală, psihologică și socială într-o singură locație.

Inaugurarea Serviciului specializat a fost însoțită de o masă rotundă la care au participat reprezentante și reprezentanți ai autorităților centrale și locale, organizațiilor internaționale, societății civile, prestatorilor de servicii.

Principalele subiecte de discuție au fost importanța oferirii unor servicii de protecție orientate pe necesitățile victimelor violenței și sporirea disponibilității serviciilor specializate în conformitate cu prevederile Convenției Consiliului Europei pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice.

„S-a simțit necesitatea de a crea acest Serviciu, în cadrul căruia specialiștii/tele vor decide în comun care sunt metodele de muncă, ca persoanele să se simtă în siguranță, Serviciul să fie confidențial și cu impact pozitiv asupra victimelor”,

a punctat Tatiana Lazar, Vicepreședinta raionului Ungheni.

Alexei Buzu, Ministrul Muncii și Protecției Sociale, a menționat:

„Orice reformă, orice program va reuși dacă oferim condiții pentru colegii noștri din prima linie. Acest lucru presupune asigurarea investițiilor în cunoștințele, competențele și salariile colegilor din prima linie și promovarea unui management eficient”.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Victimele violenței sexuale trebuie să se poată baza pe faptul că vor fi primite și asistate într-un mod profesionist. Ele trebuie să se simtă înțelese și în siguranță atunci când vor interacționa cu echipele multidisciplinare. Astăzi deschidem primul Serviciu pentru victimele violenței sexuale din țară, dar nu ne vom opri aici, în următorii ani vom lansa astfel de sprijin și în zona de Nord și Centru a Republicii Moldova”,

a afirmat Jānis Mažeiks, Ambasadorul UE în Republica Moldova.

Serviciul specializat pentru victimele violenței sexuale a fost creat în cadrul Proiectului EVA „Promovarea egalității de gen în raioanele Cahul și Ungheni”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de UN Women în parteneriat cu UNICEF Moldova.

INSTITUȚII ȘI GUVERNARE

Actorii publici din sectorul sănătății din Republica Moldova - instruiți în domeniul integrității, riscurilor de corupție și măsurilor de atenuare a acestora

În perioada 13-23 februarie la Chișinău s-au desfășurat patru instruirii pe tema integrității și a bunelor practici în lupta împotriva corupției în sectorul sănătății din Republica Moldova.

La instruirii au participat peste 120 de reprezentanți din sectorul medical, inclusiv de la Ministerul Sănătății, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Compania Națională de Asigurări în Sănătate,

Agenția Națională de Sănătate Publică precum și administratori și conducători a instituțiilor medicale.

Scopul instruirilor a fost de a familiariza beneficiarii cu cele mai importante aspecte ale integrității profesionale în sectorul medical, promovarea comportamentului etic și prevenirea abaterilor în prestarea serviciilor medicale.

Programul instruirilor a inclus subiecte ce țin de prevederile juridice actualizate în domeniul anticorupție și integritate, precum:

- » Aspectele generale de etică, deontologie și integritate. Integritatea profesională a angajaților din sectorul medical.
- » Incompatibilități, restricții și limitări în profesiile medicale și farmaceutice.
- » Conflicte de interese și favoritism - reguli generale și speciale pentru personalul medical și farmaceutic.
- » Cadouri oferite în timpul prestării serviciilor medicale sau farmaceutice.
- » Atitudine de intoleranță față de corupție - raportare și solicitarea protecției.
- » Rolul managerilor la stabilirea și sprijinirea activității a Comitetelor de Etică (Bioetică) pentru a asigura respectarea standardelor de integritate a instituțiilor medicale.
- » Prezentarea rapoartelor de activitate privind implementarea Planului de acțiune anticorupție sectorial existent în domeniul sănătății.
- » Adaptarea legislației anticorupție pentru sectorul medical.
- » Elaborarea, implementarea și monitorizarea planurilor de integritate instituțională, inclusiv crearea unui registru de cadouri și ospitalitate.

În timpul instruirilor au fost analizate cazuri practice de corupție și s-a discutat care este răspunderea pentru infracțiunile de corupție prin prisma Legii Integrității, precum și care-s consecințele incidentelor de integritate.

În urma sesiunilor de instruire, beneficiarii au învățat cum să definească și să distingă standardele și politicile de integritate profesională din sectorul medical, modul de implementare a politicilor de consolidare a climatului de integritate instituțională, modul de elaborare și implementare a planurilor de gestionare a riscurilor de corupție instituțională, și elaborarea rapoartelor cu privire la planurile sectoriale anti-corupție și strategiile aplicate în sectorul medical.

Seria de instruiți au fost dedicată celor mai vulnerabile sectoare afectate de corupție din Republica Moldova, și anume sectorul educațional, medical și cel agro-alimentar.

Evenimentele au fost organizate cu suportul proiectului „Consolidarea Statului de Drept și a Mecanismelor Anticorupție în Republica Moldova” cofinanțat de Uniunea Europeană și Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) Moldova.

Bilanțul cooperării cu Poliția din Republica Moldova în domeniul combaterii discriminării

De-a lungul ultimilor patru ani, Inspectoratul General al Poliției din Republica Moldova a fost partener apropiat al proiectului comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei (COE) „[Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de prejudecată și ale discursurilor de ură în țările Parteneriatului Estic](#)”, implementat în perioada ianuarie 2019 - februarie 2023. Cooperarea cu Inspectoratul General al Poliției a avut ca rezultat un număr mare de ofițeri de poliție instruiți pe probleme de combatere a discriminării, discursului de ură și infracțiunilor motivate de prejudecată, cu sprijinul conducerii acestora pentru a consolida capacitățile personalului Poliției de a opera într-o societate diversă.

De asemenea, proiectul a sprijinit beneficiarii naționali din Republica Moldova în vederea îmbunătățirii și armonizării metodelor de colectare a datelor legate de cazurile de infracțiuni motivate de prejudecată prin

diverse sesiuni de instruire. O serie de [întâlniri comune](#) cu Inspectoratul General al Poliției și Serviciul Tehnologii Informaționale al Ministerului Afacerilor Interne, Procuratura Generală și Agenția de Administrare a Instanțelor Judecătorești, au fost efectuate pentru a discuta recomandările de ajustare a bazelor de date interne ale instituțiilor și asistența necesară. Proiectul a pregătit o recomandare pentru ajustarea bazelor de date ale Poliției, Procuraturii Generale și Instanțelor judecătorești, precum și o instrucțiune pentru operatorii bazei de date de la Inspectoratul General al Poliției.

În ultima fază a proiectului, accentul consolidării capacităților a fost pus pe includerea percepției victimei în baza de date. La finalizarea proceselor interne, [trei sesiuni video](#) au fost efectuate în februarie 2023 pentru 141 de operatori din Poliție, cu accent pe noile evoluții ale bazei de date privind infracțiunile motivate de prejudecată și pe diferite aspecte legate de activitatea de colectare a datelor dezagregate.

Un spot video care prezintă etape ale parteneriatului UE/CoE-Poliție a evidențiat impactul pozitiv al formării din cadrul proiectului asupra activității zilnice a ofițerilor de poliție, inclusiv rezultatele în consolidarea competențelor acestora în îndrumarea cetățenilor atunci când caută căi de atac împotriva discriminării, precum și în cazurile de gestionare a tensiunilor sau a violenței în cazul în care sunt implicate grupuri vulnerabile.

Video-ul poate fi accesat la link-ul: <https://vimeo.com/805543641>

Spotul video a fost produs cu sprijinul proiectului regional comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei „[Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de prejudecată și ale discursurilor de ură în țările Parteneriatului Estic](#)”, implementat în cadrul programului „Parteneriatul pentru Buna Guvernare II, 2019-2022”.

Către o mai bună cooperare între Consiliul Egalității și sistemul judiciar din Republica Moldova

Reprezentanții Consiliului pentru Egalitate și judecătorii desemnați de către Consiliul Superior al Magistraturii, au participat la masa rotundă online „Drepturile fundamentale în timp de război – libertatea de exprimare și limitările acesteia”.

Dialogul dintre instituția de promovare a egalității și sistemul judiciar a fost inițiat în aprilie 2021, cu scopul de a încuraja cooperarea pe aspectele juridice legate de discriminare. Aceasta a implicat o serie de reuniuni dedicate diferitelor subiecte relevante pentru protecția împotriva discriminării și asigurarea egalității.

Ultimul eveniment a permis o discuție comună cu privire la cele mai noi evoluții în jurisprudența instanțelor internaționale, inclusiv hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului privind libertatea de

exprimare. De asemenea, participanții au avut posibilitatea de a obține mai multe informații despre practica Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării din România și despre cooperarea cu sistemul judiciar național în domeniul combaterii discriminării. Instituția din domeniul egalității, în calitate de autoritate publică cu expertiză în domeniul nediscriminării, poate furniza opinii utile, pe baza practicii acumulate și a informațiilor din baza de date referitoare la cazurile relevante. Aceste puncte de vedere, deși nu sunt obligatorii pentru instanțe, pot fi totuși foarte utile, deoarece oferă informații cu privire la aspecte suplimentare relevante pentru protecția victimelor discriminării, pot contribui la o bună motivare a hotărârilor judecătorești și au un rol educațional pentru toți actorii relevanți.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Așa cum a subliniat **William MASSOLIN, Șeful Oficiului Consiliului Europei la Chișinău**, discuția a avut o valoare suplimentară, având în vedere evoluțiile actuale din regiune:

„În vremuri dificile, cooperarea tuturor actorilor din domeniul combaterii discriminării este extrem de importantă pentru îmbunătățirea practicilor care abordează aceste provocări, inclusiv pentru combaterea discursului de ură, în special împotriva grupurilor vulnerabile. În acest sens, colaborarea și activitatea comună a sistemului judiciar și a instituției de promovare a egalității, contribuie la o mai bună protecție a victimelor discriminării în Republica Moldova.”

În încheierea evenimentului, s-a subliniat faptul că continuarea cooperării între instituții este foarte importantă, precum și discuțiile sistematice privind noile evoluții juridice, în beneficiul promovării în continuare a nediscriminării, diversității și egalității în Republica Moldova și al protejării drepturilor cetățenilor.

Această activitate a fost organizată în comun în cadrul proiectelor Uniunii Europene și Consiliului Europei „Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de prejudecată și ale discursurilor de ură în țările Parteneriatului Estic”, și „Consolidarea capacităților actorilor din sectorul justiției pentru realizarea actului de justiție în conformitate cu standardele europene pentru combaterea discriminării în Republica Moldova”, implementate în cadrul programului „Parteneriatul pentru Buna Guvernare II, 2019-2022”.

Procurorii și judecătorii din Republica Moldova și-au îmbunătățit cunoștințele privind standardele și hotărârile Europene care abordează discursul de ură

Un seminar de două zile axat pe modul în care discursul de ură este abordat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a reunit 22 de procurori și judecători din Republica Moldova. Programul a inclus discuții privind cele mai bune practici juridice în gestionarea cazurilor de discurs de ură și schimbul de experiență și idei pentru îmbunătățirea răspunsurilor și practicii juridice din țară în domeniul discriminării și discursului de ură. Programul seminarului, organizat pe 19-20

ianuarie, a acoperit cunoștințe legate de identificarea prejudecăților și stereotipurilor, practica juridică în tratarea cazurilor de discriminare, precum și lucrul cu victimele discursului de ură. Participanții au avut posibilitatea să discute jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului cu experții Consiliului Europei și cu o juristă a CEDO și să participe la sesiuni interactive și exerciții practice pentru aplicarea principiilor CEDO în gestionarea cazurilor.

De asemenea, în cadrul seminarului, participanților li s-au pus la dispoziție materiale de formare relevante, inclusiv Recomandarea din 2022 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea discursului de ură, în limba locală ([Recommendation CM/Rec \(2022\)16](#)).

În concluzie, judecătorii și procurorii din Republica Moldova au convenit asupra direcțiilor viitoare ale activităților comune pe această tematică, subliniind importanța unei abordări bazate pe dialog și colaborare între diferiți actori din domeniul anti-discriminării

și combaterii discursului de ură.

Evenimentul a fost organizat în cooperare cu Institutul Național al Justiției din Republica Moldova, în cadrul proiectului regional comun al Uniunii Europene și Consiliului Europei „[Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de prejudecată și ale discursurilor de ură în țările Parteneriatului Estic](#)”, implementat în cadrul programului „Parteneriatul pentru Buna Guvernare II, 2019-2022”.

Polițiștii din Republica Moldova au beneficiat de instruire pentru a îmbunătăți în continuare colectarea datelor privind infracțiunile motivate de prejudecată

Trei sesiuni online au fost organizate pe 14, 15 și 21 februarie pentru personalul din Poliția Republicii Moldova, cu accent pe evoluțiile și ajustările bazei de date privind infracțiunile motivate de prejudecată, precum și pe aspectele conexe care trebuie abordate în procesul colectării datelor dezagregate. Aceste sesiuni reprezintă o continuare a suportului proiectului adresat beneficiarilor naționali din Republica Moldova în vederea

îmbunătățirii și armonizării metodelor de colectare a datelor, început în 2019. Sesiunile au fost organizate în cooperare cu Inspectoratul General al Poliției, cu scopul de a informa operatorii bazei de date privind noile circumstanțe și cele mai recente evoluții, dar și pentru a asigura discuțiile sistematice și învățarea din experiențele reciproce în domeniul colectării datelor dizagregate.

În contextul instruirii, participanților – 141 operatori ai bazei de date din cadrul Inspectoratului General al Poliției, inclusiv ofițeri de urmărire penală și statisticieni din inspectoratele de poliție din regiunile Centru, Nord și Sud ale Republicii Moldova - li s-a oferit o instrucțiune pentru colectarea datelor

privind infracțiunile motivate de prejudecată. Acest document a fost elaborat în cadrul proiectului în comun cu Inspectoratul General al Poliției, în conformitate cu nevoile și cerințele instituției în domeniul de activitate vizat.

În încheierea sesiunilor, s-a convenit continuarea cooperării și a asistenței suplimentare privind colectarea datelor raportate și înregistrate de Poliție, așa cum acesta reprezintă un pilon important pentru oferirea răspunsurilor sistemice privind discriminarea și crimele motivate de prejudecată. Un nivel sporit de raportare de către Poliție, consolidează încrederea în instituție a publicului larg și a comunităților vulnerabile, în ceea ce privește mecanismele de remediere a discriminării, a discursurilor de ură și a infracțiunilor motivate de prejudecată.

Evenimentul a fost organizat în cooperare cu Inspectoratul General al Poliției al Republicii Moldova, în cadrul proiectului regional comun al Uniunii Europene/ Consiliului Europei „[Consolidarea accesului la justiție prin mecanisme non-judiciare de compensare pentru victimele discriminării, ale infracțiunilor motivate de prejudecată și ale discursurilor de ură în țările Parteneriatului Estic](#)”, implementat în cadrul programului „*Parteneriatul pentru Buna Guvernare II, 2019-2022*”.

Atelier de lucru la tema „Monitorizarea Funciară în Republica Moldova”, organizat cu sprijinul UE

În perioada 1-2 februarie, Agenția Relații Funciare și Cadastru (ARFC) în colaborare cu Institutul de Geodezie, Supraveghere Tehnice și Cadastru (INGEOCAD) a găzduit atelierul cu titlul generic „Monitorizarea Funciară în Republica Moldova”, organizat de Consiliul Austriac. Agenția de Dezvoltare și Biroul Coordonare Cooperare Tehnică, Ambasada Austriei la Chișinău în cadrul programului EU4Environment – Resurse de apă și Date de mediu, finanțat de Uniunea Europeană.

În cele două zile de sesiuni, participanții, s-au axat pe următoarele aspecte: implementarea la nivel național a proiectului pilot Corine Land Cover, evaluarea comună a datelor disponibile de monitorizare a terenurilor la nivel mondial și național precum și pregătirea și luarea deciziei asupra unui caz de utilizare într-un proiect de colaborare privind utilizarea datelor de înaltă rezoluție (HRVPP) pentru evaluările naționale într-o zonă pilot.

Ștefan Crigan, director general adjunct al ARFC în deschiderea atelierului a menționat „Sper că în anul 2024 vom avea o reprezentare cartografică la rezoluție mare cu date și metadate care vor reflecta acoperirea totală a teritoriului Republicii Moldova cu date actuale CORINE”.

Andreas Littkopf, reprezentant al Agenției de Mediu a Austriei a subliniat importanța întrunirii, în cadrul atelierului, a specialiștilor din diverse domenii pentru a analiza activitățile desfășurate, a face schimb de practici și a planifica direcțiile viitoare în demararea noului proiect, care va oferi oportunitatea dezvoltării noilor produse privind monitorizarea biodiversității și schimbărilor climatice.

În perioada anilor 2017-2020, în Republica Moldova prin intermediul ARFC, cu implicarea INGEOCAD, a fost realizat proiectul Pilot Corine Land Cover în cadrul programului ENI SEIS II Est. Proiectul a fost realizat conform standardelor, metodologiei și nomenclurii europene și specificațiilor tehnice oferite de către Agenția Europeană de Mediu. Totodată, echipa ARFC, Ingeocad și colaboratorii altor entități publice au beneficiat de instruire pentru utilizarea imaginilor satelitare. În cadrul Proiectului au fost utilizate imaginile satelitare (Sentinel-2, Landsat-5), oferite de către Agenția Europeană de Mediu, imagini ortofoto 2016 și date auxiliare. Toate datele sunt publice pentru utilizatori și pot fi urmărite pe portalul tematic al ARFC www.geodata.gov.md

Totodată în baza rezultatelor Proiectului pilot a fost solicitată extinderea acestuia, pentru a acoperi tot întreg teritoriu al Republicii Moldova și integrarea în spațiul European. Astfel în perioada 2023-2024 echipa națională de experți din cadrul INGEOCAD în colaborare cu experții externi va implementa

Proiectul CLC 2024, acoperire completă a teritoriului Republicii Moldova. Rezultatele Proiectului va permite, de asemenea, legături directe cu inițiativele și programele conexe la nivel european, inclusiv programul Copernicus.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

EUBAM contribuie la siguranța și sănătatea consumatorilor moldoveni

La 27 ianuarie, Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră în Moldova și Ucraina (EUBAM) a facilitat semnarea Planului de Acțiuni de Cooperare între Serviciul Vamal și Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului din Republica Moldova. Acesta va consolida parteneriatul și va asigura siguranța produselor care intră pe piața Republicii Moldova.

Pentru a se asigura că produsele nesigure sau neconforme nu sunt plasate pe piață, EUBAM a reunit autoritățile vamale și de protecție a consumatorilor și a facilitat mai multe consultări în scopul stabilirii mecanismelor de cooperare pentru controlul siguranței și conformității. Planul de Acțiuni de Cooperare a luat naștere și a fost semnat în calitate de inițiativă comună pentru a ajuta la conformarea cu cele mai bune practici europene și pentru a îi proteja pe moldoveni.

În cadrul evenimentului, directorul adjunct al Serviciului Vamal, Nicolae Vutcariov a menționat că

”supravegherea pieței joacă un rol important în protejarea consumatorilor de utilizarea produselor și mărfurilor contrafăcute, ce ar putea distruge sănătatea și siguranța utilizatorilor, din acest considerent autoritatea vamală cu suportul și susținerea partenerilor de dezvoltare și în cooperare cu Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, va continua activitățile de informare și sensibilizare a importatorilor cu privire la responsabilitatea lor față de consumatori și protejarea drepturilor și intereselor legitime ale acestora. Doar cu eforturi comune vom reuși să obținem rezultate în acest domeniu important pentru întreaga societate”.

„Sperăm la o cooperare și o colaborare eficientă cu Serviciul Vamal deoarece ne dorim o piață cu produse sigure pentru toți consumatorii din Republica Moldova. În baza sesizărilor din partea Serviciului Vamal vom asigura prezența inspectorilor la locul vămii pentru a fi capabili de a identifica produse periculoase sau contrafăcute și pentru interzicerea acestora de a intra în țara noastră,”

a subliniat Sergiu Dărănuță, Șeful Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului.

„Produsele importate și plasate pe piața moldovenească trebuie să fie verificate ca să fie conforme și să întrunească criteriile de siguranță înainte de a fi puse în liberă circulație. Acest Plan de Acțiuni face ca cetățenii moldoveni ca să se simtă mai în siguranță în calitate de consumatori, și va apropia țara și mai mult de standardele UE în materie de siguranță pentru sănătatea consumatorilor,”

a accentuat importanța Planului Sławomir Pichor, șeful EUBAM.

Serviciul Vamal și Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor au semnat, de asemenea, Ordinul care va stabili procedurile de cooperare și va asigura buna implementare a Planului de Acțiuni de Cooperare.

EUBAM a prezentat raportului anual pentru 2022

Tot ce s-a întâmplat de la 24 februarie încoace și-a lăsat inevitabil amprenta pe perioada noastră de raportare. Astăzi, partenerii noștri ucraineni depun eforturi colosale pentru a asigura securitatea la frontieră și economică în aceste vremuri critice. Blocarea de către Rusia a porturilor ucrainene și distrugerea legăturilor feroviare în regiunea Odesa au perturbat rutele

comerciale obișnuite pentru cerealele și alte bunuri agricole ucrainene, amenințând securitatea alimentară globală. Astfel, de la începutul războiului, prioritatea principală pentru EUBAM a fost să sprijine comerțul ucrainean și să contribuie la implementarea Planului de acțiune al Comisiei Europene pentru Culoarele de Solidaritate UE-Ucraina.

SLAWOMIR PICHOR
Head of Mission

“Russia's unprovoked war of aggression against Ukraine has changed the security landscape in Europe for years to come. Everything that happened since 24 February has inevitably left its mark on our reporting period. The year covered by this report cannot but be divided between before and after that sinister date.”

Pentru a face față mai bine situației de securitate schimbate și riscurilor crescute la hotarul moldo-ucrainean, EUBAM a organizat numeroase evenimente de formare pentru ofițerii din cadrul agențiilor de aplicare a legii din ambele țări, vizând amenințările actuale la adresa securității frontierei.

Invazia Rusiei asupra Ucrainei și-a pus amprenta și pe activitățile Misiunii legate de regiunea transnistreană. Acum, când cei doi mediatori cheie se află în război, negocierile 5+2 sunt puse pe pauză, iar atmosfera

politică generală rămâne tensionată.

Raportul cuprinde principalele activități în curs de desfășurare ale EUBAM și rezultatele obținute la sprijinirea măsurilor de consolidare a încrederii peste râul Nistru, implementarea conceptului de management integrat al frontierei și combaterea criminalității transfrontaliere.

Raportului Anual pentru 2022 poate fi accesat la: <https://eubam.org/publications/eubam-annual-report-2022/>

EUBAM și partenerii săi discută despre identificarea modalităților de îmbunătățire a fluxului de trafic transfrontalier

Săptămâna aceasta EUBAM a facilitat întâlnirea trilaterală de nivel înalt a Grupului Vamal Regional de Coordonare dintre Republica Moldova - România - Ucraina pentru eficientizarea fluxului marfar și Culoarele de Solidaritate UE-UA, care s-a axat pe fluidizarea fluxului marfar prin coridorul Reni-Giurgiulești-Galați, unul dintre coridoarele terestre esențiale către UE pentru produsele agricole ucrainene, dar și alte mărfuri. Întâlnirea a avut loc la punctul de trecere a frontierei Galați din România.

Punctele de trecere a frontierei în zona de sud prin Republica Moldova (Giurgiulești-Reni) și mai departe spre România (Giurgiulești-Galați) au devenit vitale pentru traficul marfar

rutier. Cu toate acestea, infrastructura lor nu a fost proiectată pentru o astfel de creștere în volum. Întrucât atenuarea presiunii este primordială pentru funcționarea aceluși coridor, autoritățile vamale ale țărilor vecine s-au reunit deja pentru a doua oară, anterior întâlnindu-se în decembrie, pentru a discuta cum să gestioneze mai bine traficul marfar în cazurile de urgență provocate de către atacurile rusești, care distrug infrastructura critică din Ucraina, conducând astfel la întreruperea activității punctelor de trecere a frontierei la hotarul moldo-ucrainean și având impact asupra circulației la frontiera dintre Moldova și România.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Președintele Autorității Vamale Române, domnul Bogdan-Lari Mihei, împreună cu șeful Misiunii EUBAM, domnul Slawomir Pichor, au prezidat împreună reuniunea, unde participanții au analizat procedurile de rezervă aplicate în situații de urgență în cele trei țări, au realizat un schimb de opinii privind îmbunătățirea mecanismului operațional și identificarea soluțiilor pentru a scurta timpii de reacție la frontiere în eventualitatea perturbărilor.

Reprezentanții Autorității Vamale Române, ai Serviciului Vamal al Republicii Moldova și din cadrul Serviciului Vamal de Stat al Ucrainei au apreciat sprijinul continuu al Misiunii EUBAM în fața provocărilor ce țin de managementul frontierelor.

„Apreciam foarte mult parteneriatul cu EUBAM, iar acest grup vamal regional de coordonare este foarte important pentru relațiile dintre autoritățile vamale din România,

Republica Moldova și Ucraina, în special în contextul regional actual în care fluidizarea traficului la frontierele comune este esențială.”,

a declarat Bogdan Lari Mihei, președintele Autorității Vamale Române.

În spiritul bunei cooperări, EUBAM și autoritățile vamale din România, Republica Moldova și Ucraina au reiterat disponibilitatea pentru conlucrare activă, prin coordonarea acțiunilor comune și intensificarea eforturilor pentru asigurarea protecției frontierelor. De asemenea, s-a convenit asupra creării unui grup de lucru trilateral pentru a identifica soluții de a reduce sarcina la frontiere și de o mai bună gestionare a fluxului de trafic, în special pentru mărfurile agricole.

Consolidarea capacităților tehnice ale Consiliului Audiovizual al Republicii Moldova va asigura combaterea eficientă a propagandei și a dezinformării

Uniunea Europeană continuă să asigure informații de calitate cetățenilor și să combată propaganda prin consolidarea capacităților tehnice ale Consiliului Audiovizualului al Republicii Moldova, autoritatea de reglementare a serviciilor audiovizuale pentru cetățenii Republicii Moldova. Laptopuri, calculatoare și alt echipament IT au fost donate în cadrul evenimentului din 9 martie 2023.

Recent, Uniunea Europeană, prin intermediul Internews Europe, a oferit asistență tehnică Consiliului Audiovizualului prin achiziționarea de calculatoare, laptopuri, monitoare, dispozitive de alimentare neîntreruptibile (UPS) și licențe în valoare de aproximativ 2,5 milioane de lei (echivalentul a 125.000

de euro). Asistența a fost acordată pentru a spori capacitatea autorității de reglementare de a oferi cetățenilor informații de calitate și de a combate propaganda și dezinformarea. În special, Consiliul Audiovizualului își va spori capacitatea de a monitoriza calitatea conținutului produs în Republica Moldova în interesul cetățenilor.

„Avem un proiect care sprijină și mass-media independentă, astfel încât aceasta să poată supraviețui în aceste vremuri dificile legate de războiul din Ucraina și să promoveze educația mediatică în rândul cetățenilor. Dar calitatea activității Consiliului Audiovizualului este, de asemenea, vitală pentru noi, deoarece ar putea garanta calitatea adecvată a informațiilor și contracara propaganda”,

a declarat ES Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova.

ES Jānis Mažeiks a subliniat, de asemenea, că libertatea de exprimare este un principiu crucial, iar menținerea asigurării acesteia include consolidarea capacității tehnice a Consiliului Audiovizualului din Republica Moldova.

„Această donație va ajuta Consiliul Audiovizualului în misiunea sa de garant al pluralismului de opinie și un garant al audiovizualului de a asigura că informațiile care ajung la consumator sunt sigure pentru ei, că știrile și programele sunt realizate într-un mod profesionist și respectă codul serviciilor media audiovizuale. Suntem siguri că având ajutorul partenerilor noștri vom reuși să protejăm cetățenii și să le oferim programe care reprezintă interesele lor”,

a declarat Liliana Vițu, președinta Consiliului Audiovizualului.

Echipamentul donat include 45 de calculatoare, 46 de dispozitive de alimentare neîntreruptibile (UPS), 16 laptopuri, 8 monitoare, 2 servere, precum și 55 de licențe pentru diferite tipuri de soft. Această asistență va spori randamentul autorității de reglementare și capacitățile personalului responsabil de controlul conținuturilor media audiovizuale.

Platforma pentru Gestionarea Asistenței externe a fost actualizată

Ministerul Finanțelor și Proiectul de Asistență Tehnică „Suport pentru Guvernul Republicii Moldova în identificarea și pregătirea proiectelor aferente implementării Acordului de Asociere” (Proiectul PPF) au organizat la 29 martie, o sesiune de instruire introductivă dedicată asistenței pentru dezvoltare și ghidării practice pentru utilizarea versiunii actualizate a [Platformei pentru Gestionarea Asistenței externe](#) (AMP).

Sesiunea de instruire a avut ca scop familiarizarea autorităților publice centrale cu versiunea actualizată a platformei AMP, precum și îmbunătățirea abilităților

practice ale acestora în monitorizarea și raportarea proiectelor de asistență tehnică și investițională.

Sesiunea de instruire a fost structurată în trei părți: Rachel Mac Gowan, expertul proiectului PPF în gestionarea asistenței externe, a prezentat sistemul de asistență internațională, iar reprezentanții Ministerului Finanțelor au oferit participanților o demonstrație a utilizării practice a AMP actualizate și au prezentat politica de gestionare a datelor, specificând rolurile și responsabilitățile privind introducerea și actualizarea datelor pe platformă.

Ministerul Finanțelor și proiectul PPF sunt determinați să acorde un sprijin continuu pentru a se asigura că autoritățile publice centrale valorifică la maxim potențialul versiunii actualizate a platformei AMP, în

scopul gestionării datelor privind asistența externă. Sesiuni similare vor fi derulate și cu alte părți implicate și utilizatori ai datelor AMP.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Consolidarea capacităților Agenției Relații Funciare și Cadastru cu asistența UE

În primul trimestru al anului 2023, Agenția Relații Funciare și Cadastru în parteneriat cu proiectul Twinning finanțat de UE „Îmbunătățirea serviciilor de date spațiale în Republica Moldova conform standardelor UE” a continuat seria de seminare și training-uri dedicate, prevăzute în planul de lucru. Subiectele abordate au fost următoarele:

► **Crearea și menținerea metadatelor** - Pentru a organiza și gestiona cu succes metadatele pentru datele spațiale, entitățile publice trebuie să cunoască cum să creeze și să mențină metadatele conform standardelor existente. În acest sens, specialiști din cadrul mai multor entități publice au participat la un ciclu de sesiuni de instruire privind implementarea Ghidului privind crearea și actualizarea metadatelor pentru date spațiale și servicii de rețea, fiind instruiți de experți din cadrul Administrației Geodezice de Stat din Croația (SGA),

► **Utilizarea sistemelor de aeronave fără pilot (UAS, drone) în infrastructura națională de date spațiale (INDS)** – Experiența Croației în utilizarea sistemelor de aeronave fără pilot a fost împărtășită reprezentanților entităților publice din Republica Moldova, care lucrează cu date spațiale și au experiență în captarea și gestionarea datelor, precum și celor care au ales să-și extindă cunoștințele privind colectarea, actualizarea și gestionarea datelor tridimensionale (3D). Au fost prezentate și discutate regulile existente pentru funcționarea UAS, mecanismul de funcționare a acestora, soluțiile software și hardware, publicarea pe web, precum și beneficiile utilizării dronelor în cadrul INDS. Reprezentanții Autorității Aeronautice Civile din Moldova au făcut o privire de ansamblu asupra cadrului legal din R. Moldova și a practicilor existente în țara noastră.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

► **Introducere în bazele de date spațiale**

– Scopul acestui training a fost de a spori gradul de conștientizare a participanților cu privire la structura unei baze de date spațiale, metodele de creare a acestora și realizarea conexiunii utilizatorilor la această bază de date. Participanții au învățat de la experții proiectului Twinning despre soluțiile tehnice comerciale și open source care există pe piață în lucrul cu bazele de date spațiale și au efectuat exerciții practice de creare a acestora, precum și de aplicare a funcțiilor care permit lucrul cu date și analize spațiale, folosind programul QGIS. Toate soluțiile tehnice aplicate în timpul instruirii pentru cele două grupuri sunt de sursă deschisă.

► **Utilizarea datelor LIDAR în INDS** –

Acesta a fost subiectul ultimului seminar organizat pentru 2 grupuri, reunind reprezentanți din 10 entități publice. Un

expert croat din cadrul SGA a prezentat și explicat conceptele de bază ale scanării LIDAR, caracteristicile tehnice care trebuie îndeplinite la contractarea serviciilor de scanare LIDAR, precum și suportul hardware (echipament tehnic) și software (programe) necesar pentru lucrul cu acest tip de date. În plus, a fost explicată aplicabilitatea datelor LIDAR, folosind bunele practici existente în Croația, iar participanții au lucrat la clasificarea datelor LIDAR în diferite categorii/clase.

Proiectul Twinning „Îmbunătățirea serviciilor de date spațiale în Republica Moldova conform standardelor UE” este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de către Agenția Relații Funciare și Cadastru (ARFC) a Republicii Moldova, în parteneriat cu organizații omolog din Croația, Polonia și Regatul Țărilor de Jos.

ECONOMIE ȘI DEZVOLTAREA AFACERII

Consolidarea sistemului educațional și formare profesională în Moldova, cu suportul financiar al UE și ADA

Acțiuni menite să aducă aport la îmbunătățirea sistemului educațional Învățământ Profesional Tehnic (IPT) din Republica Moldova, conform standardelor UE și internaționale, vor avea loc cu suportul programului EU4Moldova: Comunități Locale.

Activitățile privind elaborarea a 5 (cinci) standarde de calificare, programe de studii și materiale de instruire pentru elevii din sistemul IPT au fost lansate de către Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA), în colaborare cu Ministerul Educației și

Cercetării al Republicii Moldova (MEC) la 27 ianuarie. În cadrul evenimentului, a fost prezentat planul de activități și obiectivele ce urmează a fi atinse pentru va contribui la îmbunătățirea procesului de predare-învățare în cadrul sistemului IPT.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Mai mult, aceste acțiuni au menirea să:

- » Îmbunătățească suportul didactic (manuale) pentru dezvoltarea competențelor profesionale.
- » Contribuie la facilitarea tranziției absolvenților ÎPT pe piața muncii (conform cerințelor și competențelor secolul 21).
- » Consolideze parteneriatul dintre instituțiile ÎPT și sectorul privat.
- » Sprijine instituțiile guvernamentale în atingerea obiectivelor scontate la implementarea Strategiei Naționale „Educație-2030”.

Astfel că, prin aceste eforturi comune, Școala Profesională Cupcini, Colegiul de Medicină Veterinară și Economie Agrară din satul Brătușeni, Școala Profesională Leova și Colegiul de Inginerie din Strășeni vor primi asistență calificată în vederea îmbunătățirii procesului de pregătire profesională, astfel contribuind la creșterea calității procesului de învățământ în sistemul ÎPT.

Programul „EU4Moldova: Comunități Locale” este finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

Nouă localități din Republica Moldova vor dezvolta serviciile publice cu suportul proiectului „EU4Moldova: Comunități Locale”

Inițiativei „EU4Moldova: Comunități Locale” s-au alăturat nouă sate și comune din trei raioane ale Republicii Moldova. Astfel, comunitățile Parcova, Hincăuți și Zăbriceni din raionul Edineț, Zubrești, Pânășești, Lozova

și Sireți din raionul Strășeni și Cazangic și Sărățica Nouă din raionul Leova, au devenit parteneri ale programului în domeniul dezvoltării serviciilor publice locale.

Pe parcursul lunilor februarie și martie 2023, au avut loc evenimentele oficiale de semnare a Memorandului de Înțelegere între comunitățile date și programul „EU4Moldova: Comunități Locale”. În următorii ani, părțile vor colabora în identificarea și implementarea unui set de măsuri pentru atingerea acestui scop. Din numele Echipei Europa, Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ Moldova) va susține comunitățile din Edineț, Strășeni și Leova prin:

» Oferirea susținerii în implementarea unor acțiuni concrete, în special pentru a susține cele mai vulnerabile persoane sau grupuri sociale din comunitate;

» Identificarea și pilotarea unor modele noi sau îmbunătățite de prestare a serviciilor publice;

» Asigurarea schimburilor de experiență și vizitelor de studiu;

» Promovarea participării cetățenilor la monitorizarea calității și accesului la servicii publice;

» Asigurarea susținerii în procesul de elaborare și depunere spre finanțare a proiectelor de infrastructură.

Prin eforturi comune, locuitorii acestor localități vor avea parte în următorii ani de acces îmbunătățit la alimentare cu apă și canalizare, eficiență energetică și gestionarea deșeurilor solide.

„EU4Moldova: Comunități Locale” este o inițiativă a Echipei Europa lansată în 2022. Acesta își propune îmbunătățirea calității vieții în comunitățile locale din trei raioane ale Republicii Moldova: Edineț, Strășeni și Leova.

Programul este finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

Grupurile participative construiesc un mediu de afaceri prosper în raioanele Edineț, Strășeni și Leova

Raioanele Edineț, Strășeni și Leova și-au unit forțele cu echipa „EU4Moldova: Comunități Locale” pentru a stimula creșterea economică și a crea un mediu favorabil pentru afaceri. Pentru a atinge acest

scop, în perioada noiembrie 2022-martie 2023 au fost constituite mai multe Grupuri Participative locale, cu implicarea reprezentanților autorităților publice locale, comunității de afaceri și ai societății civile.

În acest timp, grupurile și-au propus să analizeze prioritățile economice conturate în strategiile de dezvoltare, să propună măsuri pentru îmbunătățirea cooperării economice și să stimuleze dezvoltarea sectorului privat. Participanții au discutat, de asemenea, mai multe idei de proiecte generate în timpul întâlnirilor. În cele ce urmează, echipa „EU4Moldova: Comunități Locale” va oferi asistență în implementarea acestora.

Parteneriatele dintre sectorul public, sectorul privat și societatea civilă sunt extrem de importante în stimularea dezvoltării economice. Lucrând împreună, diferite sectoare pot crea sinergii și pot asigura implicarea tuturor părților interesate. Fiecare sector contribuie cu expertiză, resurse și idei unice ce pot ajuta la atingerea obiectivului comun.

În cadrul uneia dintre întâlniri, domnul Grigore Catană, președintele raionului Leova, i-a îndemnat pe cei prezenți să colaboreze activ pentru a genera idei și propuneri.

El a subliniat că dezvoltarea durabilă a mediului de afaceri este posibilă doar prin cooperare.

Grupurile participative vor continua să se întrunească în lunile următoare pentru a contura idei și măsuri de îmbunătățire a mediului antreprenorial. Echipa „EU4Moldova: Comunități Locale” speră că aceste eforturi vor asigura un viitor mai prosper pentru raioanele Edineț, Strășeni și Leova.

Programul „EU4Moldova: Comunități Locale” este finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

Comunitatea de business de pe ambele maluri ale Nistrului face bilanțul parteneriatelor comune

Dezvoltarea instituțională a organizațiilor de suport pentru afaceri/asociații de business, consolidarea capacităților companiilor private în perioade de criză și principalele rezultate ale parteneriatelor trans-riverane pentru consolidarea unui mediu de afaceri competitiv au fost subiectul forumului „Sinergii trans-riverane pentru un mediu de afaceri mai rezilient” desfășurat la 18 ianuarie.

Forumul a avut loc cu sprijinul programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii” și al proiectului „Dezvoltarea capacităților de export pe malurile Nistrului”, finanțat de Suedia și Marea Britanie. Ambele inițiative sunt implementate de PNUD Moldova. La eveniment au participat peste 70 de reprezentanți ai organizațiilor de suport în afaceri și ai asociațiilor sectoriale de pe ambele maluri.

Din 2019, cu sprijinul financiar al Uniunii Europene, Marii Britanii și al Suediei, PNUD Moldova a susținut 24 de inițiative în valoare totală de aproximativ 800.000 de euro pentru organizațiile de suport în afaceri, implementate în comun de asociații de pe ambele maluri ale Nistrului. Acestea au promovat transferul de cunoștințe, durabilitatea financiară și diversificarea serviciilor de consultanță și de mentorat, pentru a susține mai eficient întreprinderile mici și mijlocii, precum și antreprenoriatul social.

În cadrul programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”, parteneriatele dintre cele două maluri ale Nistrului au contribuit la abilități sporite de implicare, de reziliență la criză, de alfabetizare digitală, rezultând în locuri de muncă nou create și menținute, noi soluții inovative încorporate în modelul de business, noi nișe de piață consolidate, cum ar fi lanțurile valorice turistice de-a lungul râului Nistru.

În cadrul proiectului „Dezvoltarea capacităților de export pe malurile Nistrului”, finanțat de Suedia și Marea Britanie, au fost desfășurate mai multe intervenții inovative pentru a extinde accesul întreprinderilor de pe malul stâng la mecanismele de promovare a exporturilor disponibile pe malul drept și a le asigura un parcurs sustenabil. Până în prezent, peste 1700 de reprezentanți ai companiilor și asociațiilor de afaceri de pe ambele maluri ale Nistrului și-au îmbunătățit capacitățile pentru a beneficia de oportunitățile acordurilor externe de comerț și au fost ghidați pentru a accesa noi piețe de desfacere. 140 de companii au beneficiat de asistență pentru digitalizare sau identificarea piețelor de desfacere și, drept urmare, au încheiat 45 de contracte și au sporit exporturile cu 8%.

Proiectele trans-riverane contribuie la îmbunătățirea mediului antreprenorial prin consolidarea cooperării pentru dezvoltarea de soluții viabile la problemele și nevoile comune ale antreprenorilor de pe ambele maluri.

Forumul „Sinergii trans-riverane pentru un mediu de afaceri mai rezilient” a adus în prim plan asociații și organizații de suport în afaceri, care și-au sporit capacitățile și au dezvoltat comunități de antreprenori. La eveniment au fost prezentate principalele mecanisme de suport pentru IMM-urile de pe malul drept, accesibile de altfel și pentru locuitorii malului stâng.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

A fost lansat un barometru online de afaceri, relevant pentru comunitățile de business de pe ambele maluri ale Nistrului

Pe 8 februarie a fost lansat www.barometru.md, un portal care radiografiază climatul de afaceri și potențialul investițional de pe ambele maluri ale râului Nistru. Instrumentul a fost creat cu sprijinul Camerei de Comerț și Industrie Franța-Moldova și Asociației Investitorilor din România în Republica Moldova, în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie din Tiraspol. Totodată, Uniunea Europeană a co-finanțat această inițiativă, prin intermediul programului „Măsurile de Promovare a Încrederii” implementat de PNUD Moldova.

„Salut inițiativa acestui prim barometru de afaceri, patronat de Camera de Comerț moldo-franceză și de Asociația investitorilor români din Republica Moldova, cu sprijinul PNUD și al Uniunii Europene. Mai mult decât cifrele brute, ceea ce este interesant este să putem măsura în mod regulat evoluția percepției liderilor de afaceri. Acest barometru, care este un instrument util pentru identificarea așteptărilor comunității de afaceri, este merit să contribuie la reflecțiile privind promovarea activităților de afaceri pentru dezvoltarea Republicii Moldova”,

a declarat Paul Graham, Ambasadorul Franței în Republica Moldova.

Ambasadorul României la Chișinău, Cristian-Leon Țurcanu declară:

„Îmi doresc să fie un proiect de succes care să continue cât mai mult posibil și un proiect în care să se implice cât mai multe companii. E un instrument deschis în care fiecare contribuție din partea fiecărei companii contribuie la consolidarea acestui Barometru a cărui prim rol este să ofere o imagine cât mai

clară și mai realistă a climatului investițional de pe tot teritoriul Republicii Moldova, ceea ce înseamnă noi posibilități și oportunități pentru companiile care doresc să activeze aici”.

Platforma reflectă date oferite de 400 de agenți economici chestionați în toamna anului 2022. Companii mari și mici care operează pe ambele maluri ale Nistrului au răspuns la întrebări care vizează cifra de afaceri, investiții, profit, creșterea sau diminuarea numărului de angajați, aprecierea dialogului cu autoritățile, percepția generală despre situația economică. Informațiile prezentate în barometru vor fi actualizate de două ori pe an.

„Deși ne confruntăm cu aceste crize multiple care afectează atât direct, cât și indirect modul în care evoluează mediul de afaceri din Republica Moldova, este esențial să rămânem puternici și capabili să ne adaptăm

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

în permanență, ținând cont atât de riscuri, cât și de oportunități”,

a menționat Dan Nuțiu, președintele executiv al Asociației Investitorilor din România.

„Împreună cu partenerii noștri, oferim autorităților moldovenești un nou instrument de evaluare a modului în care oamenii de afaceri resimt situația economică, climatul de afaceri și evoluția situației companiilor lor. Deși barometrul nu înlocuiește schimbările necesare pe care investitorii le au cu autoritățile, acesta se bazează pe o metodologie serioasă și independentă. Este un instrument complementar de luare a deciziilor care oferă o percepție a moralului antreprenorilor la un moment dat și permite monitorizarea evoluției acestuia în timp. Sperăm ca acest instrument să fie perenizat”,

a spus Emmanuel Skoulios, președintele Camerei de Comerț și Industrie Franța-Moldova.

Astfel, mai multe companii chestionate au afirmat că și-au diminuat investițiile, au cifre de afaceri mai mici și au înregistrat reduceri de angajați. Totuși, mai multe companii au declarat creșteri ale profitului, comparativ cu numărul celor care au înregistrat scăderi ale acestui indicator.

Printre problemele principale cu care se confruntă companiile, este evidențiată creșterea prețurilor, inclusiv la materia-primă și la alte componente ale costurilor de producție. Această problemă afectează în mod special cel puțin 78,1% din toate companiile chestionate. Peste 44% din companii au activitatea lor perturbată din cauza războiului din Ucraina, inclusiv au probleme cu aprovizionări cu materie-primă, transport, piață de desfacere și alte aspecte. Lipsa angajaților calificați e o provocare pentru 41% din companii.

De asemenea, au fost evidențiate următoarele obstacole: perturbarea canalelor de vânzări și dificultatea identificării de noi clienți (35%), impozitele mari (29%), legislația imperfectă (16%), accesul dificil limitat la finanțare (15%), dificultăți întâmpinate în relația cu instituțiile statului (13%), corupția (8%). Doar 0,5% din companii au menționat că nu se confruntă cu nicio problemă majoră.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

De la muzică și motociclete, la meșterit obiecte de decor din rășină epoxidică

Antreprenorii care au știut să-și transforme hobby-ul într-o afacere se consideră cei mai fericiți oameni. Acesta este cazul familiei Gaipeli din Tighina (Bender). Iar când un vis este și susținut financiar, lucrurile merg strună.

Elena Gaipeli este fostă profesoară de muzică, iar Vladislav, soțul ei, este fost motociclist. În timp, ei au descoperit un hobby comun.

Într-un mic atelier, improvizat în casa de la țară, mai exact în vila lor de lângă orașul Tighina (Bender), Elena și Vladislav meșteresc diverse articole din lemn: de la tocătoare și platouri secționare, la mici obiecte decorative. Lucrurile din atelier au prins contur cu ajutorul unui grant oferit în cadrul Programului finanțat de UE „Măsurile de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD.

Pasiunea pentru lemnărit nu a apărut peste noapte, a venit după multe căutări. În perioada concediului de îngrijire a copilului, Elena era în căutarea unei ocupații care să o facă să evadeze din rutină. Inițial apăruse ideea unui

atelier de floristică, apoi într-o bună zi soțul i-a arătat câteva obiecte confecționate din rășină epoxidică. Prima reacție a fost un nu categoric, apoi a decis să-i dea totuși o șansă. Așa a început a confecționa diverse bijuterii și obiecte decorative din rășină epoxidică.

Lucrurile au luat o altă întorsătură atunci când s-a început războiul în Ucraina, pentru că, din punct de vedere logistic, a fost complicat să importe materie primă.

Vladislav este cel care execută chiar și cele mai neobișnuite idei pe care le are Elena.

Datorită finanțării de 12.000 de euro obținute în cadrul Programului UE „Măsurile

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, cei doi soți au acum în atelier ajutoare performante: roboți, strunguri, freze.

Din grantul de la UE, soții Gaipeli vor amenaja la atelier o sală sterilă, bine încălzită, în care să poată decora cu rășină epoxidică obiectele din lemn.

Ei și-au dorit de la bun început să decoreze obiectele din lemn cu rășină epoxidică. „Ce-am observat este că oamenii au obosit să aibă lucruri pe care le pot avea și alții. Marile companii nu oferă diversitate, pentru că ei lucrează cu anumite șabloane, în schimb atelierelor care fac lucruri la comandă au acum marele avantaj, să personalizeze, să ofere clientului un lucru unic”, spune Elena.

Decorarea personalizată presupune, pe lângă creativitate și originalitate, anumite

cheltuieli care trebuie suportate inițial de producător, apoi de client.

La atelierul familiei Gaipeli se folosește doar materie primă ecologică, pentru ca orice produs al lor să poată fi folosit cu încredere și în bucătărie.

„Utilizăm doar materiale certificate ecologic, inclusiv cleiul folosit pentru a uni unele piese, chiar și semifabricatele, pentru că majoritatea obiectelor pe care le producem sunt destinate gurmanzilor și pasionaților de gătit, deci locul lor este în bucătărie. În platourile noastre pot fi puse diverse tipuri de produse alimentare, inclusiv mâncarea fierbinte sau mâncarea pentru bebeluși/copii”

spune Elena.

Pe lângă faptul că Elena și Vladislav petrec mult timp în atelier producând diverse obiecte din lemn, aceștia caută noi oportunități de a-și promova produsele nu doar în Tighina (Bender) sau Tiraspol, dar și la Chișinău.

Ei și-au expus deja o parte din produse pe rețelele sociale, precum și pe platformele dedicate antreprenorilor creativi. Acum, își doresc să mărească volumul comenzilor, ca la un moment dat să aibă în stoc mai multe

obiecte de vânzare și pentru export.

Elena Gaipeli este una din cei 13 antreprenori care au obținut finanțare prin intermediul programului Uniunii Europene „Măsuri de Promovare a Încrederii”, implementat de PNUD, pentru a lansa sau dezvolta o afacere. Pe lângă asistența financiară care poate fi utilizată pentru procurarea echipamentelor, antreprenorii beneficiază de consiliere.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Întreprinderile sociale din Cahul și Ungheni vor implementa inițiative comunitare, datorită sprijinului Uniunii Europene

Trei întreprinderi sociale din regiunile Ungheni și Cahul vor beneficia de granturi în valoare totală de până la 60.000 de euro, oferite de Uniunea Europeană, în cadrul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie”, implementat de PNUD și UNICEF.

Astfel, în Cahul vor fi oferite cursuri educative și de dezvoltare personală în cadrul unui Centru de IT și robotică pentru copii, iar la Ungheni va fi dezvoltat magazinul online www.3debine.md și va fi amenajată o sală pentru activități sportive incluzive.

„Sunt bucuros că, prin sprijinul financiar oferit de Uniunea Europeană, contribuim la dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii și a întreprinderilor sociale din regiunile Ungheni și Cahul. Granturile oferite astăzi, alături de cele oferite până acum în cadrul Programului nostru UE4Moldova: Regiuni-cheie, susțin dezvoltarea economică locală și națională, prin crearea de noi locuri de muncă. Vom continua să sprijinim cetățenii Republicii Moldova în realizarea obiectivelor de integrare deplină în Uniunea Europeană”,

a declarat Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, în cadrul ceremoniei de înmânare a

certificatelor de grant, desfășurată pe 23 martie, în cadrul unui eveniment care a întrunit antreprenori din raioanele Cahul și Ungheni, dar și reprezentanți ai autorităților centrale și locale, precum și partenerilor de dezvoltare.

„Grantul ne va ajuta să diversificăm serviciile în cadrul Centrului nostru de IT și robotică pentru copii. Vom avea posibilitatea să oferim servicii educaționale de robotică KUBO și digital painting. De asemenea, părinții vor avea posibilitatea să beneficieze de un program unic de after-school”,

afirmă Maria Pasat. Centrul va oferi burse copiilor din familiile vulnerabile, numeroase, mamelor aflate în concediul de îngrijire a copilului și studenților.

Tot pe 23 martie, în cadrul evenimentului au fost prezentate rezultatele sprijinului financiar în valoare de 1,4 milioane de euro oferit de UE în cadrul programului „EU4Moldova: Regiuni-cheie” pentru 55 de antreprenori din regiunile Cahul și Ungheni. Printre realizări, se numără: 336 de noi locuri de muncă create, 208 produse noi și în jur de

300 de milioane de lei venituri din vânzări.
Pe lângă asistența financiară acordată antreprenorilor pentru achiziționarea de lucrări și servicii, bunuri și echipamente, au fost oferite mentorat și consultanță gratuită.
Programul „EU4Moldova: Regiuni-cheie” (2019-2024) susține dezvoltarea social-economică inteligentă, incluzivă și durabilă

în regiunile Cahul și Ungheni, pentru a asigura cetățenilor o calitate mai bună a vieții. Programul are un buget total de 23 de milioane de euro, este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) și Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF).

Parteneriate mai puternice între Grupurile de Acțiune Locală din Moldova și România consolidate prin intermediul Fondului pentru Parteneriate LEADER

În perioada 28 februarie - 3 martie, Grupurile de Acțiune Locală (GAL) „Stâncile Prutului” și „Drumul Gospodarilor” din Moldova au participat la două vizite de studiu în România, unde și-au consolidat parteneriatul cu GAL-urile românești din județele Neamț și Hunedoara.

În cadrul vizitelor de studiu, GAL-urile din Moldova și-au extins experiența în domeniul

ecoturismului durabil și au împărtășit cele mai bune practici în implementarea proiectelor locale care contribuie la dezvoltarea social-economică a comunităților lor. În cadrul vizitelor de studiu, GAL-urile din Moldova au vizitat anumite atracții turistice situate pe teritoriul GAL-urilor din România și au participat la un schimb de idei privind oportunitățile de dezvoltare rurală.

Fondul pentru Parteneriate LEADER este o inițiativă a Rețelei Naționale LEADER, în parteneriat cu Fondul de Solidaritate PL în Moldova, în cadrul programului EU4Moldova: Programul Comunități Locale, care are drept scop de bază dezvoltarea relațiilor de bună vecinătate și împărtășirea

experienței LEADER dintre GAL-urile din Republica Moldova, Uniunea Europeană (UE) și Parteneriatul Estic (PaE), pentru a susține dezvoltarea social-economică a Republicii Moldova și pentru a promova valorile europene în contextul statutului de candidat la UE al Republicii Moldova.

În cadrul celei de-a doua ediție a Fondului pentru Parteneriate LEADER lansat în 2022, GAL-urile din Moldova vor efectua în total 11 vizite de studiu pentru a stimula consolidarea capacităților și inovarea în zonele rurale.

Fondul pentru Parteneriate LEADER este sprijinit în cadrul programului "EU4Moldova: Comunități locale", finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ),

Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (CAD) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de GIZ Moldova, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (AAD) Solidarity Fund PL în Moldova (SFPL în MD).

Conținutul acestui articol aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea partenerilor sus-menționați.

Investiții în sudul țării. Șase proiecte în valoare de 3,9 milioane de lei urmează a fi implementate în regiunea Cahul cu sprijinul Uniunii Europene

Programul Digital Impact, organizat de EU4Moldova: Startup City Cahul, a desemnat șase proiecte din turism și agricultură, care urmează a fi finanțate prin granturi în valoare totală de 3,9 milioane de lei. Este vorba despre două instituții publice, două organizații non-profit și două companii agricole din regiunea Cahul, care vor fi digitalizate, cu scopul de a-și dezvolta propria activitate, dar și a aduce beneficii locuitorilor din zona de sud a țării.

Fiecare dintre cele șase proiecte, selectate în urma unei evaluări complexe, vor beneficia de câte un grant de circa 40.000 de euro.

Printre proiectele care vor finanțate în urma participării la programul Digital Impact se numără Muzeul ținutului Cahul, fondat la 30 iulie 1958, care este cel mai mare muzeu din sudul țării. Instituția urmează să-și digitalizeze patrimoniul muzeal.

De finanțare va beneficia și Palatul de Cultură „Nicolae Botgros”, care urmează să creeze o platformă comună pentru toate activitățile extracurriculare desfășurate în municipiul Cahul.

Grupul de Acțiune Locală „Lunca Prutului de Jos” va implementa un proiect ce constă în elaborarea unei platforme de promovare a destinației Lunca Prutului de Jos, cu funcționalități e-commerce incluse.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Datorită grantului de care va beneficia, Asociația Producătorilor de Struguri de Masă din raionul Cahul va lansa servicii de consultanță agricolă la distanță pentru membrii asociației, urmând să procure echipamente performante de monitorizare a plantațiilor de viță-de-vie.

Prin valorificarea finanțării, SRL Svirol-Agro, specializată în agricultura conservativă, urmează să implementeze sisteme de optimizare a proceselor agricole de producere prin instalarea unui sistem FMS (Farm Management System) de tip Cloud. O altă companie, SC SVC INTER SRL, și-a propus crearea unor crame digitale de păstrare a vinului - o idee inovativă menită să acorde suport vinificatorilor, în stadiul incipient al producției de vin.

Suplimentar la suportul financiar, câștigătorii vor beneficia de mentorat pe toată perioada implementării proiectelor, astfel încât rezultatele acestora să aibă un impact major asupra locuitorilor regiunii.

Digital Impact este un program realizat de [Startup Moldova](#) ca parte a proiectului EU4Moldova: [Startup City Cahul](#), finanțat de Uniunea Europeană și Suedia și implementat de [ATIC](#). Bugetul total al programului este de 7,8 milioane de lei.

Scopul Digital Impact este să accelereze transformarea digitală în domeniul public și privat prin finanțare și asistență directă pentru testarea și dezvoltarea soluțiilor inovatoare. Programul sprijină proiecte în turism, agricultură, logistică și comerț.

Cahul.travel - o nouă platformă care va promova atracțiile turistice și locurile de cazare din sudul țării

Regiunea Cahul, una dintre cele mai vizitate zone ale țării, va fi promovată prin intermediul unei platforme noi - cahul.travel. Aici, potențialii turiști din țară și de peste

hotare vor putea să găsească și să rezerve un loc de cazare, dar și să afle mai multe despre cum își pot petrece vacanța în sudul Republicii Moldova.

Platforma cahul.travel a fost creată cu participarea antreprenorilor din Cahul, care oferă servicii de cazare. În prezent, 12 pensiuni, hoteluri, complexe turistice, sanatorii, baze de odihnă și agrement și-au expus ofertele pe platformă.

Prin câteva click-uri, cei care vor să descopere regiunea de sud a țării își pot face din timp planuri de vacanță, rezervând locul de cazare pentru perioada sejurului.

Tot aici, pot fi solicitate servicii adiționale, precum saună, pescuit, excursii cu barca, băi terapeutice. Cei care preferă odihna activă pot alege să facă hiking, o plimbare cu ATV-

urile sau cu bicicletele. Turiștii care vor să descopere tradițiile locului pot participa la ateliere de țesut covoare și împletirea coșurilor din nuiele, culesul strugurilor, programe etnofolclorice, pot vizita Muzeul Pâinii din satul Văleni sau Muzeul Ținutului Cahul. Totodată, regiunea oferă o experiență culinară de neuitat, existând zeci de bucate specifice acestei zone.

Pe cahul.travel a fost creat și un calendar al evenimentelor din regiunea Cahul, unde sunt notate 23 de festivaluri și expoziții, organizate anual.

De asemenea, pe site pot fi găsite 5 trasee turistice din sudul țării. Mai cu seamă, este vorba despre itinerare cu o lungime de la 10 până la 44 de km, care trec prin localitățile Văleni, Cahul, Crihana Veche și Slobozia Mare, oferind turiștilor posibilitatea de a admira atât frumoasele peisaje, cât și diverse muzee și monumente istorice. Turiștii pot solicita și crearea unui traseu personalizat sau organizarea excursiilor.

Printre cele mai populare atracții turistice ale regiunii Cahul se numără Rezervația științifică

Prutul de Jos, care este o arie protejată, înscrisă în Rețeaua Mondială UNESCO a Rezervațiilor Biosferei. Alte atracții turistice ale regiunii sunt: Lacul Manta - cel mai mare lac din Republica Moldova, precum și „Aflorimentul de la Văleni”, format din dealuri înalte și pitorești numite „Colinele de Aur”.

Platforma cahul.travel a fost creată în cadrul proiectului EU4Moldova: Startup City Cahul, cu suportul Uniunii Europene și a Suediei.

Discuții despre personal branding la Innovation Talks: tinerii din Cahul au aflat cum își pot construi o imagine de succes

Innovation Talks a reunit la Cahul zeci de membri ai comunității tech pentru a discuta despre importanța comunicării și personal branding. Speaker-ul evenimentului a fost Steluța Andreeva, expertă în comunicarea strategică și de criză, cu o experiență de 19 ani în comunicare pentru diverse instituții

de stat, companii, organizații internaționale, politicieni, precum și oameni de afaceri din Republica Moldova și alte țări. Aceasta a oferit participanților sfaturi valoroase pentru a-i ajuta să își îmbunătățească abilitățile de comunicare.

Unul dintre subiectele ultimei ediții Innovation Talks a fost importanța cunoașterii instrumentelor inovatoare de prezentare. Speaker-ul evenimentului a subliniat faptul că, în contextul unei lumi rapide, ancorate în tehnologie, este esențial ca profesioniștii să fie capabili să comunice eficient ideile și mesajele. Pentru a realiza acest lucru, ea i-a încurajat pe participanți să se familiarizeze cu cele mai recente instrumente și tehnici de prezentare care îi pot ajuta să iasă în evidență și să lase o impresie de durată asupra publicului lor.

Discuțiile s-au axat și asupra noțiunii de personal branding. Aici accentul a fost pus pe modul în care poate fi construită și

menținută o imagine care reflectă valorile, abilitățile și experiențele unei persoane.

„Nu există „Eu nu am nevoie de imagine personală pentru că nu sunt persoană publică” sau „Nu am nevoie de obiective, toate se întâmplă firesc”. În momentul în care ieșim din casă sau postăm ceva în social media, noi avem o imagine publică. De aici, depinde de noi cum ne-o construim astfel încât să fie în linie cu obiectivele noastre de viitor”,

spune Steluța Andreeva.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

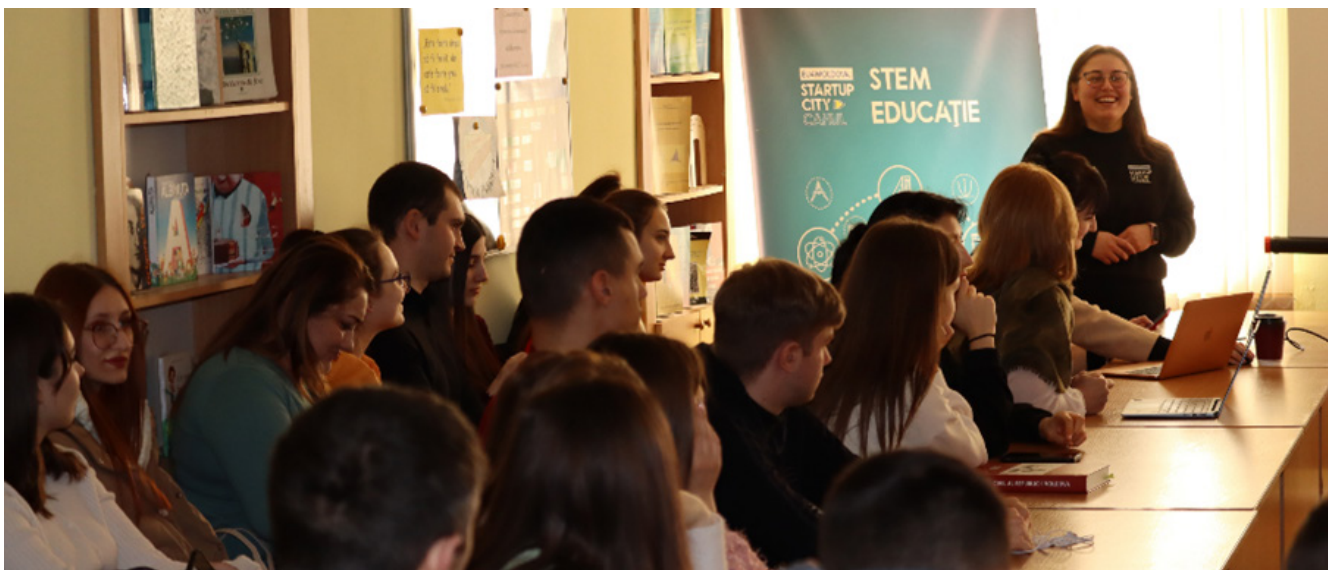

În cele din urmă, a fost abordată și importanța construirii unei imagini publice pozitive, precum și cum pot fi evitate greșelile ce riscă să afecteze imaginea.

„Prin construcția propriei imagini, ai posibilitatea să arăți cât de diferită și specială ești în felul tău. Acest lucru te ajută să îți câștigi integritatea și să îți realizezi obiectivele”,

afirmă Tatiana Roșcan, studentă la Facultatea de Economie, Inginerie și Științe Aplicate a Universității „B.P. Hasdeu” din Cahul.

Innovation Talks este o inițiativă realizată de Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” în cadrul proiectului EU4Moldova: Startup City Cahul, finanțat de Uniunea Europeană, susținut de Suedia și implementat de ATIC.

UE sprijină Moldova pentru îmbunătățirea respectării standardelor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor

Moldova va crește capacitățile de monitorizare a reziduurilor, contribuind astfel la sporirea siguranței consumatorilor de alimente și oportunităților de export asigurând un mediu de afaceri mai bun pentru IMM-uri, cu sprijinul Uniunii Europene și al UNIDO.

Cooperarea Republicii Moldova cu Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială (UNIDO) în cadrul noului proiect, intitulat „Îmbunătățirea conformității standardelor prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor” și finanțat de Uniunea Europeană, va contribui la o integrare mai strânsă cu piața UE prin consolidarea infrastructurii naționale de calitate și a conformității cu standardele.

Proiectul are o durată de 36 de luni, începând în anul 2023 și derulându-se până în 2026, cu finanțare din partea Uniunii Europene și cofinanțare a UNIDO, în valoare totală de 1.540.000 de euro.

Implementarea este planificată prin creșterea capacităților naționale de monitorizare a reziduurilor, în strânsă cooperare cu Agenția Națională pentru Siguranța Alimentară și laboratoarele sale de referință – principalii parteneri și beneficiari, precum și cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Economiei, Ministerul Mediului și Ministerul Sănătății, precum și cu fermele, IMM-urile și medicii veterinari și farmaciile.

Rezultatele așteptate în urma implementării proiectului sunt creșterea capacităților autorităților competente, buna guvernare și un cadru juridic și de reglementare consolidat, utilizarea celor mai bune practici, dezvoltarea competențelor și punerea în aplicare a sistemelor de management. Proiectul urmărește, de asemenea, să sporească capacitățile laboratoarelor naționale prin achiziționarea de echipamente de laborator, precum și acreditarea și validarea metodelor de asigurare a calității și a recunoașterii

internaționale a serviciilor lor, cu accent pe pesticide și reziduuri de medicamente de uz veterinar. În cele din urmă, proiectul își propune să îmbunătățească gradul de conștientizare a IMM-urilor și a OBC-urilor și aplicarea celor mai bune practici în conformitate cu standardele din lanțurile valorice ale cărnii, păsărilor de curte și produselor lactate.

Astfel, aceste acțiuni vor ajuta Moldova să atingă obiectivul general al proiectului, și anume de a spori siguranța consumatorilor și accesul la alimente sigure, sănătoase și nutritive și de a îmbunătăți oportunitățile comerciale, prin crearea unui mediu de afaceri favorabil IMM-urilor. La rândul său, acest lucru va contribui la o dezvoltare economică rezilientă, durabilă și incluzivă și va deschide calea către un amplu pact ecologic național.

După semnarea Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) cu Uniunea Europeană, Moldova și-a asumat misiunea de a-și adapta legislația națională privind siguranța alimentară la cerințele legilor și reglementărilor relevante ale UE. Pentru a spori accesul la piața UE și comerțul cu aceasta, Moldova trebuie să atingă un nivel mai ridicat de conformitate cu cerințele tehnice ale UE, cum ar fi standardele, reglementările tehnice și directivele referitoare la produse și trebuie să îmbunătățească controalele aferente.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Dezvoltarea infrastructurii publice locale în opt comunități rurale în cadrul programului "EU4Moldova: Comunități locale"

Satele din raionul Strășeni și Leova vor beneficia de sisteme îmbunătățite de gestionare a deșeurilor solide.

Opt comunități selectate din raioanele Strășeni și Leova vor beneficia de asistență calificată pentru a îmbunătăți sistemul de gestionare a deșeurilor solide. Este vorba despre satul Scoreni, Căpriana, Gălești din raionul Strășeni și satele Sîrma, Hănăsenii Noi, orașul Iargara și Școala Profesională din raionul Leova.

În acest sens, în vederea realizării obiectivelor de implementare a proiectului din cadrul programului EU4Moldova: Comunități Locale, la finele lunii martie curent, Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) a semnat Acordurile de Cooperare cu administrațiile publice locale ale comunităților menționate.

În conformitate cu obiectivele inițiativei Echipa Europa, Uniunea Europeană și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare vor asista comunitățile în vederea:

» Îmbunătățirii accesului populației rurale (Scoreni, Căpriana, Gălești, Hănăsenii-Noi și Sîrma) la serviciile de salubritate și atenuarea impactului negativ al apelor uzate, care vor fi

evacuate în stațiile de tratare a apelor uzate de mici dimensiuni nou construite.

» Construcției unei rețele de canalizare în sate care leagă instituțiile publice și gospodăriile învecinate.

» Îmbunătățirii serviciilor de gestionare a deșeurilor solide în orașul Iargara și în satele învecinate.

Astfel că, prin aceste eforturi comune, aproximativ 2 mii de persoane din raioanele Strășeni și Leova vor avea acces la servicii calitative de importanță majoră ce vizează sistemul de canalizare și gestionarea deșeurilor solide.

Programul „EU4Moldova: Comunități Locale”, finanțat de Uniunea Europeană, Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ), Cooperarea Austriacă pentru Dezvoltare (ADC) și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Polone – Asistența Poloniei; și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ), Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA) și Solidarity Fund PL (SFPL) în Moldova.

Puterea femeilor în climă și energie: acționând pentru un viitor durabil

Martie a fost luna dedicată istoriilor de succes ale femeilor din domeniul climei și energiei din Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova și Ucraina. Pe platforma Convenției Primarilor CoM-East circa 20 de istorii au fost derulate, accentuând rolul pe care îl joacă femeile în abordarea schimbărilor climatice și în promovarea practicilor durabile.

Cercetările au arătat că atunci când femeile sunt implicate în luarea deciziilor, politicile și programele au mai multe șanse să fie eficiente și durabile. Iar sprijinind contribuțiile femeilor și lucrând pentru o mai mare egalitate de gen în accesul la educație, formare și oportunități de angajare, putem accelera progresul către un viitor mai durabil și mai echitabil pentru toți.

Patru istorii ale femeilor lider din Republica Moldova au fost publicate în luna martie:

Irina Plis este un lider proeminent în realizarea proiectelor de eficiență energetică în Republica Moldova. Din 2014, Irina a condus cu succes proiecte privind modernizarea sistemelor de iluminat stradal, reabilitarea termică a clădirilor publice, crearea de soluții energetice inteligente pentru orașe

energetice, utilizarea surselor regenerabile, servicii ESCO, planificarea și managementul energetic, precum și a pilotat rețeaua Școala Verde în Republica Moldova. Ea crede în puterea femeilor în conducere, afirmând că „Femeilor le place să-și imagineze viitorul și să construiască calea pentru a-și realiza visele”.

Nina Costiuc este primarul municipiului Budești, fiind aleasă în această funcție de opt ori de către cetățenii orașului. Aceasta este o onoare specială pentru ea, dar vine și cu o mare responsabilitate. Budești este situat la doar 7 km de capitala Chișinăului și are o populație de peste 5000 de locuitori.

Una dintre prioritățile de top ale Ninei a fost atragerea de investiții și implementarea

proiectelor de infrastructură. În plus, Nina a lucrat pentru a îmbunătăți impactul asupra mediului al orașului. Budești a devenit semnatar al Convenției Primarilor, care răspunde provocărilor climatice și luptei pentru reducerea emisiilor de CO2.

Tatiana Gălățeanu este de 12 ani la cârma Primăriei Giurgiulești din Republica Moldova. Giurgiulești este un oraș-port, singurul din țară, situat la confluența a două bazine hidrografice importante, locul în care râul Prut se varsă în fluviul Dunărea. Ca localitate transfrontalieră cu România și Ucraina, Galateanu consideră o datorie colaborarea și respectarea Convenției pentru protecția Dunării și a apelor în general. Ea este constant preocupată de mediul din zona ei și participă activ la conferințe, mese rotunde și proiecte comune în Moldova, România și Ucraina.

Irina Grecu este Liderul echipei de Management Energetic din satul Sireți, alt semnatar al Convenției Primarilor. În doar trei ani de activitate la nivel local, Irina s-a implicat în mai multe domenii. Ea crede că rezultate extrem de bune pot fi obținute doar prin muncă asiduă, ore suplimentare și mult voluntariat. Doar astfel se pot obține rezultate.

50 de tineri au evaluat performanța energetică a locuințelor din mediul rural

Dotăți cu echipamente speciale, 50 de tineri din RM au mers din casă în casă în 80 de gospodării, unde au efectuat pe parcursul lunii decembrie un audit energetic al locuințelor, cu recomandările corespunzătoare.

Elevii, instruiți de specialiști în domeniu, au măsurat suprafețele pe unde iese căldura și intră frigul în locuință, umiditatea, nivelul de ventilare, de CO2, au constatat prezența sau absența mușcăiului și, respectiv, au oferit consultanța corespunzătoare situației.

Este vorba de elevi din clase gimnaziale din 8 localități - Andrușul de Jos, Constantinovca, Vișniovca, Pruteni, Grătiești, Chișcăreni,

Șoldănești și Chișinău - care fac parte din Școala Verde, un proiect creat în anul 2022 de Alianța pentru Eficiența Energetică și Regenerabile (AEER), în colaborare cu Asociația Jurnaliștilor de Mediu (AJMTEM).

Activitatea de informare a celor 80 de gospodării a fost realizată în proiectul [Asociației Jurnaliștilor de Mediu](#), „Eficiența energetică - păstrăm căldura, reducem factura”, ca parte a programului „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică”, finanțat de Uniunea Europeană, implementat de [People in Need Moldova](#).

„Ne-a uimit cel mai mult că anume casele construite într-un mod tradițional, bătrânești, mențin cel mai bine căldura și au un nivel de umiditate potrivit. Oamenii au fost foarte încântați că am venit la ei, au fost curioși să vadă aparatele pe care le-am folosit, ce putem testa, care sunt normele din casele lor și care sunt normele medii admisibile”,

a povestit Marius Gavriliță, unul dintre membrii echipei „Școala Verde” de la Grătiești.

„Ceea ce au făcut acești tineri este de o importanță și un impact foarte mare pentru populație. Inițial, când am văzut conceptul, eram sceptic privind interesul elevilor, apoi îmi era foarte interesant cum anume o să fie implicați tinerii în această activitate. Astăzi însă, mă simt foarte impresionat - într-adevăr s-au făcut lucruri foarte bune”

a remarcat Vladislav Scripnicu, coordonator de proiecte la People in Need Moldova, în cadrul evenimentului de premiere a elevilor.

La rândul său, Irina Plis, directoarea executivă AEER, a menționat că activitatea Școlii Verzi a fost remarcată și peste hotare - 6 țări ale Parteneriatului Estic și-au manifestat interesul să preia această experiență.

„Deja sunt doi ani de când am început această călătorie minunată cu „Școala verde” și acum deja vedem că elevii și-au sporit capacitatea de a înțelege aspectele energetice și împărtășesc cunoștințele în comunitate. Experiența aceasta este demnă de a fi replicată și pe plan regional”,

a spus Irina Plis.

„Din această experiență, am învățat lecția că trebuie să avem mai multă încredere în tineri și în potențialul lor - s-au implicat cu entuziasm și responsabilitate, peste așteptările noastre, ceea ce ne dă speranțe mari față de viitorul acestui stat”,

a conchis Lilia Curchi, directoarea executivă a Asociației Jurnaliștilor de Mediu.

Pentru implicare și contribuție la informarea cetățenilor despre măsurile de depășire a impactului crizei energetice, tinerii au primit diplome, premii (lampă de masă LED și disc extern, eficiente energetic), iar școlile lor au primit câte un voucher în valoare de 5500 lei pentru îmbunătățirea iluminatului într-o sală de clasă.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Mii de gospodării vulnerabile din țară au fost ajutate să treacă mai ușor de criza energetică cu sprijinul Uniunii Europene și People in Need

Famiile cu mulți copii, vârstnicii singuratici din mediul rural, persoanele cu dizabilități și cele cu venituri mici au fost susținute direct de Uniunea Europeană în perioada crizei energetice. Ajutorul a fost oferit pe parcursul a 16 luni, începând cu luna decembrie 2021, pentru cele mai vulnerabile grupuri de populație din toată țara, care au beneficiat de suport financiar sau acces de durată la servicii sociale în comunitate sau la domiciliu.

Peste 44 de mii de gospodării vulnerabile, selectate din toate raioanele țării, au primit ajutor financiar direct care să le permită să treacă mai ușor peste criza energetică. Bani au fost distribuiți în două runde: la prima etapă a fost oferit ajutor financiar în valoare de 1.000 de lei în luna martie 2022 pentru familiile cu venituri mici de pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar la a doua etapă au fost distribuiți câte 700 de lei pentru grupurile cel mai mult afectate de criza energetică din sudul țării, timp de 5 luni, în perioada noiembrie 2022 – martie

2023. Valoarea suportului financiar oferit de Uniunea Europeană direct familiilor și gospodăriilor s-a ridicat la peste 3 milioane de euro.

Jānis Mažeiks, Ambasadorul Uniunii Europene în Republica Moldova, a menționat că:

„Pe parcursul ultimului an, Uniunea Europeană a dezvoltat relațiile cu Republica Moldova mult mai intens, dar nimeni nu și-a putut imagina că ne vom confrunta cu atâtea crize suprapuse. Datorită intervențiilor noastre comune, în contextul crizei energetice, am putut reduce povara financiară asupra familiilor și persoanelor vulnerabile. Uniunea Europeană va continua să mobilizeze fonduri pentru a susține Republica Moldova și capacitatea sa de a trece peste această perioadă dificilă”.

Pentru vârstnicii de la sate, în special pentru cei care locuiesc singuri, sprijinul a fost foarte binevenit.

„Ne descurcăm mai greu în ultima perioadă. Primesc 2.500 de lei lunar, dar când încep să repartizez banii – pentru medicamente, pentru mâncare, lumină – nu-mi mai rămâne nimic. Mă bucur, însă, de acești bricheți de cărbune. Am mai cumpărat din pensie doi metri steri de lemne și sper să-mi ajungă pentru o perioadă. Mulțumim de ajutor! E bine că nu suntem uitați”,

**a spus cu apreciere Mihail Sprânceană,
în vârstă de 89 de ani, locuitor al comunei
Cotova, raionul Drochia.**

Asistența Uniunii Europene a cuprins și granturi, acordate pentru 15 organizații ale societății civile și prestatori de servicii sociale din diferite regiuni ale țării. Datorită acestui suport, organizațiile active la nivel local au putut distribui prânzuri calde, pachete cu produse alimentare și de igienă, dar și materiale pentru încălzire – cărbuni, lemne, bricheți – pentru sute de familii aflate în dificultate. Granturile, care au depășit în total suma de 620.000 de euro, au fost acordate rapid, pentru a anticipa efectele crizei energetice generate de sezonul rece 2022 și 2023.

Tot acest ajutor a fost posibil datorită proiectului „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică”, finanțat de Uniunea Europeană și implementat de organizația neguvernamentală People in Need Moldova. Valoarea totală a suportului Uniunii Europene, alocat acestui proiect, este de 5 milioane de euro, oferite prin intermediul Serviciului Instrumente de Politică Externă (FPI). Intervențiile de susținere a populației, prin acest proiect, au avut drept scop atenuarea efectelor crizei energetice și reducerea grijilor pentru familiile și persoanele vulnerabile de a-și asigura resurse pentru a trece mai ușor de sezonul rece.

Petr Drbohlav, director regional pentru țările Parteneriatului Estic și Balcani din partea organizației People in Need, a subliniat importanța ajutorului oferit la timp: „Asistența Uniunii Europene a ajuns la familiile și persoanele cel mai mult afectate de criza energetică exact pentru a oferi un sprijin adițional și speranța că putem trece împreună peste aceste timpuri dificile. Fiecare gospodărie ajutată să treacă peste efectele crizei energetice înseamnă oameni care au simțit susținerea comunității europene, oameni care au primit anume ajutorul de care aveau nevoie”.

Proiectul „Împreună susținem populația vulnerabilă afectată de criza energetică” își încheie activitatea la mijlocul lunii aprilie 2023, iar totalurile și principalele realizări au fost prezentate în cadrul unui eveniment oficial, desfășurat la Chișinău la data de 29 martie 2023.

MEDIU

ȘI CLIMĂ

Cooperarea UE-Moldova în domeniul supravegherii sanitare a apelor reziduale

Programul EU4Environment – Resurse de apă și Date de mediu (EU4ENV) promovează și construiește capacități de supraveghere a SARS-CoV-2 în apele uzate și de a promova cooperarea permanentă în strânsă coordonare cu OMS, dar și cu alți parteneri avansați care au pus în aplicare propriile sisteme de supraveghere. Statele membre ale UE sunt puternic încurajate de Comisia

Europeană să pună în aplicare cât mai curând posibil un sistem național de supraveghere a apelor uzate, care vizează colectarea de date privind SARS-CoV-2 și variantele acestuia în apele uzate. Obiectivul principal este de a monitoriza evoluția pandemiei cu câteva mostre și de a sprijini managementul pandemiei naționale cu cifre și previziuni relevante.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Scopul EU4ENV este de a crește gradul de conștientizare a sectoarelor necesare sănătății publice și managementul apei, să înceapă o concepție și o proiectare în colaborare, implicând sectorul public și privat, inclusiv analiza capacităților, competențelor, echipamentelor, logisticii de eșantionare, analize, selectarea zonei programului etc. Pentru a sprijini autoritățile moldovenești, EU4ENV va sprijini prin transfer de cunoștințe pentru a construi capacitatea de practică prin instruirea metodelor și procedurilor relevante.

Astfel, în perioada 28 februarie – 1 martie, experții EU4ENV au asigurat o instruire a personalului din laboratorul virusologic al

Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, privind identificarea SARS-CoV-2 în apele uzate din municipiul Chișinău - pregătirea și analiza probelor de apă uzată în laborator, cuantificarea PCR, normalizarea datelor apelor uzate, analiza tendințelor pentru datele de monitorizare a apelor uzate. Trainingul a avut succes, iar virusul a fost identificat în apele uzate din Chișinău. În final, certificatele au fost eliberate personalului instruit.

Următorul pas al Programului EU4ENV este sprijinirea autorităților naționale pentru a stabili un cadru de reglementare pentru a efectua supravegherea sănătății apelor uzate.

Etichetarea ecologică și achiziții durabile în Republica Moldova, prezentate comunității de afaceri

Atelierile de instruire privind etichetarea ecologică și achizițiile durabile în Republica Moldova dedicate entităților și asociațiilor de afaceri au fost desfășurate la 3 și 10 martie 2023.

În anul 2014, Republica Moldova a semnat Acordul de Asociere (AA) cu Uniunea Europeană (UE) demonstrându-și angajamentul și disponibilitatea să reformeze și să armonizeze politicile diferitelor sectoare alinate la abordările UE. Mai multe articole din AA prevăd transformarea către principiile Economiei Verzi, în special, recomandă instituirea sistemelor de etichetare ecologică. Etichetarea ecologică este, de asemenea, unul dintre criteriile și instrumentele de sustenabilitate pentru achizițiile publice durabile (APD) pe care UE le promovează în Republica Moldova.

Implementarea etichetării ecologice contribuie la satisfacerea unor necesități și

solicitări importante ale societății, și anume:

- » Preocupările crescute ale cetățenilor vis a vis de durabilitatea produselor;
- » Coerența între APD și etichetarea ecologică ca instrumente pentru achiziții durabile (în cazul în care APD devin obligatoriu într-o țară, companiile ar fi mai motivate să obțină etichete ecologice pentru produsele lor);
- » Creșterea accesului pe piața UE a produselor comercializate pe bază de durabilitate. În ultimii șase ani numărul acesta sa dublat față de produsele comercializate în mod convențional (Centrul pentru afaceri durabile, 2021).

Imagine: <https://euneighbourseast.eu/opportunities/eu4environment-call-for-sustainable-public-procurement-spp-and-eco-labelling-activities-in-armenia/>

Cadrul de reglementare al Republicii Moldova nu transpune în prezent prevederile Regulamentului (CE) nr. 66/2010 al Parlamentului European și al Consiliului (CEE) din 25 noiembrie 2009 privind eticheta ecologică a UE. În același timp, baza legislativă națională include o serie de legi și documente de politici care reglementează indirect aspectele etichetării ecologice: Strategia de mediu pentru 2014–2023; Legea cu privire la ratificarea Acordului de Asociere; Legea privind etichetarea produselor energetice; Legea privind cerințele de

eco-proiectare pentru produsele legate de energie; Legea cu privire la producția agroalimentară ecologică etc. Republica Moldova s-a angajat să implementeze Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 până la sfârșitul anului 2030 (unde etichetele ecologice contribuie în special la realizarea Obiectivului 12 Consum și Producție Responsabile). Prin urmare, numeroasele tratate internaționale la care Republica Moldova este parte formulează cerințe privind dezvoltarea etichetării ecologice și accesul la informațiile de mediu.

Introducerea inițiativei Pieței Unice a UE pentru Produsele Ecologice în Republica Moldova în cadrul programului Uniunea Europeană pentru Mediu

La 31 martie, EU4Environment a găzduit un atelier în Republica Moldova pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la metodologia Amprente de mediu a produselor (PEF) și a inițiativei Pieței unice a produselor ecologice a Uniunii Europene (SMGP). Evenimentul a fost deschis reprezentanților întreprinderilor industriale, autorităților și agențiilor locale, asociațiilor de afaceri și ONG-urilor interesate de probleme legate de economia verde, economia circulară, producția eficientă a resurselor și mai curată (RECP) și protecția mediului. Atelierul a fost organizat de UNIDO în parteneriat cu PRé Sustainability (Olanda) și parteneri naționali.

Amprenta de mediu a produselor (PEF) este o abordare bazată pe evaluarea ciclului de viață (LCA) pentru a cuantifica impactul de mediu al bunurilor sau serviciilor. Aceasta a fost elaborată de Comisia Europeană pentru a armoniza și îmbunătăți informațiile privind calitatea și durabilitatea produselor pentru consumatori, încurajând astfel consumul și producția de produse durabile pe piața unică a UE. Metodologia PEF definește modul în care un producător poate calcula și comunica un scor de mediu al unui produs, acoperind întregul său ciclu de viață. Metodologia PEF face posibilă determinarea unei game largi de impacturi asupra mediului, sănătății și resurselor legate de un produs într-o singură evaluare. De asemenea, PEF permite întreprinderilor să îmbunătățească în mod eficient sustenabilitatea lanțului lor de aprovizionare. Un studiu PEF va oferi informații valoroase cu privire la

ingredientele, etapele de procesare sau etapele ciclului de viață ale unui produs cu cel mai mare impact; și este, prin urmare, punctul de plecare perfect pentru reducerea impactului produselor asupra mediului. Introducerea și promovarea conceptului și a instrumentelor inițiativei EU Single Market for Green Products (SMGP) reprezintă una dintre componentele EU4Environment, condusă de UNIDO. Aceasta include cartografierea practicilor existente și a barierelor pentru sistemele actuale de etichetare, creșterea gradului de conștientizare și de înțelegere a oportunităților și beneficiilor SMGP și pilotarea amprente de mediu a produselor (PEF) în anumite industrii.

Evenimentul și-a propus să prezinte părților interesate din Republica Moldova impactul potențial al metodologiei amprente de mediu a produselor (PEF) asupra economiei naționale, concentrându-se pe industriile care doresc să exporte pe piața Uniunii Europene (UE).

Imagine: <https://www.foodnavigator.com/Article/2013/04/11/EC-Single-Market-for-Green-Products>

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Ghidul privind sistemul de etichetare ecologică în Republica Moldova elaborat cu sprijinul UE

Etichetele ecologice sunt un set de instrumente de reglementare, management și verificare de mediu, care servesc ca elemente de informare verificabilă și exactă cu privire la aspectele de mediu ale produselor și serviciilor. Acestea au ca obiectiv promovarea și satisfacerea cererii acelor consumatori care doresc să achiziționeze produse și servicii care au un impact mai redus asupra mediului.

Etichetele ecologice sunt un set de instrumente de reglementare, management și verificare de mediu, care servesc ca elemente de informare verificabilă și exactă cu privire la aspectele de mediu ale produselor și serviciilor. Acestea au ca obiectiv promovarea și satisfacerea cererii acelor consumatori care doresc să achiziționeze produse și servicii care au un impact mai redus asupra mediului.

Un sistem de etichetare ecologică reprezintă o măsură pozitivă a politicii de mediu, favorizând, de altfel, dezvoltarea durabilă a țării. Prioritate în acest sistem se acordă produsului care, în baza unei analize obiective, prezintă calități cu un impact mai redus asupra mediului decât media produselor similare de pe piață.

Actualul „Ghid privind sistemul de etichetare ecologică în Republica Moldova”, elaborat în cadrul EU4Environment Green Economy – Uniunea Europeană pentru Mediu Economia Verde, finanțat de UE, își propune să ofere

un fundal informativ privind etichetarea ecologică, mecanismul de certificare și instrumentele existente la nivel național, regional și internațional.

De fapt, produsele și serviciile introduse pe piață și care conțin o etichetă ecologică au un impact redus asupra mediului în comparație cu alte produse convenționale din aceeași categorie care nu îndeplinesc criteriile eco-certificării. Astfel, pentru consumatori este esențial să cunoască ce efect poate avea un produs/serviciu asupra mediului și sănătății umane pe parcursul întregului său ciclu de viață, începând cu extracția materiilor prime și finalizând cu eliminarea și gestionarea deșeurilor.

Ghidul poate fi accesat aici:

<https://www.eu4environment.org/app/uploads/2023/03/Guideline-Eco-labelling-system-Moldova-ENG.pdf>

<https://www.eu4environment.org/app/uploads/2023/03/Guideline-Eco-labelling-system-Moldova-ROM.pdf>

Imagine: <https://www.oecd.org/>

Uniunea Europeană împreună cu Banca Mondială ajută Moldova să înverzească spațiile verzi

Pădurile joacă un rol crucial în asigurarea sănătății noastre și a sănătății planetei noastre. Ele curăță apa, purifică aerul, protejează solul și captează carbon pentru a lupta împotriva schimbărilor climatice. Pădurile hrănesc habitate pentru fauna sălbatică și diversitatea plantelor pentru a asigura ecosisteme viabile, care susțin bunăstarea umană, economică și a mediului. De Ziua Internațională a Pădurilor, lumea sărbătorește realizările realizate până acum în înverzirea peisajelor noastre și recunoaște munca de făcut.

Uniunea Europeană recunoaște rolul pădurilor în construirea bogăției naționale și a bunăstării oamenilor și a mediului. În cadrul programului EU4Environment, finanțat de UE, componentele conduse de Banca Mondială sprijină guvernele țărilor Parteneriatului estic ale UE să consolideze gestionarea durabilă a habitatelor naturale, să reducă pierderea biodiversității și degradarea terenurilor, să extindă o rețea comună de arii protejate și să promoveze acțiuni comunitare de conservare a pădurilor.

În Moldova, ca și în alte părți, pădurile fac parte din capitalul natural a țării, adăpostind 80% din diversitatea biologică a țării. Pădurile au și o importanță economică mare. De fapt, valoarea serviciilor ecosistemice oferite de pădurile țării turismului, agriculturii, apei sau altor sectoare este estimată la aproximativ 70 de milioane de dolari anual. Cu toate acestea, pădurile din Moldova sunt printre cele mai periclitate din Europa din cauza exploatării excesive, exploatării forestiere neautorizate și a practicilor ineficiente de

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

gestionare a pădurilor care nu pot împiedica invadarea umană.

În cadrul Programului EU4Environment, Banca Mondială a colaborat cu Ministerul Mediului al Moldovei în consultare cu părțile cheie interesate, pentru a formula recomandări care au format noul Program Național de Extindere și Reabilitare a Pădurilor (NFERP) pentru perioada 2023-2032, care a fost adoptat la 17 februarie 2023. Acesta a fost noul document de politică axat pe mediu aprobat de Guvernul Republicii Moldova, subliniind rolul important pe care îl joacă ecosistemele forestiere sănătoase în agenda de dezvoltare a țării și afirmând ambiția sa ecologică.

Noul Program își propune să sprijine necesitățile țării în produse și servicii forestiere și să crească rezistența la schimbările climatice pe termen lung prin conservarea și dezvoltarea durabilă a resurselor forestiere naționale. Va ajuta la protejarea resurselor de apă și sol ale Moldovei, va oferi produse forestiere și va stimula serviciile ecosistemice.

În cadrul Programului, în următorii 10 ani, acoperirea forestieră a Moldovei este de așteptat să atingă cel puțin 15% din teritoriul țării. Acest lucru se va realiza prin plantarea de păduri noi pe 110 000 de hectare și reabilitarea pădurilor existente pe 35 000 de hectare de teren de stat, comunal și privat.

În plus, pe lângă refacerea peisajelor, îmbunătățirea fertilității solului și protejarea bazinelor hidrografice, aceste activități urmăresc să ofere aproape 14 000 de locuri de muncă comunităților rurale.

Adoptarea acestui nou program a dat un impuls partenerilor internaționali de dezvoltare să se angajeze cu Ministerul Mediului și cu societatea civilă și cu potențialii donatori ai asistenței financiare atât de necesare pentru a asigura implementarea sa efectivă, care este estimată să coste aproape 759 de milioane de euro. NFERP va juca un rol important ca program umbrelă pentru diferite proiecte finanțate de donatori care urmăresc să sprijine Moldova în atingerea obiectivelor sale de dezvoltare durabilă prin înverzirea peisajelor țării.

Noul program propulsează, de asemenea, Moldova spre îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere și al Acordului de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (DCFTA) semnat cu UE în 2014. Angajamentele includ activarea reformelor structurale și armonizarea legislației țării cu acquis-ul comunitar al UE. În condițiile Acordului de Asociere cu UE, și acum ca țară candidată la UE, Moldova s-a angajat să realizeze anumiți indicatori de mediu și economici pentru a asigura pădurile sănătoase pe termen lung.

Promovarea eco-inovațiilor în cadrul IMM-urilor din Republica Moldova

IMM-urile joacă un rol crucial în economiile țărilor din Parteneriatul Estic (EaP) al UE, iar amprenta lor colectivă de mediu o depășește adesea pe cea a întreprinderilor mari. Pentru a atenua impactul lor social și de mediu, îmbunătățind totodată competitivitatea și rezistența la riscuri a IMM-urilor, Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP) și Uniunea Europeană (UE) au sprijinit IMM-urile din întreaga lume în dezvoltarea și aplicarea „eco-inovației” - un model de afaceri care încorporează durabilitatea și gândirea ciclului de viață în toate operațiunile de afaceri și partenerii lanțului valoric. Eco-inovarea presupune un set coordonat de modificări sau soluții noi la produse (bunuri/servicii), procese, abordare pe piață și structura organizatorică generală a unei companii.

Ca parte a programului EU4Environment - Uniunea Europeană pentru Mediu, finanțat de UE, UNEP, UE și Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului (ODA) au asistat opt IMM-uri din Republica Moldova în dezvoltarea de noi strategii/modele de afaceri care sunt alinate cu abordarea eco-inovației. Companiile reprezintă sectoare prioritare identificate printr-o evaluare a pieței și a politicii peisajului eco-inovației, dezvoltată de ODA în colaborare cu UNEP. Pe baza analizei statisticilor specifice sectorului, precum și a documentelor de politică existente, două sectoare au fost identificate ca fiind cele mai promițătoare pentru extinderea măsurilor de eco-inovare în rândul IMM-urilor din Republica Moldova, și anume producția de textile și vin. În urma

unui apel național pentru IMM-urile din aceste sectoare interesate în dezvoltarea abordării eco-inovației, opt IMM-uri au fost selectate pentru a primi servicii de consultanță de la ODA și UNEP. Firmele sunt SOFDAR, ROMANIȚA, MACOVEI TEXTILE, CHERANG, ȘALTOIANCA, FAMILIA MEA, JAVGURVIN GROUP și VINDICUM.

Scopul Atelierului final al proiectului, care a avut loc la 30 martie, a fost de a prezenta munca care a fost întreprinsă cu aceste opt IMM-uri pentru a le ajuta să adopte abordarea eco-inovației în sistemele și operațiunile lor de management, discutând totodată provocările cheie, oportunități și potențialul de aplicare a abordării eco-inovației în rândul altor IMM-uri din țară.

UE și Republica Moldova își unesc forțele în direcția transformării verzi

Pe 3 februarie, la Centrul Internațional de Expoziții MoldExpo a avut loc cea de-a VII-a ediție a Mesei Rotunde Naționale la Nivel Înalt „Economia Verde – Fabricat în Moldova”. Ea a fost organizată și facilitată de programul „Uniunea Europeană pentru Mediu (EU4Environment)”, finanțat de UE, în parteneriat cu Camera de Comerț și Industrie a Republicii Moldova și Asociația Obștească EcoContact.

Republica Moldova recunoaște necesitatea promovării economiei verzi ca o condiție prealabilă pentru dezvoltarea economică durabilă și îmbunătățirea bunăstării cetățenilor. Recent, țara a obținut rezultate considerabile în reducerea deșeurilor, facilitarea tranziției IMM-urilor la tehnologii „verzi”, creșterea producției ecologice și dezvoltarea de programe de formare în domeniul economiei verzi și agriculturii ecologice. Astăzi, cu sprijinul Uniunii Europene, Moldova elaborează un nou Program Național de promovare a economiei verzi și stabilește o serie de ținte care promovează obiectivele Pactului Verde al UE. Programul EU4Environment ajută Guvernul Republicii Moldova în reducerea poluării, gestionarea deșeurilor, silvicultură și ecosisteme durabile, precum și promovarea modului de viață durabil.

A doua sesiune a evenimentului a avut ca scop promovarea și creșterea gradului de conștientizare cu privire la etichetarea ecologică ca instrument eficient pentru ecologizarea economiei. Proiectul de regulament privind funcționalitatea și beneficiile etichetării ecologice, care va fi aprobat în câteva luni, a fost prezentat părților interesate. Acesta va transpune Regulamentul UE privind etichetarea ecologică și va fi aliniat la principiile și practicile cheie ale UE. Noul regulament va ajuta Republica Moldova să stabilească o schemă de etichetare ecologică pentru produsele și serviciile cu impact redus

Imagine: https://reform-support.ec.europa.eu/what-we-do/green-transition_en

asupra mediului pe tot parcursul ciclului lor de viață.

Aplicarea sa poate aduce mai multe beneficii comunității de afaceri, cum ar fi creșterea încrederii consumatorilor în produse, creșterea competitivității întreprinderilor și facilitarea accesului acestora pe noi piețe (de exemplu, piața UE).

Evenimentul a reunit oficiali guvernamentali la nivel înalt, reprezentanți ai Delegației UE și organizații internaționale, ambasade, antreprenori, sectorul academic, ONG-uri și experți de mediu, mass-media din Moldova.

Eventul live:

<https://www.privesc.eu/Arhiva/101748/Masa-Rotunda-Nationala-de-nivel-inalt--editia-a-7-a--Economia-verde---Fabricat-in-Moldova>

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Spre o tranziție verde a Republicii Moldova

Performanțele suportului UE pentru promovarea tranziției verzi în Moldova au fost prezentate la Ședința Grupului de lucru Interministerial pentru promovarea dezvoltării durabile și economiei verzi – Comitetul Național de Implementare a proiectului Uniunea Europeană pentru Mediu Economia Verde în Republica Moldova

Reuniunile Grupului de lucru interministerial al Republicii Moldova pentru promovarea dezvoltării durabile și a economiei verzi (care acționează și ca Comitetul Național de Implementare (NIC) pentru programul EU4Environment) au ca scop analizarea progresului în ecologizarea economiei naționale și discutarea activităților necesare de către toți cei relevanți. Părțile interesate să accelereze acest proces.

Aceste reuniuni sunt susținute de programul EU4Environment, finanțat de UE, ca parte a componentei sale Rezultatul 1.1 privind „Proprietatea economiei verzi, coerența politicilor și coordonarea transsectorială”, care este implementat de Programul ONU pentru Mediu (UNEP). Datorită sprijinului UE și UNEP, Grupul de lucru interministerial a marcat recent 7 ani de activitate (2015-2022).

Reuniunile anterioare ale WG/NIC au avut loc pe 09 septembrie 2022 și 18 februarie 2022. Reuniunile au fost în format virtual și au participat CE, EUD, toți partenerii de implementare EU4Environment, PFN EU4Environment și membri NIC/WG și ONG-uri din Moldova. Au fost discutate și aprobate implementarea programului EU4Environment în Moldova în 2022 și prezentarea planurilor/activităților detaliate în sub-componentele EU4Environment pentru 2023, inclusiv evenimente regionale EU4Environment.

Obiectivele ședinței, care a avut loc în data de 17 februarie, au inclus:

- » Analiza progresului implementării EU4Environment în Moldova în 2022 (rezultate majore);
- » Discutarea și aprobarea planurilor pentru activitățile EU4Environment în Moldova pentru 2023;
- » Prezentarea procesului de elaborare a Programului Republicii Moldova privind promovarea Economiei Verzi pentru anii 2023-2027;
- » Prezentarea procesului de elaborare a Legii privind plățile pentru poluare și impozitele pentru resursele naturale;
- » Prezentarea progresului în elaborarea Programului de împădurire a Moldovei;
- » Privire de ansamblu și inițierea pregătirilor pentru evenimentele majore din 2023 în Moldova, inclusiv: Săptămâna Verde Europeană 2023 (01 - 07 iunie 2023), Expoziția Internațională MoldEco (01 - 04 iunie 2023, Moldexpo), Ziua Mondială a Mediului 2023 (05 iunie 2023), Ziua Mondială a Curățeniei 2023 în Moldova (campanie națională în perioada 01-16.09.2023 și Ziua Curățeniei 16.09.2023), Campania Națională de Plantare a Arborilor (noiembrie 2023);
- » Identificați sinergiile cu alte lucrări sau proiecte în derulare.

Evenimentul live:

<https://www.privesc.eu/Arhiva/101848/Sedinta-Grupului-de-lucru-interministerial-pentru-promovarea-dezvoltarii-durabile-si-economiei-verzi-Comitetul-National-de-Implementare-a-proiectului->

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Uniunea Europeană susține elaborarea Planurilor locale de adaptare la schimbările climatice

Secarea râurilor, păduri insuficiente, gunoșiști stihionice - sunt probleme care au fost formulate de semnatari noi ai Convenției Primarilor, care pe durata a două zile, au învățat cum să elaboreze Planuri locale de acțiuni privind adaptarea la schimbările climatice în cadrul Planurilor locale de acțiuni privind energie și climă (PAEDC). La instruire au participat peste 20 de primari, vice-primari și delegați din sate și orașe.

În prima zi a trainingului, expertul regional CoM East, Ivan Shchadranok, a prezentat experiența semnatarilor din Parteneriatul Estic, cerințele pentru evaluarea riscurilor și vulnerabilităților climatice, istorii de succes în realizarea Planurilor.

În a doua zi, ghidați de experți din CoM-East în colaborare cu expertul din proiectul PNUD: „Promovarea procesului național de planificare a adaptării Republicii

Moldova la schimbările climatice” (NAP-2), participanții au lucrat la scrierea proiectelor legate de adaptare climatică la nivel local, iar cuvinte cheie au fost: vulnerabilitate climatică, urgență climatică, grad sporit de vulnerabilitate, împădurire, salubritate, apă ș.a. Un astfel de document reprezintă o garanție că generațiile viitoare vor avea șansa să trăiască într-un mediu verde și sănătos.

Instruirea face parte dintr-o serie de traininguri pentru semnatarii noi, care au aderat în ultimii doi ani la inițiativa europeană Convenția Primarilor și care au început sau sunt în proces de elaborare a Planurilor de Acțiuni privind Energia Durabilă și Clima. Trainingul a fost organizat în cadrul proiectului „Convenția Primarilor pentru Energie și Climă în țările Parteneriatului Estic”, faza III, finanțat de Uniunea Europeană.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

EaPConnect scoate în evidență femeile inspiraționale din PaE în STEM

Pentru a marca sfârșitul primului său an, proiectul EU4Digital: Conectarea Comunităților de Cercetare și Educație ([EaPConnect](#)) scoate în evidență patru femei a căror expertiză contribuie la succesul partenerilor săi și al organizațiilor de cercetare și educație pe care le sprijină. În videoclipuri scurte, femeile reflectă asupra carierei sale în știință, tehnologie, inginerie sau matematică (STEM) și asupra celei mai bune modalități de a inspira și alte generații de fete să intre în aceste domenii de activitate.

Inițial lansate în episoade video intitulate „Depășirea provocărilor”, „Modele de rol și mentori feminini”, „De ce contează diversitatea”, „Puterea rețelelor de femei” și „Cuvinte pentru generațiile viitoare”, ca parte a unei campanii mai ample pe rețelele sociale, extrasele pot fi vizualizate într-un [articol de pe site-ul web al EaPConnect](#).

„Sunt ferm convinsă că, atunci când vine vorba de știință, diversitatea de gen are o serie de avantaje”,

spune Mariam Harutyunyan, șefa Departamentului de Informatică la partenerul EaPConnect, Institutul pentru Probleme de Informatică și Automatizare al Academiei Naționale de Științe a Republicii Armenia.

Potrivit experienței sale, diversitatea îmbunătățește nivelul de productivitate, creativitate și inovare și garantează că

studiile reflectă o experiență și puncte de vedere mai vaste. Indiferent de stereotipuri,

„Am dovedit că știința, predarea, familia și alte ocupații pot fi combinate.”

Ecaterina Mateco de la partenerul EaPConnect RENAM a crezut inițial că o carieră în securitatea cibernetică este imposibil de realizat pentru o fată dintr-un orașel din Moldova. Când s-a alăturat RENAM, orizonturile i s-au lărgit pe măsură ce a cunoscut femei de succes din multe domenii în IT.

„Apoi m-am simțit susținută, am văzut exemple și am putut să mă inspir din ele”,

spune ea.

Ecaterina consideră că sprijinul unei rețele de femei este foarte important pentru fetele care nu sunt sigure că obiectivele lor sunt realiste, dar sunt pasionate să le atingă.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

EU4Digital: discuții despre importanța schimbului electronic de informații privind transportul de marfă și a reglementării acestuia pentru țările partenere din est

Importanța și beneficiile implementării schimbului electronic de informații privind transportul de mărfuri (eFTI) în industria logistică au fost scoase în evidență într-un eveniment pentru părțile interesate din țările partenere din est, pe 31 ianuarie 2023. Echipa domeniului tematic [e-Comerț](#) al EU4Digital a organizat evenimentul pentru a crește gradul de conștientizare și înțelegere a schimbului eFTI și a Regulamentului eFTI al UE.

În cadrul evenimentului, a fost demarată și activitatea coridoarelor digitale de transport din faza a II-a a programului EU4Digital (implementarea eFTI) din cadrul domeniului tematic e-Comerț. Această activitate vizează elaborarea unei foi de parcurs pentru crearea unei infrastructuri de transport electronic de mărfuri (eFreight) și pentru punerea în aplicare a Regulamentului eFTI în două țări partenere din est selectate.

Artūras Piliponis, liderul echipei Programului EU4Digital, a deschis evenimentul. El a vorbit despre necesitatea unui parteneriat armonizat între industriile logistice ale UE și ale partenerilor din est.

Ruta Salvyte-Tamosiuniene, lidera domeniului tematic e-Comerț al EU4Digital,

a evidențiat avantajele schimbului electronic de informații privind transportul de marfă: acestea includ o transparență și eficiență sporite în industria transporturilor, costuri reduse, schimb de date între afaceri și administrare (B2A) mai ușoare și beneficii de mediu asociate. Ea a subliniat importanța Regulamentului eFTI, care stabilește standardele pentru schimbul electronic de informații privind transportul de mărfuri în UE și modul în care acesta poate sprijini dezvoltarea sectorului transporturilor în țările partenere din est.

Experții în domeniu au oferit informații despre cele mai recente evoluții și tendințe în schimbul electronic de informații privind transportul de marfă și Regulamentul eFTI din regiune.

Participanții la eveniment s-au implicat în discuții și și-au împărtășit experiențele și cele mai bune practici privind implementarea schimbului eFTI. De exemplu, reprezentanții din Ucraina au vorbit despre inițiativa de implementare a scrisorii de trăsură electronică (eTTN), care se află în prezent la

ultimele etape de testare și care ar trebui să intre în vigoare până în august 2023.

Evenimentul a subliniat importanța eforturilor continue de a crește gradul de conștientizare și de a sprijini implementarea acestor inițiative importante în țările partenere din est.

Acceleratorul comerțului electronic EU4Digital demarează activitățile pentru IMM-urile din PaE

Întreprinderile mici și mijlocii (IMM-uri) din regiunea Parteneriatului Estic (PaE) pot beneficia de soluțiile oferite de acceleratorul comerțului electronic al EU4Digital. Părțile interesate din PaE au aflat despre aceste oportunități la evenimentul online din 14 februarie. Echipa domeniului tematic [e-Comerț](#) al Programului EU4Digital a asigurat ocazia ca parte a activităților reînnoite din Faza II a Programului și pentru a lansa acceleratorul comerțului electronic, care va funcționa până la sfârșitul acestui an. IMM-urile interesate sunt binevenite să contacteze echipa EU4Digital pentru a afla mai multe.

Scopul activităților Programului EU4Digital legate de **comerțul electronic** este de a consolida integrarea actorilor ecosistemului PaE de comerț electronic cu rețelele UE și de a sprijini direcția strategică finală de **creștere a comerțului electronic transfrontalier între UE și PaE cu 50%**.

Evenimentul online a început cu o privire de ansamblu asupra **realizărilor relevante din Faza I a Programului EU4Digital**:

- » a cercetat cum funcționează comerțul electronic în țările partenere din est și a comparat acest lucru cu cele mai bune practici ale UE;
- » a produs [recomandări](#) pentru a face ecosistemul PaE de comerț electronic mai eficient, mai ușor pentru afaceri și mai sigur pentru clienți, cu rapoarte individuale pentru [Armenia](#), [Azerbaidjan](#), [Georgia](#), [Moldova](#) și [Ucraina](#);
- » a testat un sistem de „[depozit virtual](#)” în care comercianții cu amănuntul și piețele, operatorii de livrare și autoritățile vamale fac schimb de informații electronice, facilitând livrarea transfrontalieră a produselor mai rapidă și mai ușoară;
- » a organizat evenimente, adunând diferite grupuri de persoane interesate de îmbunătățirea fluxurilor de comerț electronic între UE și PaE.

EU4Digital a identificat provocările cu care se confruntă IMM-urile atunci când iau în considerare vânzarea online și în UE. Participanții la eveniment au analizat astfel de provocări la un nivel foarte practic, folosind exemplul lui Tom, proprietarul afacerii de producție „Funky Socks”. În acest studiu de caz, Tom vinde șosete de mai bine de trei ani în Moldova și acum vrea să se extindă la nivel internațional, dar nu știe de unde să înceapă. Inițial, ar dori să învețe care piață este cea mai bună pentru a vinde șosete și cum să înceapă să vândă pe piețele principale din UE. Provocările încep cu o lipsă de înțelegere a aspectelor legale, în materie de standarde și fiscale și includ probleme de logistică și costuri ridicate pentru a intra pe piețele importante din străinătate.

Echipa Programului EU4Digital a acoperit tendințele și practicile actuale ale comerțului electronic în UE. Ei au prezentat Ecommerce Europe, o asociație care reprezintă peste 150.000 de companii care vând bunuri și/sau servicii online în Europa. Au fost prezentate structura asociației, prioritățile strategice și potențialele oportunități de aderare pentru țările partenere din est.

Dominanța piețelor internaționale majore și importanța comerțului electronic au fost subliniate prin alte exemple practice,

cum ar fi un studiu de caz german eBay. Acest subiect a introdus ideea unui „cont național de pavilion” deținut de guvern, care le permite vânzătorilor să-și listeze bunurile fără înregistrare suplimentară, documentație sau alte cerințe ale piețelor majore și, în schimb, oferă asistență în marketing, servicii pentru clienți și alte domenii. Acest exemplu se corelează cu proiectul pilot propus pentru

o astfel de soluție în domeniul de aplicare al acceleratorului de comerț electronic.

Informații suplimentare:

<https://eufordigital.eu/ro/acceleratorul-comertului-electronic-al-eu4digital-demareaza-activitatile-pentru-imm-urile-din-pae/>

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Forumul EU4Digital privind Inovarea TIC scoate în evidență educația digitală pentru îmbunătățirea competențelor IMM-urilor și startup-urilor

Forumul EU4Digital privind Inovarea TIC din 2023 a ridicat întrebări importante cu privire la viitorul educației pentru întreprinderi, în vederea pregătirii mai bune a acestora pentru societatea noastră digitală post industrială. Subliniind importanța perfecționării digitale a startup-urilor și a întreprinderilor mici și mijlocii (IMM-uri) din regiunea

Parteneriatului Estic (EaP), evenimentul online din 9 martie a fost al doilea dintr-o serie anuală de forumuri de inovare și a atras peste 100 de participanți. Ei au aflat despre diversele politici ale UE și ale PaE și inițiative de sprijin, inclusiv activitatea platformei EU4Digital EdTech Hub, care a fost anunțată în timpul evenimentului.

Nicholas Cendrowicz de la Comisia Europeană, șef adjunct de unitate, DG NEAR C1, a deschis evenimentul, subliniind că 2023 este [Anul European al Competențelor](#). El a subliniat cât de crucial este pentru IMM-uri să aibă competențe digitale de înaltă calitate, deoarece produc până la 47% din valoarea adăugată în economie. „Trebuie să echipăm IMM-urile cu setul potrivit de instrumente pentru a le spori productivitatea”, a spus el, subliniind necesitatea de a reduce decalajele de investiții în competențe digitale, de a mobiliza 1,5 miliarde de euro din sectoarele public și privat și de a chema donatorii internaționali să integreze transformarea

digitală. El le-a reamintit participanților să exploreze platforma [ecosistemului de startup-uri PaE](#), care a fost lansată în timpul primului Forum de Inovare, în ianuarie 2022.

Anne Bajart de la Comisia Europeană, șef adjunct de unitate, DG CNECT G2, a prezentat mai multe inițiative de strategie și politici ale UE cu agenda de sprijinire a competențelor digitale ale IMM-urilor. [Busola digitală 2030](#) stabilește obiective ambițioase pentru nivelul de competențe digitale în rândul populației și al IMM-urilor și include doi piloni de activități, sprijinirea cursurilor de formare pe termen scurt de perfecționare a IMM-urilor și sprijinirea startup-urilor și IMM-

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

urilor care se ocupă de soluții tehnologice inovatoare în educație. Diverse tipuri de parteneriate internaționale și intersectoriale facilitează accesul la competențe digitale în UE – de exemplu, [Platforma pentru competențe digitale și locuri de muncă](#) și [Coaliția pentru competențe digitale și locuri de muncă](#) în strânsă legătură; [Săptămâna UE a programării](#) de mare succes; [Pactul pentru competențe](#) care reunește organizațiile publice și private; [Parteneriate pentru talente](#); [Digital SkillUp](#); și [Centrul european pentru educație digitală](#) pentru colaborare în domeniul inovației. Instrumentele de politică includ [Dialogul Structurat](#) privind educația și competențele digitale cu statele membre ale UE, care va emite în curând două recomandări importante. În cele din urmă, ea a discutat despre activitatea în desfășurare pentru a crea un [Certificat european de competențe digitale](#), precum și [DigComp 2.2](#) – Cadrul de competențe digitale pentru cetățeni, care facilitează proiectarea evaluării competențelor digitale și a conținutului instruirii.

Tehnologia educației și noul centru EdTech

Abordarea „insignelor” EY va fi aplicată pe platforma inovatoare EU4Digital EdTech pentru IMM-urile și startup-urile din Parteneriatul Estic. Arturas Piliponis, liderul de echipă al programului EU4Digital, EY, a anunțat lansarea activității de dezvoltare a acestei platforme, care va facilita accesul IMM-urilor atât din industriile

bazate pe tehnologie, cât și din cele non-IT la conținut de învățare de înaltă calitate legat de tehnologiile digitale și inovație. Acesta a invitat părțile interesate din cadrul Parteneriatului Estic să se alăture discuțiilor privind modul de funcționare a platformei, modelul de guvernare și de proprietate, precum și selecția domeniilor de cunoaștere prioritare. El le-a reamintit participanților că această soluție educațională vine în contextul agendei politice UE-PaE pentru a împuternici digital 1 milion de cetățeni PaE. „Căutăm soluții eficiente din punct de vedere al costurilor și sinergii cu inițiativele existente; sustenabilitatea acestei activități este unul dintre obiectivele cheie”, a spus el.

Accent pe țările PaE

În timp ce multe dintre inițiativele și platformele existente ale UE evidențiate de vorbitorii anteriori sunt disponibile pentru IMM-urile din țările PaE, discuția a evidențiat mai multe provocări comune – cunoașterea insuficientă a tehnologiilor disponibile sau a beneficiilor acestora, lipsa de formare sau sprijin de consiliere și alfabetizare digitală sau de afaceri insuficiente.

Informații suplimentare:

<https://eufordigital.eu/ro/forumul-eu4digital-privind-inovarea-tic-scoate-in-evidenta-educatia-digitala-pentru-imbunatatirea-competentelor-imm-urilor-si-startup-urilor/>

Centrul de consultanță al EU4Digital privind comerțul electronic lansează cursuri de instruire pentru IMM-uri

Centrul de consultanță al EU4Digital privind comerțul electronic va oferi instruire și consultații practice, facilitând înregistrarea a 30 de întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri) din Parteneriatul Estic și vânzarea de către acestea a produselor sale pe piețele majore. Scopul suprem al centrului este extinderea pentru un număr mai mare de IMM-uri din PaE și sprijinirea unei creșteri de 50% a comerțului electronic transfrontalier UE-PaE. Această călătorie a început pe 16 martie, când echipa e-Comerț a lansat centrul de consultanță privind comerțul electronic și a fost finalizată o primă sesiune de instruire.

Întrucât regiunea Parteneriatului Estic își propune să se conecteze cu piețele UE, cea mai simplă modalitate prin care IMM-urile din PaE pot să înceapă să vândă în UE este prin intermediul piețelor internaționale. Cu toate acestea, intrarea și extinderea pe aceste piețe necesită resurse, cercetare și analiză a faptului dacă IMM-urile doresc să își adapteze cât mai bine produsul la fiecare piață, să învețe cum să se înregistreze acolo și să elaboreze cele mai de succes tactici pentru listarea produselor și marketingul digital în vederea creșterii vânzărilor.

Activitatea de accelerare a comerțului electronic din cadrul Fazei II a Programului EU4Digital testează modul în care IMM-urile din PaE pot stimula vânzările de comerț electronic pe piețele UE. EU4Digital va facilita comerțul digital, folosind piețele consacrate din UE ca instrument pentru a ajunge la clienții din UE. Unele IMM-uri din PaE au deja experiență de comerț electronic la nivel local și internațional, în timp ce altele au decis pur și simplu să încerce canale de comerț electronic. Din acest motiv, EU4Digital a dezvoltat un concept dublu. Prima parte

este contul pavilion național, care facilitează vânzarea de produse a IMM-urilor mai puțin experimentate prin intermediul unui cont național unic pe piață(e). În al doilea rând, pentru IMM-urile mai experimentate, EU4Digital a dezvoltat centrul de consultanță privind comerțul electronic. Acesta oferă o serie de evenimente de formare de grup și consultații individuale despre piețe, acoperind subiecte variate, de la întrebări legate de înregistrare și taxe până la strategii de campanii de publicitate, plasare de produse și multe altele. Testarea contului pavilion național începe în curând, în timp ce instruirea și consultațiile pentru companiile mai experimentate încep acum.

În zilele noastre, ar fi dificil să găsești pe cineva care să nu cunoască astfel de piețe urișe precum Amazon și eBay, care au cel mai mare număr de utilizatori din UE. Dar câți oameni știu că unele produse nu sunt potrivite pentru aceste platforme și ar putea obține o popularitate mult mai mare pe piețele mai mici din UE? Din acest motiv, echipa de experți europeni ai centrului de consultanță privind comerțul electronic va acoperi nu numai site-urile de nume mari, ci și Etsy, Zalando, Pigu.lt, Allegro, OTTO, Bol și Kaufland.

Pentru a demonstra că centrul de consultanță privind comerțul electronic ar putea sprijini companiile în atingerea obiectivelor sale privind comerțul electronic – și anume să se înregistreze pe piețe, să-și vândă bunurile clienților din UE și să crească vânzările generale – instruirea și consultările vor fi testate pe 30 de IMM-uri selectate din PaE. După testarea cu succes, echipa EU4Digital va dezvolta apoi recomandări pentru a sprijini mai multe IMM-uri din PaE.

În cadrul evenimentului de lansare din 16 martie, centrul de consultanță privind comerțul electronic a fost prezentat în detaliu împreună cu echipa de practicieni EU4Digital. A urmat apoi primul curs de instruire. Acesta a prezentat piețele, produsele care se potrivesc cel mai bine pe fiecare piață și a acoperit procedurile de înregistrare, posibilitățile de plată, funcțiile speciale și alte subiecte. După sesiune, reprezentanții companiilor participante au început să planifice consultații individuale ale experților pentru a primi sfaturi cu privire la cazurile lor specifice.

Informații suplimentare: <https://eufordigital.eu/ro/centrul-de-consultanta-privind-comertul-electronic-se-lanseaza-cu-instruire-introductiva-pe-piata/>

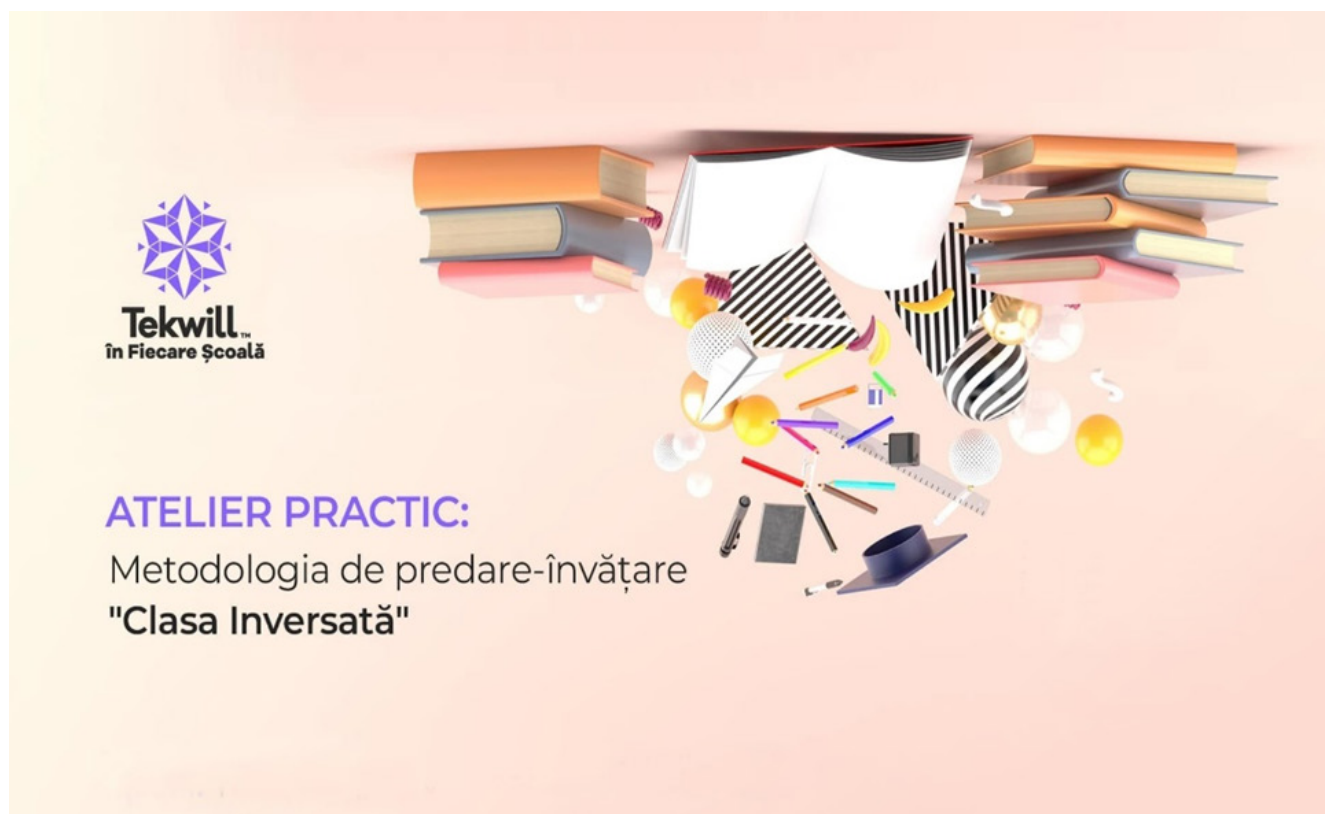
600 de profesori din Republica Moldova instruiți să aplice metoda inovativă de predare „clasa inversată”

Aproximativ 600 de profesori din toată țara, care predau diverse discipline, au participat la un curs în cadrul căruia au fost instruiți să utilizeze metoda de predare „clasa inversată”, considerată a fi una dintre cele mai eficiente și inovative practici didactice din lume. Fiind ghidați de 5 mentori din sudul țării, profesorii au aflat care sunt diferențele și similitudinile dintre „clasa inversată” și „învățarea online”, primind informații despre modalitățile de implementare a acestor metode.

Dacă în timpul unei ore tradiționale predarea are loc în clasă, iar, acasă, elevii fac activități de sine stătător, atunci, în cazul „clasei

inversate”, predarea are loc acasă, iar activitățile - la școală.

În cadrul instruirilor organizate, cei 600 de profesori din țară, inclusiv 100 din regiunea Cahul, au fost ghidați cu privire la managementul clasei în contextul învățării combinate, precum și modul în care trebuie să evalueze și să ofere feedback eficient elevilor. Mentorii care au ghidat participanții sunt profesori din sudul țării. Natalia Popa, Aurica Bacalov, Alla Nebunu, Stela Chetroi și Andrei Miculschi implementează cu succes metoda „clasa inversată” în activitatea lor academică.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Le-am demonstrat și le-am explicat că metoda „clasa inversată” este divizată în 7 modele și am explicat fiecare model în ce constă și cum poate fi aplicat la lecții. Am venit și cu exemple de proiecte didactice, unde este utilizat acest model de „clasă inversată” și am încercat să abordăm toate modelele ce sunt prevăzute de ghidul propus profesorilor”,

a afirmat Natalia Popa, profesoară de informatică și matematică în Gimnaziul „Mihai Eminescu” din orașul Cantemir și mentor în cadrul cursurilor de instruire.

„Este o metodă în care aș spune că elevii vin în ajutorul profesorului. Chiar dacă lecțiile nu sunt explicate de profesor, oricum elevii vin cu un interes mult mai sporit față de lecție, încearcă să caute mai multă informație și, câteodată, află de la ei lucruri mult mai utile decât le știai”,

a declarat Nina Crintea, profesoară de matematică, informatică și fizică în Gimnaziul „Mihail Kogălniceanu” din satul Cotihana, raionul Cahul.

Instruirile au fost organizate de „Tekwill în Fiecare Școală” și „EU4Moldova: Startup City Cahul”.

ICT4Women consolidează comunitatea tech a femeilor din Cahul și stimulează antreprenoriatul

Tot mai multe femei din Cahul aleg să-și construiască o carieră în domeniul digital, pentru a avea parte de locuri de muncă bine plătite, condiții flexibile și numeroase posibilități de dezvoltare. Pe măsură ce industria IT continuă să se extindă și să evolueze în sudul țării, femeile beneficiază

de diverse oportunități educaționale. Printre acestea se numără programul ICT4Women, care oferă cursuri de Social Media Marketing (SMM), Copywriting și Web Development. 43 de femei au absolvit cu succes programul, fiind acum gata să avanseze în domeniile alese.

Maria Pădure are 28 de ani și fiind în concediul de îngrijire a copilului a decis să urmeze cursul de Social Media Marketing, pentru a înțelege mai bine cum funcționează platformele de social media și care sunt modurile prin care pot fi utilizate pentru a promova o companie, a construi un brand și a dezvolta o comunitate online.

că am avut oportunitatea de a alege cursul de Social Media Marketing și îl consider a fi o investiție valoroasă în dezvoltarea mea profesională și personală”,

povestește Maria.

„Acest curs de Social Media Marketing m-a ajutat să înțeleg cum să dezvolt o strategie eficientă de promovare a unei afaceri pe platformele de social media, aplicând cunoștințele teoretice. Mă bucur

Datorită programului ICT4Women, participantele sunt acum mai sigure în propriile forțe, fiind hotărâte să-și atingă scopurile în domeniul digital, spun organizatorii programului.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

„Programele pe care cu succes le-am realizat la Cahul sunt acelea care oferă cunoștințe ce stau la mijloc între tehnologiile informaționale și o altă specialitate. Ne bucurăm să avem un număr mare de fete care să ajungă până la final”,

a afirmat Irina Oriol, Director Adjunct pe Educație, EU4Moldova: Startup City Cahul, ATIC.

„Sunt azi aici ca să vă felicit, să vă încurajez și să spun cât de impresionată sunt pentru că ați urmat aceste cursuri, ați obținut noi competențe și, astfel, aveți oportunitatea

să faceți ceva nou, poate să vă schimbați cariera, să câștigați bani în plus sau să aduceți o contribuție comunității”,

le-a spus participantelor Catarina Nilsson, Manager de Program, Prim Secretar, Ambasada Suediei la Chișinău.

Programul ICT4Women este la a doua ediție și face parte din proiectul EU4Moldova: Startup City Cahul, implementat de Asociația Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor (ATIC) și finanțat de Uniunea Europeană în parteneriat cu Ambasada Suediei.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

Cel mai mare maraton de coding din țară și-a desemnat câștigătorii. Cine sunt învingătorii din regiunea Cahul

202 elevi și 58 de profesori din toată țara au participat la cel mai mare maraton de coding din Republica Moldova, organizat în cadrul „Tekwill Junior Ambassadors”. Concursul a

fost organizat simultan în Chișinău, Cahul și Bălți. După o selecție riguroasă, au fost desemnați 15 cei mai buni programatori, care urmează a fi premiați.

Printre câștigătorii maratonului se numără Laurențiu Bodlev, elev al Colegiului „Iulia Hasdeu” din orașul Cahul, care a reușit să ocupe prima poziție în sudul țării. Pasionat de domeniul IT, acesta studiază limbajul C/C++ de mai bine de 3 ani.

„Maratonul de astăzi a fost foarte interesant, am folosit mulți algoritmi, ca de exemplu programarea dinamică, grafuri și altele. În viitor mi-aș dori o profesie în IT, deoarece acesta este domeniul viitorului. Aș dori să învăț mai bine C Sharp, Python, deoarece ele sunt cele mai utilizate. La moment, cel mai tare îmi place C++”,

spune Laurențiu.

IMPREUNĂ MAI PUTERNICI
ECHIPA EUROPA

În cadrul maratonului organizat în regiunea de sud, locul doi a fost ocupat de Dumitru Șerbina, elev al Colegiului „Iulia Hasdeu” din orașul Cahul, iar locul trei i-a revenit lui Dinu Pleșu, elev al Liceului Teoretic „Constantin Spătaru” din orașul Leova.

„Totul depinde de elev. Dacă elevul are o gândire algoritmică, care deja a fost dezvoltată la alte discipline, atunci este clar că și profesorului îi vine mai ușor ca să poată să-l formeze, să-i dezvolte acea logică de care are nevoie elevul să o aplice în rezolvarea problemelor cu ajutorul programelor”,

a declarat Mihai Zanet, profesor de matematică și informatică Gimnaziul Enichioi din raionul Cantemir.

De menționat că fiecare dintre elevii care au participat la maratonul de coding urmează cursul „Programarea Algoritmilor în C/C++”, care este predat în prezent în 333 de instituții de învățământ din țară.

„Este o bucurie pentru mine să văd ce a realizat proiectul în ceea ce privește promovarea educației STEAM. Sper că acest trend pozitiv al educației STEAM în regiunea de sud va continua cu suportul proiectului și aș vrea să felicit echipa care este în spatele acestuia și să le urez mult succes”,

a declarat Boris Filipov, manager de program în cadrul Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

Competiția „Tekwill Junior Ambassadors” se desfășoară în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, cu suportul financiar oferit de Uniunea Europeană și Suedia.

Regiunea Cahul, în pas cu inovațiile. Antreprenorii din sudul țării sunt încurajați să implementeze instrumentele digitale în afaceri

De mai bine de un an și jumătate, la Cahul au loc ediții lunare ale proiectului Tech Coffee, organizat în cadrul EU4Moldova: Startup City Cahul. Este vorba despre sesiuni de networking la care comunitatea tech din regiune are posibilitatea să cunoască experți naționali și internaționali din diverse domenii ale industriei IT. Invitatul special al primei ediții Tech Coffee din 2023 a fost Ion Horneț, director comercial al Simpals, care le-a vorbit antreprenorilor din Cahul despre rolul instrumentelor digitale în atragerea clienților.

Astăzi, afacerile sunt mai aproape ca niciodată de potențialii clienți. Internetul oferă posibilitatea de a promova produse și serviciile oriunde în lume, iar modul în care instrumentele digitale sunt puse în aplicare

este adesea decisiv pentru succesul unei afaceri. O confirmă Ion Horneț, director comercial al Simpals, companie care, timp de 20 de ani, a dezvoltat peste 110 proiecte și produse, vândute pe piețele a 57 de țări.

„În era digitală, întreprinderile trebuie să se adapteze într-un ritm tot mai rapid pentru a face față concurenței. Aici le vin în ajutor instrumentele digitale, ale căror beneficii sunt eficientizarea, automatizarea proceselor, atragerea clienților, satisfacerea așteptărilor acestora și, bineînțeles, creșterea profitabilității. Este practic tot ceea ce și-ar putea dori un antreprenor”,

a declarat Ion Horneț, director comercial al Simpals.

La Tech Coffee, eveniment organizat lunar la Cahul, Ion Horneț a vorbit despre propria experiență și a venit cu diverse recomandări.

„Regiunea Cahul devine cu pași rapizi unul dintre principalele puncte în materie de tehnologii, antreprenariat tehnologic și conexiunea cu tot ce înseamnă IT și educație STEAM. Avem studenți, elevi, tineri antreprenori interesați de tot ceea ce înseamnă inovații, iar ceea ce ne dorim este să le oferim cât mai multe posibilități de a interacționa cu specialiștii din domeniu. Acest lucru ne reușește inclusiv în cadrul edițiilor Tech Coffee, unde abordăm lunar

diverse subiecte: de la educație digitală până la inteligență artificială și securitate cibernetică”,

a declarat Corina Andronic, managera proiectului EU4Moldova: Startup City Cahul.

EU4Moldova: Startup City Cahul este un proiect finanțat de Uniunea Europeană, în parteneriat cu Suedia și implementat de ATIC. În cadrul acestuia, în regiune sunt operate mai multe investiții pentru consolidarea potențialului economiei digitale, creșterea forței de muncă locală în domeniul TIC, dezvoltarea afacerilor bazate pe inovații, dar și sporirea competitivității și atractivității regiunii.

Acest buletin este realizat în cadrul proiectului „Vizibilitatea și asistența UE în Republica Moldova în 2023”. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și implementat de Particip GmbH.

Date de contact relevante:

Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova:
Delegation-Moldova@eeas.europa.eu

Echipa editorială:

Svetlana Japalău, Lider de Echipă, Particip GmbH
svetlana.japalau@particip.com

Natalia Butnaru, Expert cheie, Particip GmbH
natalia.butnaru@particip.com

Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Particip GmbH și a echipei editoriale, și nu reprezintă sub nici o formă opinia Uniunii Europene.

